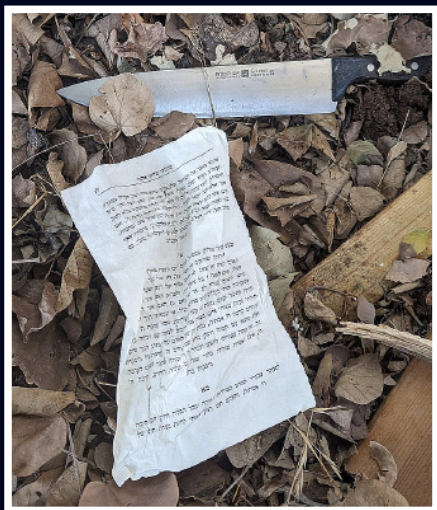

צוות צלמים מקצועי נסע לתעד את הטבח הנורא שהתרחש ב-7 באוקטובר בקיבוץ בארי. באזור שבו בתים שלמים נשרפו עד היסוד, צלם אחד הבחין בדף לבן קרוע ששוכב על הקרקע ליד סכין מפחידה. דף זה הוא מתוך הספר בלבכי משכן אבנה (בחוברת זו, עמוד 135), ובו כתוב לעצור את החיים ולערוך חשבון הנפש! (יש לציין שבכל הספר כולו המילה "לעצור" מופיעה רק בדף זה!).

ראה בדף האחורי
את דברי המחבר לאור מאורע זה

בלבי משכן אבנה

הכל נמצא בתוכך החיפוש האמיתי בחיים
הכרה עצמית הדרך שלך להכרת עצמך
דע את עצמך הדרך לאני האמיתי שלך
בלבי משכן אבנה הדרך שלך לבורא עולם

מהדורה לזיכוי הרבים

עֲצָרוּ עִמִּי עוֹד [יֹתֵר מִ] יוֹם אֶחָד

דברי מחבר ספר "בלבכי משכן אבנה" לאור הדף הקרוע שנמצא שוכב על הקרקע בקיבוץ בארי (ראה בחלק האחורי של הכריכה):

"עֲצָרוּ עִמִּי"

המאורעות שארעו בשמיני "עצרת" בארץ ישראל "עצרו" חלק גדול מהפעולות הנעשים בארץ הקודש.

כמה דוגמאות: כחצי מיליון משתתפים במלחמה, ואינם בביתם • כמאתיים אלף נעקרו מביתם בדרום ובצפון ונמצאים רחוק מביתם • מערכת החינוך במקומות רבים פעילה באופן חלקי • ענף הבניה רובו הגדול נעצר עקב חוסר בעובדים שעד עתה נעשו ע"י בני ישמעאל • ענף התעופה הוקטן בהרבה, חלק גדול מהחברות הזרות אינם טסים לארץ וממנה • חלק גדול ממקומות הביילוי אינם פעילים ב"ה, וחלקם פעילים למחצה ולשליש ולרביע • כיוון שכשבע מאות אלף איש אינם בביתם כנ"ל, תולדת הדבר שחלק מן המשרדים והעסקים חסר בהם את אותו כח אדם, ועל ידי זה נעצרים תהליכים רבים או מתעכבים, מי יותר ומי פחות • וכן חנויות רבים פתוחים באופן חלקי • עצם האי ודאות על העתיד הקרוב והבינוני, גורם לתנועת הכלכלה לעצור ולהתנהל באופן איטי וחסדני. ועוד ועוד דוגמאות לרוב. כל אלו מורים לנו כי הקב"ה אומר לנו:

"עֲצָרוּ!"

ולכך זה נעשה בשמיני "עצרת" - "עצרו עמי עוד", והשנה זה לא רק "עוד יום אחד", אלא לעצור את כל החיים ולחשוב מהתחלה על כל החיים, באופן יסודי ומעמיק, בשביל מה הוא חי? והאם ברורה לו הדרך איך להגיע לתכלית חייו, והאם הוא צועד בדרך זו למעשה!

אפשר להשתמש עם מה שנמצא "בבארי" לשם חיזוק הדברים, אם כי הדברים ברורים מצד עצמם ואינם צריכים חיזוק כלל, אולם טבע בני האדם להתחזק ממאורעות אלו, אף לדברים שאינם צריכים חיזוק כלל וכלל!!!

"שָׁבַעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אִשָּׁה לְה', בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם, וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לְה' עֲצַרְתָּ הוּא" (ויקרא כג לו) עצרת הוא - עצרתי אתכם אצלי כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר [ללכת], אמר: 'בני, בבקשה מכם, עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם' (רש"י שם מדברי המדרש)

דרשות וספרי 'בלבבי משכן אבנה' ו'דע את', מטרתם לפתוח בפני האדם את עולמו הפנימי, כפי המשתקף מתוך התורה הקדושה.

בתחילת סדרת שיעורים שנמסרו בתל אביב, שיצאו לאחר מכן בספר 'דע את עצמך', הרב הקדים ואמר: "הסיבה שמחמתה הגעתי לדבר, היא מחמת יעוד פנימי, הכרה שיש עולם מסוים שהוא קיים, ובמילים יותר אמיתיות: הוא יותר קיים מהעולם שאותו אנחנו מכירים באופן המוחשי, אבל הוא נעלם מאוד מאוד מבני האדם. העולם הפנימי הוא עולם קסום, עולם של עונג, עולם של חיבור. הוא לא עולם של דמיונות, הוא עולם ממשי וברור יותר מהעולם המוחשי המוכר לנו..."

ספרי הרב הודפסו לאורך השנים מספר רב של פעמים, ופונים למגוון רחב של קוראים בישראל ובחו"ל, ותורגמו לשפות רבות.

תוכן עניינים

3 הכל נמצא בתוכך
החיפוש האמיתי בחיים

33 הכרה עצמית
והעצמת הנפש
הדרך שלך להכרת עצמך

55 דע את עצמך
הדרך לאני האמיתי שלך

89 בלבבי משכן אבנה
הדרך שלך לבורא עולם

מהדורה לזיכוי הרבים

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל
יש לשלוח בקשה לכתובת:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון השבועי בפקס
יש לשלוח בקשה
לפקס המערכת:
03-5480529

.....
להזמנת ספרי המחבר עד הבית:
ספרי אברמוביץ

03.578.2270

USA: SHIRA DISTRIBUTORS
718.871.8652

לבידורים בענין חוברת זו
או בענין הדפסת החוברת
בעותקים נוספים
ניתן לפנות למספר:

052.763.8588

.....
© כל הזכויות שמורות

מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים
מיקוד 9134100
bilvavi231@gmail.com

מספר ישיר לשמיעת
השיעורים בקול הלשון:
073.295.1245 ישראל
USA 718.521.5231

הכל נמצא בתוכך

החיפוש האמיתי בחיים

שיעור שנמסר בחיפה, בשנת תשע"ב 2012
מתוך דרשות "בלבבי משכן אבנה"

הכל נמצא בתוכך

ננסה מעט בעז"ה להגדיר ולבטא את הדברים בתוך מילים, אך המושגים הם הרבה יותר עמוקים מאשר מה שהפה יכול לדבר.

טבע האדם הוא, שאיננו רוצה לעמוד על עומדו, על מקומו, ועל מצבו, אלא הוא משתוקק לחפש ולמצוא ולגלות דבר חדש יותר.

נתבונן, מהיכן בקומת נפשו של האדם נובע אותו כח של 'חיפוש', מה מקומו בצורת המבנה של נפש האדם?

שלושה מניעים של כח החיפוש

כפי שמבואר בדברי רבותינו, כח ה'חיפוש' בנפש האדם, באופן כללי, מתחלק לג' מקומות:

א. 'הנפש הבהמית' - כידוע מדברי רבותינו, האדם מורכב מחמשה חלקים, שהם: א. נפש, ב. רוח, ג. נשמה, ד. חיה ה. יחידה. ולמטה מכל חמשת החלקים הללו, יש

חלק תחתון יותר, שנקרא בלשון רבותינו - 'נפש בהמית'. הנפש הבהמית, גם היא מחפשת, גם היא משתוקקת, גם היא רוצה. ההשתוקקות הזו קיימת אצל כל אדם ואדם, שהנפש הבהמית שלו משתוקקת ומחפשת 'חומריות'.

רוב החיפוש שנמצא בעולם שבו אנו חיים, הוא חיפוש של הנפש הבהמית שמחפשת 'בהמיות', 'חומריות', עוד הנאה, עוד גירוי. זהו סוג חיפוש מוכר, ידוע, ומצוי [כמעט] אצל כל בני האדם (אמנם, בנפש הבהמית יש אף כוחות חיוביים, כפי שנתבאר בספר הכרה עצמית והעצמת הנפש, אך אצל רוב בני האדם החיפוש הוא מכח הכוחות הנמוכים והשליליים שבנפש הבהמית, ולא מכח הכוחות החיוביים).

זהו סוג אחד של חיפוש.

ב. 'השכל המשתוקק' - סוג שני של חיפוש הוא, שהאדם מחפש מכח ה'שכל', בלשון רבינו הגר"א¹ זה נקרא: 'החפץ השכלי', ובלשון רבינו הרמח"ל² זה נקרא: 'השכל המשתוקק' - הוא מחפש 'לדעת'.

כל אחד מכיר את סוג אנשים הללו, שיש להם תכונה שכלית לדרוש ולתור בחכמה, לעיין, להתבונן, להעמיק, לחקור, לפרק ולהרכיב, כל אחד לפי תכונותיו. הצד השווה

1 בשבעים כוחות נפש האדם שהביא הגר"א בישיעה בתחילת פרק י"א.

2 בתחילת הקדמתו לספר - דרך ה'.

של אותם בני אדם, שהכח השכלי, ה'חפץ השכלי' שבהם, משתוקק לדעת. הם מחפשים יותר עומק, הם מחפשים דברים יותר פנימיים, השכל שלהם משתוקק לדעת.

ג. "הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמְלֵא" - אמנם, ישנו סוג שלישי של חיפוש. על הסוג השלישי של החיפוש נאמר בפסוק: "וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמְלֵא" (קהלת ו, ז). נפש האדם³, יש בה השתוקקות, תשוקה וחיפוש. האדם מרגיש מעין 'חלל ריק' בתוך הנפש (או חלל שלם או חלל למחצה לשליש ולרביע), הוא מרגיש איזשהו מקום 'ריק'. ה'ריק' הזה, מוליד בו תשוקה 'למלאות', מוליד בו תנועה לחיפוש של יותר עומק, של תפיסה פנימית יותר (ומי שהוא איש אמת, נפשו מחפשת גם 'אמת').

סיבת החיפוש אצל רוב בני האדם

אצל רוב בני האדם, החפץ השכלי ותשוקת השכל, לא היא זו שמניעה את החיפוש, אלא מה שמניע את החיפוש זוהי הנפש הבהמית שרוצה גירוי.

זולת כך, כאשר נבוא ונחלק את אותם בני אדם שמחפשים לא מכח הנפש הבהמית, נמצא, שהאחוז שמחפשים מכח החפץ השכלי הוא הקטן יותר, והאחוז

שמחפש מכח ההעדר - החלל הפנימי, הוא האחוז ביותר מצוי (לדוגמא, כל מי שקורא את הדברים הללו, מסתבר מאד שזה לא נובע בעיקר מהנפש הבהמית, אלא זה נובע או מה'חפץ השכלי', או מכך שהנפש מרגישה חלל, ריקון, והיא מחפשת מילוי).

בירור המניע והמילוי של החיפוש

תנועת האדם לחפש, זוהי תנועה טבעית בנפש. אך האם ברור לו מהו הדבר שמניע את החיפוש שלו? מה גורם לו להשתוקק?

השאלה: 'מה מניע את החיפוש', זו לא רק שאלה מה 'מניע', אלא מה שמניע, לפי זו התוצאה היא: 'היכן אני הולך לחפש', ו'מה אני מחפש'. כאשר יהיה ברור לאדם 'מה מניע' את החיפוש של הנפש, יהיה הרבה יותר קל להבין 'מה היא מחפשת'.

אדם שחסר לו בבית סוכר, לא הולך לקנות קמח, אדם שחסר לו בבית שמן, לא מחפש שתיה. אך כאשר האדם מרגיש ריק מתוך עצמו, ברוב המקרים, לא ברור לו מה ימלא ויספק אותו. אם ברור לאדם שמה שמניע אותו זהו השכל, כמובן שהוא צריך לנתב את עצמו למקומות שהבירור השכלי קיים בהם. אבל אם הוא בירר בעצמו

שעיקר או כמעט לחלוטין מה שמניע אותו זהו הריקנות הפנימית, האם ברור לו מה באמת היה ממצה וממלא את הנפש ומרגיע אותה?

משל למה הדבר דומה: אדם רואה שיש לשכנו מכונית חדשה, והוא משתוקק גם לקנות מכונית כזו. לאדם זה, ברור שהוא רוצה עכשיו רכב חדש. כלומר, ברור לו מה נקודת החסר ומה הנקודה [שהוא חושב שהיא] המילוי.

כאשר אנו עוסקים ברובד של הנפש, שבו האדם מרגיש מתוך עצמו איזשהו ריקון, האם ברור לו בתחילת דרכו מהו המילוי בתוך הנפש שבו היא תרגיש שהיא באה אל סיפוקה?

ניתן משל נוסף לדברים: כאשר האדם יושב לאכול ארוחת בוקר, הוא רעב, ולכן הוא יושב ואוכל. אבל כאשר האדם לא רעב, אלא הוא רק רוצה לטעום דבר טעים, הוא פותח את הארון, ורואה לפניו: דבר מלוח, דבר מתוק, דבר חמוץ, דבר חריף, ומנסה להרגיש: מה אני מחפש - מתוק, מלוח, חמוץ, או אולי חריף? בשעה שהאדם רוצה משהו מתוק, ויציעו לו משהו מלוח, הוא יגיד: 'לא תודה, לא זה מה שאני מחפש עכשיו'. לא שהמלוח לא טוב, אך לא זה מה שהוא מחפש כרגע.

הרגשת שלימות מהרובד השטחי שבנפש

ננסה להתבונן מעט יותר.

פעמים אנו פוגשים בני אדם בחיים ששלמים עם עצמם, או לפחות כך הם מצטיירים, וכך הם מבטאים בפיהם. יש להם אמונה מסוימת בדעה שלהם, יש להם אמונה מסוימת בדרך שלהם, והם מרגישים שלמים עם עצמם. אפשר להרגיש בעומק דיבורם את הוודאות שהם משדרים. יש בני אדם כמובן, שזה נובע מחוסר בירור מוחלט. אבל יש בני אדם, שישבו, חיפשו, יגעו, ומצאו רובד פנימי מסוים של אמת, והם חיים איתה.

אולם, כיוון שנפש האדם מורכבת מרבדים, וכפי שרבותינו ממשילים את הנפש ל'בצל' שיש עליו 'גלדים', רובדים, הרי שכאשר האדם מרגיש שנפשו ממולאת, או לפחות לא מאוד ריקה, וטוב לו, והוא ממצה את עצמו, הוא מצא את דרכו, את היושר ואת האמת לפי צורת החיים שהוא חושב שהוא צריך לחיות בה, האם ברור לו איזה רובד בנפש של עצמו הוא מכיר, שאותו רובד הגיע אל סיפוקו? לדוגמא, בלשון שהזכרנו לעיל: יש לאדם נפש - רוח - נשמה - חיה - ויחידה, האם אדם יודע באיזה רובד הוא נמצא, שבו הוא מרגיש סיפוק?

אדם שמכיר את חלק ה'נפש' שבו בלבד [מחמשת החלקים], הוא לא מכיר מעבר לזה, זה מה שהוא מכיר ומרגיש בו סיפוק בחייו. הסיבה שהוא מרגיש את הסיפוק, זהו מחמת שהרובד שהוא מכיר בתוך נפשו הוא 'מסוים', ורובד זה שהוא מכיר, הביאו לרמה מסוימת שקרובה לסיפוק, ולכן הוא מרגיש שלם ורגוע עם עצמו.

האם אנו יכולים לומר שאותו אדם חי בדמיון? שהוא טועה? לא, לא זו ההגדרה. הוא באמת חש אמת! אבל מה הוא חש? הוא חש שהוא מכיר רובד מסוים בנפש, וברובד המסוים הזה, הוא הגיע לסיפוק, כמוכן לא בשלימות, אבל הוא מרגיש שהוא נמצא בדרך הנכונה, והנפש שלו קרובה לאותו רוגע שהוא חושב שהוא יכול להגיע אליו.

סיבת החיפוש האמתית –

תשוקה לגילוי רובד פנימי יותר

אמנם, כאשר האדם קצת יותר עמוק, הוא מבין שביחס לכל רובד שהגעתי אליו, ישנו רובד יותר פנימי. יש אדם שסיבת החיפוש שלו נובעת מאותו מקום שהוא מרגיש ריקנות, כמו שהוזכר, ולכן הוא מחפש. אבל יש אדם שסיבת החיפוש שלו שונה לחלוטין. הוא מבין שכל מה

שאני מוצא, לעולם ישנו משהו יותר עמוק. אם הגעת לי לרובד של סיפוק שה'נפש' שלי למשל רגועה, אבל יש לי רובד יותר פנימי שנקרא 'רוח', ואני צריך למצוא בו את אותו סיפוק, וכן על זה הדרך, לעולם החיפוש של האדם בחיים הוא חיפוש שיש לו המשך מתמיד - עוד עומק ועוד עומק...

זהו המקום הפנימי יותר, שמחמתו האדם מחפש. הוא לא מחפש רק מחמת הנפש הבהמית, ולא רק מחמת החפץ השכלי שמשתוקק לדעת ולהעמיק עוד, ולא רק מחמת שהוא מרגיש חלל וריקון פנימי, אלא הוא מחפש כי הוא מבין שהנפש יותר עמוקה ויותר עמוקה! הוא חותר להגיע לאותו עומק פנימי תמיד.

הטבה נכונה – מכח הכרת כל הרובדים

ניתן דוגמא לדבר.

ישנו ארגון שעוזר לאנשים זקנים שנמצאים בבתיים, 'קו טלפון' שאפשר לפנות אליו, כל מי שנמצא בביתו בודד, גלמוד, ואין לו עם מי לדבר - עוזרים לו. הארגון פועל שלוש מאות ששים וחמש יום בשנה. אבל, לפי החשבון הפשוט, הוא עובד גם ביום הכיפורים. הייתה איזושהי אישה, שישבה שם באותו מקום והרימה טלפונים ביום הכיפורים לעזור לאנשים שנמצאים בבית, היא עוזרת

להם, מקשיבה להם, לפעמים גם מייעצת [לרוב זו הקשבה יותר מייעוץ], משתתפת, חווה אותם, מרגישה אותם. והיא אמרה שהיא מרגישה שלימה עם עצמה! ביום המרוםם ביותר בשנה, היא עשתה חסד מהעומק הפנימי ביותר שהיא מכירה בתוך עצמה.

מצד אחד, זהו דיבור שנובע ממקום מאוד עמוק, לא ממקום של אדם חיצוני שדואג לעצמו וחושב על עצמו וחי למען עצמו, זה נובע ממקום פנימי של אדם שאכפת לו באמת מזולתו, של אדם שבאמת רוצה להיטיב לזולת, והוא מרגיש מעומק פנימיותו שהוא עשה את הדבר הטוב ביותר שצריך לעשות באותו יום.

אך מצד שני, מה נקודת הטעות כאן?

אם נבוא לדון על הרגש ה'טבעי' הפשוט והעמוק של האדם, שלא חי למען עצמו אלא יש לו אהבה לזולתו - הוא מרגיש שהדבר הטבעי ביותר לעשות ביום המרוםם ביותר זה לעזור לאשה זקנה שיושבת לבד בבית, לתת לה קצת חיוך על הפנים וקצת אור בעיניים.

אכן, אם האדם היה מורכב רק מרובד של נפש טבעית [בהמית'], זו הייתה הסתכלות נכונה, כיוון שתכונת עשיית טוב של נפש הבהמית זהו כעין תכונת עשיית טוב של בהמה לחברותיה, ולכך נקראת נפש 'בהמית',

וזהו כחסידה שעושה חסד עם חברותיה (חולין סג ע"א)⁴. אבל מחמת שהאדם מורכב מרובדים יותר פנימיים - מנפש אלוקית, ברובד יותר פנימי, מה שכלפי הרובד החיצוני נחשב הטבה מוחלטת, כלפי הרובד היותר פנימי נחשב מציאות שמזיקה⁵!

ניתן משל פשוט וברור לדברים: אדם בשעה טובה יש לו תינוקת בבית, והיא רוצה כל הזמן ממתקים. האם רצון אביה ואמה שיהיה לה טוב, שהיא תרגיש נעים? כן! כאשר באה אותה תינוקת קטנה ומבקשת ממתק, והאבא אומר לה: לא! כשהוא אומר לא, קל לו להגיד את ה'לא'? יש לו בזה קושי, הוא רוצה באמת שיהיה לה טוב. היא פורצת בבכי והוא מנסה להרגיע אותה, אבל הוא מבין שההטבה האמיתית בשבילה היא לא להביא עכשיו את אותו ממתק. ברגש הגופני הפשוט הטבעי - אולי צריך לתת לה, אבל ברובד השכלי שרואה קצת יותר רחוק - ההטבה שונה. יש מי שרק ב'שכל' חש שההטבה שונה, אבל אדם קצת יותר פנימי, מרגיש עכשיו שזה מה שטוב לה, לא רק מחמת שבעתיד מכח השכל אני משיג שטוב

4 עיין לעיל בתחילת הדברים, שנתבאר שם שנפש 'בהמית' אין בה רק כוחות שליליים - בהמיים בלבד [שגם זה נכון], אלא בנפש הבהמית יש אף כוחות חיוביים, ובצורה הנכונה על האדם להשתמש בהם כ'כלי' לטוב - לנפש האלוקית.

5 כלומר, שחילול יום הכיפורים זהו היזק לנפש האלוקית.

לא לתת, אלא עכשיו אני יכול לחוש שזה לא טוב לתת. כלומר, אדם שחש את הרגע - הוא חש רובד מסוים. אך אדם שחש את העתיד - חש רובד יותר פנימי.

בכל רובד בנפש – הסתכלות שונה על כל החיים

השתמשנו במשל זה, לבאר שיש בתוכנו רובד לפנים מן רובד, שבכל רובד, כל תפיסת החיים יכולה להשתנות. זוהי לא שאלה שלפי כל רובד 'פרט אחד' מקבל גוון שונה, או שינוי קטן, אלא יש בתוכנו רבדים, וכל רובד שמתגלה, נותן מבט שונה לכל החיים! כל תפיסת הערכים של האדם משתנית, כל תפיסת עולם ההרגשות שלו משתנה. אין כוונת הדבר בלבד שברובד יותר פנימי יש מקום עמוק בנפש, 'פינה חמה', שאליה ניתן להיכנס בעתות קושי, זה גם כך, אבל בוודאי זהו לא עומק הדברים.

ברבדים הפנימיים הללו, כל רובד פנימי הוא כמשל לאדם שהלך עם משקפיים מספר 'אחד', ולאחר מכן ראייתו היטשטשה והוא צריך מספר 'ארבע', כאשר הוא מחליף ממספר 'אחד' ל'ארבע', הוא רואה באופן שונה לחלוטין.

הרבדים הפנימיים שנמצאים במעמקי תוכיות האדם, עוד ועוד עומק, כל עומק גורם לאדם לראות את כל

מה שהוא ידע לפני כן, וכל מה שהוא הכיר לפני כן, מתפיסה עמוקה יותר, ממבט שונה, הוא מסתכל על הדברים אחרת לחלוטין.

מקום זה, זהו המקום הפנימי של ההשתוקקות שצריכה להניע את האדם.

מי שמניע אותו זהו רק החסר שבתוכו, ה'ריק', הוא לא יודע להיכן לפנות. לכן אנשים יכולים לחפש את עצמם בהרבה מאד מקומות - במזרח במערב בצפון ובדרום, כל קצוות תבל. מדוע? כי הם מרגישים ריקים, הם מרגישים 'חסר', והם לא יודעים היכן נקודת המילוי.

מקום המילוי האמיתי

והיכן באמת נמצאת נקודת המילוי?

לשון רבינו הרמב"ם הוא: "לא בדברים שמחוץ לנפש שוכן האושר, אלא בתוך האדם פנימה, במעמקי נפשו, שם צלילי העונג, שם צלילי האושר". אין מה לחפש בחוץ! הכל נמצא בתוך כל אדם בעצמו.

לא שאין דברים טובים בחוץ, יש דברים טובים בחוץ, ויש גם דברים לא טובים בחוץ, אבל כל דבר טוב שהאדם ימצא בחוץ, אם הוא לא ימצא אותו בתוך עצמו, בשבילו הוא לא טוב. אם זה כיסא שנח לשבת

עליו, או מיטה שנח לשכב עליה, אך זהו לא 'שלו', זהו אינו דבר שנמצא בתוכו, אלא פעמים זה יכול להיות בתור 'כלי עזר' עבורו.

עבודותינו שלנו בכל ימי חיינו, בכל מבנה הבריאה, שיש דבר חיצוני - שבתוכו יש רובד יותר פנימי, ובתוכו יש רובד עוד יותר פנימי, וכן הלאה עד אין סוף. זוהי צורת מבנה הבריאה.

אם אנחנו רוצים להבין כיצד בנוי שולחן, נלך לבדוק זאת בנגריה. אם אנחנו רוצים להבין כיצד מקרר בנוי, נלך לחברות שמייצרות מקררים, אך אם אנחנו רוצים להבין כיצד בנויה 'בריאה', מהו המושג שנקרא 'בריאה', בהגדרה החיצונית, יש כדור הארץ, יש ירח, יש כוכבי לכת, ועוד ועוד, אך זה אינו ממצה את התפיסה מהי 'בריאה'. צורת המבנה של הבריאה היא אחת בלבד: כל דבר בבריאה בנוי גלדים על גבי גלדים. זוהי צורת המבנה.

כאשר האדם לא מחפש את הגלדים שבתוך עצמו, הרי שהוא מחפש גלדים אחרים. האדם צריך להבין כיצד הבריאה בנויה, ולפי זה כיצד הוא בנוי, ולפי זה מה צורת החיפוש.

הכרת רוברד יותר פנימי - שינוי גם בהכרת הדברים בחוץ

אדם שנמצא ברובד מסוים של הכרת החיים בתוך עצמו, גם כשהוא יחפש מה קורה בכוכבים או בירח, או שהוא יחפש מה קורה בכל דבר חומרי בבריאה, ממה הוא מורכב, הוא יראה באותו דבר אך ורק כפי המדרגה של הרובד שהוא מכיר בתוך עצמו.

לדוגמא, אם האדם מכיר שהבריאה בנויה מארבעת יסודות החומר (וישנו חומר אחד שורשי שהוא השורש לכולם), הרי שבכל דבר שהוא יחפש - זה מה שהוא ימצא. הוא יחקור את החומרים, יפרק אותם, ירכיב אותם, אך במה הוא עוסק - באותם חומרים. האם הוא יכול לקבל מבט חדש על אותם חומרים? מאוד קשה. אך אם הוא יקבל מבט פנימי מתוך עצמו, הוא גם יוכל להסתכל על החומרים באופן שונה.

כל מה שחוקרים עושים בעשרות ובמאות שנים, מי שקיבל מבט עמוק יותר על עצמו, יכול לומר זאת בדקה אחת! מדוע? כי הוא רואה את הדברים בתוך עצמו. אם הוא גילה רוברד יותר עמוק בתוך עצמו, הוא מבין שכך גם הגלגלים בנויים כך, והוא מבין שכך גם החומר בנוי, וכן כל דבר.

רבותינו גילו לנו, שבתוך כל אחד מאתנו גנוז הכל! יש בתוך כל אחד מאיתנו כח שנקרא 'שמש', יש בתוך כל אחד מאתנו כח שנקרא 'לבנה' - 'רוח', יש בתוך כל אחד מאתנו כח שנקרא שבעה כוכבי לכת, וכן על זה הדרך.

אם יש 'אש' בבריאה - יש אש בנפש, אם יש 'מים' בבריאה - יש מים בנפש, וכן 'רוח', 'עפר', ושאר הדברים. כל מה שאני יכיר מתוך עצמי, לפי הרובד שהכרתי מתוך עצמי, כך אני יכיר אותו במה שנמצא בחוץ. וכל מה שאני לא מכיר בתוך עצמי, גם כשאני יראה אותו מבחוץ, יהיה לי קשה לעמוד על אותו דבר. ובאמת באופן זה, אפשר לעשות הרבה ניסיונות עד שמגיעים למסקנות, אך כל זה מחמת שחסר את ההכרה מתוך עצמי.

"לא בדברים שמחוץ לאדם שוכן האושר אלא בתוך נפשו של האדם". מדוע? זו לא רק הגדרה כללית שכאשר האדם מחובר לעצמו - טוב לו. זה אמנם נכון, אך העומק של התפיסה הזו, שבעצם בתוכי נפשי קיימים כל הדברים, זה נכון שאין שם שולחן בפועל ואין שם כסא בפועל, אבל הנפש הרי לא מתענגת מה'פועל', היא מתענגת מ'הכח' ככח, ולא מהפועל כשלעצמו. כל הכוחות שמהם אפשר להתענג, קיימים בתוך הנפש. זהו מבנה הבריאה ביסודו.

כאשר האדם מבין את הדברים הללו, וההבנה היא הבנה נפשית עמוקה פנימה, ההשתוקקות שנולדת בנפשו היא, שהוא לא מחפש דברים מחוצה לו, אלא הוא מחפש מתוך תוכו. אין כוונת הדבר שהאדם לא משתמש עם דברים מחוצה לו, אך הוא משתמש במה שנמצא בחוץ 'ככלי עזר' להגיע לעומק הפנימי שמונח בתוכו, 'איזהו חכם הלומד מכל האדם' (אבות פרק ד' משנה א'), אבל מה הוא לומד מכל אדם? לגלות איפה זה מונח בתוכי! לא בתוך ה'אגו' של עצמו, אלא בתוך ההויה הטהורה והפשוטה, שיש בכל אחד מאתנו את הכל.

במה שונה כל אחד מרעהו

אמנם, אם בכל אחד מאתנו יש את הכל, במה שונה כל אדם מרעהו?

תשובה לדבר: בכל נפש יש את כל הכוחות כולם, אך לכל אחד ישנו מבנה נפש יחודי בסדר בכוחות, כגון שאצלו הכח הראשון החזק ביותר בנפשו הוא כח פלוני, והכח השני הוא כח אלמוני, וכן על זה הדרך בכל שאר הכוחות. וכמו כן, גם בכל כח כשלעצמו, יש לו את הייחודיות המסוימת שמיוחדת רק לו [וכפי שנתבאר כל זה בארוכה בספר 'דע את חלקך', ובספר 'הכרה

עצמית והעצמת הנפש', עיין שם]. 'אין פרצופיהן שווים אין דעותיהם שווים', מהי נקודת השוני בעומקה? שלכל אחד יש את ייחודיותו הפרטית בסדר ותוקף הכוחות ביחס לאחרים, אבל כל הכוחות כולם, קיימים בקרבנו. **הבנה** זו, אם האדם מבין אותה, ומעכל אותה, היא צריכה לשנות וליצור אצלו מהפך עצום ונורא בכל מבנה החיים.

'לקנות' מבחויץ או 'לגלות' בפנים

כפי שאומרים רבותינו, כח ה'רצון' שבאדם, נקרא כך מלשון 'ריצה'. כאשר האדם 'רץ', הוא רץ מתוך עצמו - החוצה. משל למה הדבר דומה: האדם קם בבוקר, הוא רוצה להכין קפה, הוא מוזג מים, קפה, סוכר, פתאום הוא רואה שאין חלב, מה הוא עושה? הוא רץ למכולת. אחרי שהוא חוזר הביתה, הוא מנסה לחפש את הקנקן של החלב, ופתאום הוא מוצא שכבר היה חלב שהסתתר בתוך המקרר. האדם רץ מתוך עצמו - החוצה, ובעצם היכן היה החלב? בבית!

זהו משל קצר מאוד, שממצה את הנמשל של כל החיים כולם.

הכל נמצא בתוכי. וכל מה שאני מחפש בחוץ, כבר נמצא בתוכי! אין הגדרת הדבר שיש 'פרט' שאני יכול למצוא בתוכי, אלא את כל ההוויות כולם, אני יכול למוצא בתוך עצמי!

מעתה, שאלת השאלות היא: 'כיצד מגיעים לשם'?

והתשובה היא: 'לעבוד כל החיים'!

אמנם ראשית כל נצרכת ההבנה שהכל נמצא בתוך עצמי. החיפוש הוא ארוך, אך יש הבדל בין אדם שאין לו פרנסה והוא מחפש עבודה, וכל יום הוא הוא הולך ללשכת התעסוקה, לבין אדם שיש בתוך ביתו מיליארד דולר, והוא רק צריך למצוא היכן הם מונחים. זהו הבדל יסודי מאוד. הוא ירים כל בלטה ויפרק כל בלטה, זה כאן, זה מונח בתוך הבית. ובמשל: החיים לא נמצאים מחוצה לי - הם נמצאים בתוכי!

שינויים מסוג זה בנפש, צריכים הרבה עיכול. לאחר שהאדם מבין בעומק נפשו שהדברים נמצאים בתוכו, אמנם הוא עדיין לא הגיע לשלימות, זו לא מציאות שיכולה להרגיע את הנפש, אבל זו מציאות שיכולה לתת לאדם תפיסה אחרת לחלוטין על כל החיים כולם. כפי

המשל שהבאנו, אדם שיודע שיש בתוך הבית את מה שהוא מחפש, הינו שונה בתכלית השינוי מאדם שלא יודע היכן הדבר נמצא, והוא צריך לחפשו בחוץ.

ננסה לגעת מעט בביאור כיצד להגיע לאותו מקום, אבל אני אומר בפה מלא: במילים קצרות אי אפשר להעמיד תבנית של חיים! אבל מאידך, 'פטור בלא כלום אי אפשר', לכן ננסה קצת לגעת בדברים. אבל ראשית כל היסוד צריך להיות ברור מאד: כל אדם כולל בתוך עצמו את כל הכוחות כולם! ומי שגילה את אותו במקום בתוך נפשו, הוא אדם 'עשיר', כמוכן לא בכסף, אלא הוא עשיר ב'נפש', הוא אדם נובע, הוא אדם חי, הוא אדם שכל כולו התחדשות מתמדת. יש בו את הכל. זו לא מליצה, זו לא גוזמה, זה לא רעיון, זו לא אימרה, אלא זו אמת לאמיתה שכך היא תפיסת הבריאה! זו מציאות ברורה!

דרך ההגעה למקום הפנימי

אם כן, כיצד האדם מגיע לאותו עומק פנימי בתוך נפשו?

האדם מורכב מרמ"ח [248] איברים. כנגד רמ"ח איברי האדם, ניתנו לנו רמ"ח מצוות עשה. מדוע? כפי שמבארים רבותינו, המצוות ניתנו לנו בכדי לזכך את

רמ"ח האיברים. ומה יקרה כאשר הם יזדככו? כאשר הם יזדככו, האדם יראה את מה שיש בתוכם.

הקב"ה נתן לנו תורה, ונתן לנו מצוות, מצד האופן הפשוט: 'היום לעשותם, ומחר לקבל שכרם' (עירובין כב ע"א), תעשה כאן מעשי מצוות, ותקבל שכר לעתיד לבוא. זו אמת, אבל מלבד מה שלעתיד לבוא האדם מקבל שכר, הרמ"ח מצוות עשה פועלים פעולה בנפש האדם ובגופו כעת. מה הם פועלים? הם מגלים את מה שנמצא בתוכו!

משל למה הדבר דומה: האדם קנה ויטרינה, הוא נסע לשנה לחו"ל, אחרי שהוא חוזר, כיוון שהחלונות היו פתוחים, הכל מאובק, הכל מלוכלך, ואת הכלי כסף שנמצאים בפנים - הוא לא רואה. הוא חושב שגנב פרץ לביתו ולקח לו את כלי הכסף. אבל לאחר מכן הוא מבין, שהבית התמלא אבק, הוויטרינה התלכלכה, ולכן הוא לא רואה את מה שיש בפנים. מהי העצה? הוא לוקח מטלית, ומנקה. ברור ופשוט.

כשנבוא להקביל זאת לקומת נפש האדם, כפי שהזכרנו בארוכה מדברי רבותינו, האדם גונז בקרבו את כל הכוחות כולם, הכל נמצא בתוך עצמו, אם כך, מדוע

רוב בני האדם אפילו לא שמעו על זה? מדוע רוב בני האדם לא מרגישים את זה? מדוע זה סוד כל כך כמוס שנצרך ללמוד בכדי לגלות אותו? הרי כל אדם שיוצא החוצה ביום - רואה את השמש, ובלילה - הוא רואה את הירח, זה לא סוד. אך את מה שנמצא בתוכנו, אנו לא יודעים, ולא מכירים, מדוע? מחמת שיש משהו על גבי כך, שמסתיר ומעלים ומכסה זאת.

המציאות הפנימית, ההויה הפנימית של נפש האדם, המהות של עצם ההיות, זהו דבר מאוד נעלם. אם נשאל ילד: מי אתה? כיצד הוא יזהה את עצמו? 'אני בגובה כזה וכזה, אני נראה כך וכך', ובמקרה הטוב הוא יענה: 'אני אוהב את זה ואת זה'. וגם כאשר האדם מתבגר, רוב התשובות כמעט זהות לחלוטין.

'אם אני כאן - הכל כאן'

מהי באמת עצם הגדרת ה'אני'?

במסכת סוכה (נג ע"א) הובאו דבריו של הלל הזקן שאמר: "אם אני כאן - הכל כאן".

הדברים שאמרנו, אינם משלנו, אלא הן הן דבריו של הלל הזקן!

"אם אני כאן, הכל כאן", מהי כוונת הדבר? הלל אמר: אם אני כאן - הכל כאן, וגם אם אתה תהיה 'אני' של עצמך, גם אצלך יש את הכל!

אבל בכדי לגלות את זה, האדם צריך לקיים בעצמו (שבת ל ע"ב): 'לעולם יהא ענוותן כהלל', הוא צריך לזכך את עצמו על מנת שהוא ידלה את אותו עומק פנימי שנמצא בתוך עצמו.

אמנם, מחמת שרוב בני האדם על דרך כלל לא עמלים לזכך את עצמם, כי טבע העולם שאנשים טרודים בפרנסתם ובעיסוקם, והמעט יותר עושים מעשים טובים, אבל על דרך כלל מועטים הם בני האדם שעמלו לזכך את גופם ואת נפשם, ולגלות את העומק הפנימי שבתוך תוכם, לפיכך, רוב בני האדם לא מכירים את עצם ההיות שלהם - 'מי הם'. מי שלא עמל לזכך את נפשו, הוא סבור שמי זה ה'אני'? גוף שנראה כך וכך, גובה כך וכך, רוחב כך וכך, במקרה היותר טוב הוא יעמיד את ה'אני' כתכונות נפש, כישרונות, או מידות נפש והוא מזהה אותם כ'אני'.

ובאמת, אין כוונת הדבר שהתשובות הללו אינם נכונות ביחס להגדרת ה'אני', אך משל למה הדבר דומה: אדם שיש לו בית 400 מטר בנוי על מגרש של 700 מטר, ושואלים אותו: 'מה יש לך בבית?' והוא עונה: 'קצת טישו וחד פעמי,

זה מה שיש לי...', האם זוהי תשובה נכונה? כן! אבל האם היא ממצה את מה שיש אצלו בבית בכי הוא זה? לא!

התשובות שאני מגדיר את עצמי כ'נראה כך וכך, עם תכונות כך וכך, ורצונות כאלו וכאלו', זה אמנם נכון, אבל זה רחוק מאד - יותר ממה שרחוק מזרח ממערב, מלמצות את עומק התפיסה של הנפש.

על האדם להבין, להשיג, ולתפוס את האמת הברורה, שכך ברא בורא עולם את עולמו, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (בראשית א א), הכל נברא ביום ראשון בבכח [כמו שאומר רש"י מדברי רבותינו⁶], אלא שבכל יום ויום מששת ימי מעשה בראשית הברואים יצאו מהכח - לפועל, אבל בב'כח', בכל דבר גנוזים כל הכוחות כולם, ו'מאן דנפח מתוכו נפח' - "וַיִּפַּח בְּאָפָיו נְשִׁמַת חַיִּים", כביכול שבורא העולם ברא את האדם, הוא נפח מתוכו, ומכוחו הוא ברא את האדם, והרי בורא העולם יש בו את הכל, וכשהוא נפח כביכול וברא אדם, הוא נפח בו את הכל, "אם אני כאן - הכל כאן!"

6 רש"י בראשית א', י"ד: יהי מארת וגו'. מיום ראשון נבראו, וברביעי צוה עליהם להתלות ברקיע, וכן כל תולדות שמים וארץ נבראו ביום ראשון, וכל אחד ואחד נקבע ביום שנגזר עליו, הוא שכתוב את השמים, לרבות תולדותיהם, ואת הארץ, לרבות תולדותיה". וכן ברש"י שם ב', ג': "ביום עשות ה' - למדך שכולם נבראו ביום ראשון".

חיי נשמה – חיים של הכל

ובלשון נוספת נבאר את השאלה ששאלנו, מדוע האדם לא מרגיש את זה?

צורת בריאת האדם היא, כמו שמבואר בפרשת בראשית (ב, ז): "וַיִּצַר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים", מצד מה שהאדם נוצר מ"וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים" - הוא נשמה, הוא חלק אלוק ממעל, יש בו את הכל. אבל האם רוב בני האדם חיים עם אותה נשמה? לא. מה בני אדם מזהים באופן טבעי? את הגוף. הגוף מהיכן נברא? "וַיִּצַר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה", העפר בטבעו מגלה שהוא כולל את הכל? לא! בעפר יש אפריריות, חושך, חומריות. ולכן, אם האדם מזהה את עצמו עם הנשמה - עם ה"וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים", הוא יזהה את עצמו עם הכל! אבל אם הוא מזהה את עצמו עם ה"וַיִּצַר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה", הרי שהוא מזהה את עצמו בתפיסה של 'עפר' - כמה אני גבוה, כמה אני רחב, וכן על זה הדרך.

לפי זה, כשנבוא להגדיר במילים קצרות ופשוטות מאוד עד כמה שניתן, כיצד מגיעים לעומק הפנימי שאמר הלל הזקן: "אם אני כאן הכל כאן" - מי שחי חיי גוף, עליו נאמר "וַיִּצַר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה",

ולא נאמר עליו "אם אני כאן הכל כאן", אבל מי שחי חיי נשמה, ולא חי את הלבוש החומרי שמולבש על גבי נשמתו, אלא הוא חי את ההויה הפנימית שנאמר בה "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים", לא רק 'יודע' שזה קיים, אלא 'חי' את הקיום הזה, הוא - חי את הכל!

הטבה מהעומק הפנימי

במקום הזה, החיים נראים אחרת לחלוטין. במקום הזה האדם חי בתוך תוכו את הכל, ומאותו אושר פנימי, הוא מעניק, נותן, חונן, משפיע, מיטיב ועוזר לזולתו. הוא לא משפיע מהתחושה הטבעית של הנפש בהמית שרוצה להיטיב לזולתה, שגם זו מידה טובה. אנו פוגשים בני אדם רבים, וחלקם אינם יהודים, שיש להם לב טוב מאוד, והם עוזרים להרבה אנשים. לא אחד ולא שנים, לא עשר ולא עשרים, לא מאה ולא מאתיים, אלא מסתובבים הרבה אנשים שעושים הרבה דברים טובים בעולם.

אם כן, מה חסר בכך?

השאלה היא: "מאיזה עומק אני מיטיב", האם אני מיטיב מהעומק של התכונה הטבעית הפשוטה להיטיב, או שאני מיטיב מהמקום של השלימות שבתוכי, שיש בי הכל.

כל מידה של 'הטבה' ביסודה, היא טובה, אבל השאלה האם האדם מסתפק ברובד חיצוני, או כמו שהארכנו בתחילת הדברים, יש מה שהאדם משתוקק מכח הנפש הבהמית, יש מה שהאדם משתוקק מכח החפץ השכלי, יש מה שהאדם משתוקק מכח החלל והריק שהוא רוצה להשלים, ויש מה שהאדם מחמת שהוא תופס שיש בתוכו את הכל, שעל זה נאמר "וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמְלֵא", היא לעולם מגלה עוד ועוד, בלי סוף.

לסיכום, במילים קצרות עד כמה שניתן לבטא: אנו מורכבים מהמערכת שנקראת 'נשמה' ומהמערכת שנקראת 'גוף', כל זמן שנחיה חיי גוף, כך גם המבט שנביט על כל דבר יהיה ב'עיניים של גוף'. אך כאשר יזכה כל אחד מאתנו, וכל הברואים כולם, 'כל אשר נשמה באפו יאמר ה' אלוקי ישראל מלך', ותתגלה הנשמה הטהורה שמונחת בברואים, ה'מבט' שמכוחו בני אדם יסתכלו יהיה 'מבט של נשמה'.

'מבט של נשמה', מעמיד אדם שרואה שבכל אחד אין רק את עצמו, אלא בכל אחד יש את הכל, "אם אני כאן, הכל כאן". מהמבט הזה, אין קנאה ואין תחרות, אין שנאה נקימה ונטירה.

לחיות שם בשלימות - אי אפשר, אבל להתקרב לשם - אפשר. אנחנו לא נמצאים בעולם שכולו טהור, כולו זך, וכולו נקי, אבל יש באפשרותנו להיכנס לאותו עולם עוד ועוד.

אני מאחל לכל אחד מאתנו, שנזכה בעז"ה, ראשית כל 'לרצות' לחיות את אותם חיים פנימיים, ולאחר מכן לחיות בעולם מתוך הרוח הפנימית, שזו הנשמה האלוקית שגנוזה בתוכנו, שהיא המניעה והיא המכוונת. ומתוך אותם חיים פנימיים, נזכה כולנו יחד לאהבה ואחוה, לדבקות הנבראים אחד ברעהו, ודבקות הנבראים בבוראם, מתוך שמחה ושלמות אמיתית.

נפש האדם עשויה רבדים רבדים - שכבות שכבות, והכניסה לרובדי הנפש על ידי מהלך של **הכרה עצמית והעצמת הנפש** היא המפתח לחיים הטובים, ובמילים חדות יותר - **היא המפתח לעצם החיים.**

בכדי לחיות, עלינו לעבוד את הבורא יתברך ולקיים את מצוותיו, לבנות לעצמנו צורת חיים נכונה, מתוקנת ומלאת חיות ושמחה, להוציא את כוחותינו מהכח לפועל ולפתור את בעיותינו. כמו כן, עלינו להביט אל פנימיותנו, ולהיות באחדות - עם עצמנו, עם זולתנו, ועם בוראנו.

והדרך לכך הינה; **הכרה עצמית** ועבודה מעשית של **העצמת הנפש** בצורה מובנית, יסודית, היקפית ועקבית.

וזה עיקר מגמתו של ספר זה - הדרכה מעשית **להכרה עצמית והעצמת הנפש.** כשמו - כך הוא.

הכרה עצמית והעצמת הנפש

הדרך שלך להכרת עצמך

משיעורים שנמסרו במודיעין - ניו יורק - פנמה
הדפסה ראשונה - תש"פ 2020

ספר "הכרה עצמית והעצמת הנפש"
17 פרקים / 416 עמודים

תוכן הספר הכרה עצמית והעצמת הנפש

הקדמה / פתיחה כללית

שער ההקדמות

פרק א: הצורך בהכרה עצמית

חלק א: הכרה עצמית לצורך עבודת הבורא וקיום המצוות

חלק ב: הכרה עצמית לצורך האדם עצמו

פרק ב: הכרה עצמית - מה היא?

פרק ג: הדרך - ארבעת היסודות

פרק ד: העולם הפנימי - מציאותו ומהותו

פרק ה: הנפש - בניין

פרק ו: לימוד הנפש כלימוד ספר

פרק ז: הגדרה שכלית והכרה נפשית

פרק ח: חווית הידיעות השכליות

סוף דבר: סיום שער ההקדמות

שער העבודה

פרק ט: הכרת כוחות הנפש

פרק י: ראייה כללית ותפיסת תהליכים

פרק יא: דירוג הכוחות וזיהוי הכח החזק של הנפש

פרק יב: חיבור לכח החזק

פרק יג: הוצאת הכח החזק מן הכח אל הפועל

פרק יד: זיהוי הרכבות הנפש

פרק טו: מנוחת הנפש

נספח א: הכרה עצמית לצורך ההבטה פנימה וגילוי כח חדות

נספח ב: לקט כוחות הנפש

פרק ב'

הכרה עצמית - מה היא?

פתיחה לפרק ב'

בפרק א התבאר הצורך בהכרה עצמית:
א. לצורך עבודת הבורא וקיום מצוותיו.
ב. לצורך האדם עצמו - לצורך בניית צורת חיים נכונה ומתוקנת, ולצורך פתרון בעיות.
עוד התבאר שם, כי אין די בלמידה שטחית וחלקית, אלא על האדם להיכנס לתהליך של הכרה עצמית בצורה מעמיקה והיקפית, ועבודה מעשית של העצמת הנפש.
על פי תובנות יסודיות וברורות אלו, יתבארו כל ההקדמות ושלבי העבודה המעשית שבספר זה.
ובכן, אחר שהתברר לאדם הצורך בהכרת עצמו והעצמת נפשו, והינו חפץ בכך - במידת מה על כל פנים - עליו לדעת מה היא המשמעות הברורה והמדוייקת של המושג "הכרה עצמית", ולא להסתפק בידיעה כללית.
אם נפגש האדם עם מושג פנימי, ואין כוונתו אלא להשאירו במצב של חוסר שימוש, על מדף הספרים הגבוה, היה מקום לטעון כי די לו בידיעה כללית ובסיסית של מושג זה. אך אם חפץ האדם לבסס את עבודתו הנפשית על מושג פנימי, ובנידון דידן להיכנס לתהליך של הכרה עצמית - דבר הדורש זמן, און והון - עליו לדעת בידיעה ברורה מה הוא עניינו של מושג זה, ומה מבוקשו בכל עמלו.

ובפרט בימינו, שמושגים רבים מקבלים משמעויות חדשות בכדי להשיג מטרות שונות, על האדם לדעת מה היא המשמעות המכוונת של המושג "הכרה עצמית" במהלך בו הוא דורך.

הבנה ברורה ובהירה זו תביא בעקבותיה שלוש תולדות: א. העמדת תכלית ברורה - מטרה מכוונת, אשר אליה ישים האדם מגמתו בכל מהלך עבודתו.

ב. חזוק והעמקת החפץ והתשוקה להכיר את עצמו.

ג. כניסה נכונה והדרגתית לתהליך עבודה מעשית של הכרה עצמית והעצמת הנפש.

וזה הנושא שיתבאר בפרק זה - "הכרה עצמית" מה היא.

... "עצם ומקרה" ...

כל דבר שברא הקב"ה בעולמו, מורכב מ"עצם" ו"מקרה". "עצם" הדבר הוא מהותו, וה"מקרה" שלו הוא מה שמתלווה באופן ארעי ל"עצם", על מנת לשמשו - כל עוד יש בו צורך.

דוגמא פשוטה: תפוז. אדם ניגש לחנות פירות וירקות, ומבקש לקנות תפוז. הוא משלם את מחיר התפוז, ומקבל פרי המכוסה בקליפה.

כעת, כל עוד הפרי וקליפתו מחוברים, שניהם נקראים 'תפוז', והוא אף משלם על קליפת הפרי מחיר של תפוז. אך באמת, "עצם" התפוז הוא רק הפרי הנאכל, ואילו הקליפה מתלווה אליו במקרה, באופן זמני, על מנת לשמור עליו עד שיאכל. ולאחר שנאכל ה"עצם", שוב אין צורך ב"מקרה", והוא נזרק לפח האשפה.

דוגמא נוספת, מעט מורכבת יותר: מנהל עבודה של מפעל. על מנת שמפעל יתפקד בצורה תקינה, ישנו צורך בניהול עבודה. לשם כך, מחפשים בעלי המפעל "מנהל עבודה", ולאחר חיפושים ממושכים הם מוצאים את האדם המתאים לתפקיד. כעת, ביחס לתפקיד "מנהל עבודה", התפקיד הוא ה"עצם", הוא העיקר, והאדם שנמצא מתאים לתפקיד הוא ה"מקרה", הוא הטפל. שהרי לבעלי המפעל לא היה עניין באדם זה בדווקא, אלא באדם בעל כישורים המתאימים לתפקיד, ובמקרה הם מצאו אותו. ואם, מסיבה כל שהיא, מנהל העבודה הנוכחי לא ימשיך את עבודתו במפעל, ימצאו לו מחליף, ודי מהר. אם כן, כל דבר בבריאה מורכב מ"עצם" ו"מקרה", ובכדי להכיר דבר מסויים על בוריו, יש לזהות מה הוא ה"עצם" ומה הוא ה"מקרה" שלו, על מנת להבדיל בין העיקר לטפל, ועל מנת להישיר את המבט אל עצם הדבר, ולא אל מקרהו.

... הכרה עצמית - הכרת הנפש ...

נמצא שכאשר חפץ האדם להכיר את עצמו, עליו לדעת כי הוא מורכב מ"עצם" ו"מקרה", ולאחר מכן לזהות מה הוא ה"עצם" ומה הוא ה"מקרה" שלו.

ובכן, כפי שהתבאר לעיל, האדם מורכב מגוף ונפש, ואין ספק כי "עצם" האדם הוא נפשו, וה"מקרה" שלו הוא גופו. שהרי נפש האדם היא זו הקיימת לעד, היא זו היורדת לזה העולם על מנת לעבוד את בוראה ולעשות רצון קונה, היא זו שתקבל את שכרה לעתיד לבוא, והיא זו שתחזור אל צור מחצבתה ותשוב להידבק בבוראה לנצח.

ואילו גוף האדם נברא מן החומר הכלה - נוצר מן העפר וחוזר אל העפר - "כי עפר אתה ואל עפר תשוב". וכל תפקידו של הגוף אינו אלא לשמש את הנפש, על מנת להשיג את תכליתה.

ועל פי זה יתבאר המושג "הכרה עצמית" כמין חומר.

בני אדם רבים משתמשים במושג "הכרה עצמית", אך בפועל מתעסקים בהכרת הגוף או בהכרת צורכי הגוף.

אך על פי המתבאר כאן, הכרת הגוף, אף כאשר יש בה צורך, אינה אלא הכרת ה"מקרה" - הכלי הנועד לשרת את ה"עצם". ורק הכרת הנפש הינה הכרה "עצמית" - הכרת המהות של האדם.

ונמצא שאם רצונו של האדם להכיר את עצמו, עליו להתמקד בנפשו ולא בגופו, ולהכיר אותה היטב.

וזו היא משמעות המושג: "הכרה עצמית".

... הכרת הנפש - "לא בשמים היא" ...

על פי המתבאר לעיל, יתבאר עניין נוסף.

פעמים רבות ישנה נטייה להפריד בין המושג "הכרה עצמית" למושג "הכרת הנפש".

לדוגמא, אם ישאלו אדם: "אתה מכיר את עצמך?", הוא יענה: "כן, פחות או יותר. אני אוהב לעזור, אני אוהב לטייל, אני כישרוני בתחום זה, דבר זה מרגיז אותי", וכן הלאה. אך אם ישאלוהו: "אתה מכיר את הנפש שלך?", הוא עלול לענות: "לא ברור לי מה הוא המושג 'נפש'. זה הוא מושג מופשט וערטילאי. אני יודע שזה משהו רוחני, אך לא עסקתי בתורת הסוד, ולכן קשה לי

להגדיר מה זו 'נפש'. אני מכיר קצת את המושג 'נשמה', וגם אומר בכל בוקר "אלקי, נשמה שנתת בי טהורה", אך אני לא ממש מבין בעניינים הללו".

אך באמת, תופעה זו נובעת מחוסר הבנה שה"עצם" של האדם אינה אלא נפשו, ו"הכרה עצמית" אינה אלא "הכרת הנפש".

ולפי הבנה זו, כאשר מכיר האדם את עצמו, כגון שהוא אוהב לעזור, אוהב לטייל, כישרוני בתחום זה, דבר זה מרגיז אותו וכדו', זו היא בעצם הכרת הנפש. וזאת משום שהרצונות, האהבות, הכישרונות, ואף המידות הבלתי מתוקנות של האדם, הם - הם חלקי נפשו. ובהכרת חלקים אלו - הוא מכיר את נפשו. כמובן שהיכרות זו עם עצמו הינה חלקית ובלתי מבוררת, ולנפש ישנם רבדים רבים הצריכים הכרה ברורה ובהירה. אך עם כל זאת, היכרות זו מוגדרת כ"הכרת הנפש". ועל האדם לדעת היטב כי הגם שהנפש הינה רוחנית ומרוממת, היא אינה רחוקה מן האדם - "לא בשמים היא", ואינה מושג מופשט וערטיילאי. אדרבא, נפש האדם היא "עצם" האדם - הוא זה היא והיא זו הוא.

ואם יפנים זאת האדם, מלאכת הכרת הנפש תהיה קלה ואפשרית הרבה יותר. שהרי לא מתבקש ממנו להכיר מושגים רחוקים מהשגה, אלא כל פיסת היכרות שיש לאדם עם עצמו, ולו הקטנה והבסיסית ביותר, הינה פיסת הכרה שיש לו על נפשו. ובהצטרף כל פיסות ההיכריות שלו עם עצמו, אט אט תתקבל ותתבהר תמונה אחת כללית ויפה עד למאוד.

... כלל ופרט ...

בכדי להכיר היטב את הנפש - את עצמיות האדם, יש להכיר הן את כלליה והן את פרטיה.

כל דבר בבריאה מורכב משני היבטים:

א. כלל.

ב. פרט.

בהיבט כללי, כל דבר בבריאה הינו אחד, פשוט - ללא הרכבות והתפרטויות.

ובהיבט פרטי - פרטני, כל דבר בבריאה מורכב מפרטים רבים - מחלקים רבים.

לדוגמא, האדם.

כאשר ברא הקב"ה את האדם, הוא לא ברא אותו מתחילה כיחידה אחת - כחומר אחד בלתי מורכב, אלא ראשית הוא ברא שני חלקים - גוף ונפש, ולאחר מכן הוא חיבר ביניהם, ועל ידי כך נברא האדם. וכן מבואר בפסוק: "וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה, ויפח באפיו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חיה".

ונמצא כי באופן כללי האדם הינו אחד, ובאופן פרטי הוא מורכב משני פרטים - משני חלקים.

ובחלוקה מפורטת יותר:

גוף האדם הינו אחד - כלל, והוא מורכב מחלקים גשמיים רבים - פרטים. כמו כן, נפש האדם הינה אחת - כלל, והיא מורכבת

מחלקים נפשיים רבים - פרטים. וכאשר רצה הקב"ה לחבר את הגוף עם הנפש על מנת לברוא מציאות אחת, הוא לקח את ה"כלל" הגשמי על כל פרטיו, יחד עם ה"כלל" הנפשי על כל פרטיו, והרכיב אותם למציאות אחת.

ונמצא כי המציאות ה"כללית" הנקראת "אדם", מורכבת משני "כללים" פרטיים, וכל אחד מכללים אלו - מורכב מפרטים רבים. וכאמור, לא האדם בלבד נברא באופן זה, אלא כל הבריאה, על כל חלקיה, נבראה באופן של "כלל ופרט".

... מבט כללי ומבט פרטי ...

היות וכל דבר מורכב משני היבטים: "כלל ופרט", על כל דבר ניתן להביט באופן כללי או באופן פרטי.

בהגדרה פשוטה ונכונה, הבטה כללית על דבר מסויים הינה הבטה עליו כאחד, והבטה פרטית עליו הינה הבטה על הפרטים מהם הוא מורכב.

לדוגמא, שולחן.

ניתן להביט באופן כללי על שולחן כחפץ אחד - שולחן, וניתן להביט על הפרטים מהם הוא מורכב - פלטה, רגליים, עצים, ברזלים, דבק, ברגים, מסילות וכדו'. וכן ניתן להביט על אורכו, רוחבו, גובהו, כובדו, חוזקו וכדו'.

דוגמא נוספת, שעון.

ניתן להביט באופן כללי על שעון כחפץ אחד - שעון, וניתן להביט על הפרטים מהם הוא מורכב - מנגנון, קפיצים, מחוגים,

בטרייה, זכוכית, רצועה וכדו'. וכן ניתן להביט על צורתו, גודלו, החומרים מהם הוא מורכב וכדו'.

•• הכרת הכלל והפרט - תפיסת מציאות ••

אולם בהגדרה שורשית, הרי הקב"ה לא ברא שום דבר לחינם, ולכל דבר יש סיבה ותכלית - "לא תהו בראה לשבת יצרה". וכל דבר בבריאה עבר תהליך התהוות, עד שהוא הפך להיות מה שהוא. ולפי זה, הבטה כללית על דבר מסויים הינה הבטה על כללות מציאותו - על סיבתו ותכליתו, והבטה פרטית עליו הינה הבטה על האמצעים - על הכלים, הצורה והדרך, אשר על ידם הוא בא מן הסיבה אל התכלית.

וביתר ביאור, כאשר ישנו רצון ליצור דבר או להגיע אל תכלית מסויימת, הרצון מריץ, כביכול, את כל הפרטים - את כל האמצעים הנצרכים, ומביא אותם אל מקום אחד, וגורם להשתתפותם, צירופם, והפיכתם לדבר אחד. וזאת על מנת להוציא את הסיבה מן הכח אל הפועל, ולהגיע אל התכלית. למשל, אדם רוצה שיהיה לו בית.

הרצון לבית, שהוא הסיבה, מריץ את האדם להביא את כל האמצעים הנצרכים: הוא קונה שטח, מביא חומרי בניין, פועלים וכלי עבודה. לאחר מכן, הפועלים מצרפים ומחברים את כל חומרי הבניין על ידי כלי העבודה. וכאשר באה בניית הבית על סיומה, הרצון לבית הגיע אל תכליתו.

אם כן, במבט כללי - בסיבה ובתכלית - ישנו בית, ובמבט פרטי - באמצעים - ישנם כאן חלקים רבים שהתחברו באופן מסויים,

ונתנו לבית את אופיו וצורתו.

תהליך ההתהוות של כל דבר הינו כדלהלן:

בתחילה, ישנה סיבה לכך שדבר זה יהיה. לאחר מכן, מצטרפים כל האמצעים הנצרכים להתהוותו, ודבר זה עובר תהליך התהוות. ולבסוף, הוא קיים כתכלית גמורה.

וכאשר חפץ האדם להכיר דבר מסויים לאשורו ולקבל עליו תמונה שלמה ומדוייקת, עליו להכירו הן בכללו והן בפרטיו. שכן, הכרת הכלל ללא הפרטים הינה הכרה מקופיא - מקיפה וחיצונית, והכרת הפרטים ללא הכלל אינה מאפשרת את הבנת מהות הדבר. ורק על ידי הכרת הכלל והפרטים גם יחד, ניתן להגיע להכרה מציאותית, מהותית, עמוקה, מדוייקת ומפורטת.

למשל, בדוגמת השולחן שהובאה לעיל, אם יודע האדם כי ישנו שולחן אך הוא אינו מכיר את פרטיו, עדיין אין ביכולתו לדעת אם השולחן משמש לצורך לימוד, אכילה, הנחת חפצים יקרי ערך או לצרכים אחרים. כמו כן, אין ביכולתו לדעת מה הוא מספר האנשים היכולים להסב סביבו, מה הוא המשקל שניתן להעמיס עליו, ואם הוא מיועד למבוגרים או לילדים, וכן הלאה.

ולהפך, אם יכיר האדם את פרטי השולחן אך לא את הכלל המצרף את כל הפרטים, אין הכרח שהוא יגיע למסקנה כי מדובר בשולחן, והוא עלול לחשוב שכל החלקים הללו הינם חלקי כיסא, שידה, או ספריה, או כל רהיט אחר.

ורק על ידי הכרת כללות השולחן ופרטיו - מה היא מהות השולחן, ומה הם האמצעים המרכיבים מהות זו, יוכל האדם

להכירו לאשורו - להכיר את מציאותו.

אף בדוגמת השעון שהובאה לעיל, הכרת הכלל ללא הכרת הפרטים עלולה לגרום לאדם לחשוב שמדובר בשעון עם בטרייה, בו בזמן שמדובר בשעון מכני, או ששעונו היוקרתי אף מוכשר ביכולות עמידה נגד מים, ומהר מאוד המציאות תטפח על פניו.

ולהפך, הכרת הפרטים ללא הכרת הכלל המצרפם עלולה להביא את האדם למסקנה כי אין קשר בין החלקים, וכל חלק מיועד לדבר אחר: המנגנון מיועד לשעון עצר של המטבח, הקפיצים שייכים למכוננית צעצוע הנוסעת על ידי שלט רחוק, הבטרייה צריכה להיכנס לתוך השלט של המכוננית, והרצועה היוקרתית אינה אלא תכשיט הנענד על היד.

ורק על ידי הכרת כללות השעון ופרטיו - מה היא מהות השעון, ומה הם האמצעים המרכיבים מהות זו, הוא יוכל להכירו לאשורו - להכיר את מציאותו.

כדוגמא נוספת, גוף האדם.

על פי ההגדרה הפשוטה, גוף האדם הינו אחד, והוא מחולק לאיברים - ראש, ידיים, גוף (בית החזה, מערכת העיכול וכדו') ורגליים. ובחלוקה מפורטת יותר, גוף האדם מחולק לרמ"ח איברים ושס"ה גידים.

אך על פי ההגדרה השורשית, גוף האדם הינו מציאות המורכבת מכלל - סיבה ותכלית, ופרטים - אמצעים המביאים מן הסיבה אל התכלית. ועל מנת לתפוס את מציאות הגוף באופן אמיתי

ומדוייק, יש להכירו על פי הגדרה שורשית זו, הן באופן כללי והן באופן פרטי.

ונמצא כי הכרת דבר משמעותה הכרת מציאותו האמיתית, וזו - אינה באה אלא על ידי הכרת סיבתו ותכליתו, והאמצעים המביאים מן הסיבה אל התכלית.

... הכרת הנפש בכלל ובפרט ...

מן האמור לעיל עולה, כי בכדי להכיר היטב את מציאות הנפש, על האדם להכיר אותה - הן באופן כללי והן באופן פרטי, ועל פי ההגדרה השורשית שהתבארה לעיל.

הנה, במבט כללי מאוד, מהות נפש האדם אחת היא - "חלק אלוה ממעל". הקב"ה האציל, כביכול, מאורו יתברך, וברא את נפש האדם. וכפי שמבואר בחז"ל על הפסוק: "ויפח באפיו נשמת חיים", "מאן דנפח, מדיליה נפח" - מי שנפח, משלו הוא נפח - מעצמו הוא נפח.

את המהות הזו נפח הקב"ה בגוף אדם, ועליה לבוא מן הסיבה אל התכלית. ולשם כך, נפש האדם מורכבת מפרטים רבים - מחלקים רבים, אשר תפקידם להביא אותה מן הסיבה אל התכלית. כלומר, עבודת האדם הינה להגיע אל התכלית הגמורה, שהיא להוציא ולגלות את ה"חלק אלוה ממעל" הנמצא בתוכו, וכל חלקי נפשו משמשים לתכלית זו. ומכאן באו לנו ציווים להיות כמוהו, כביכול, כגון: "ואהבת את ה' אלהיך", "ואננהו - הוי דומה לו", "זהלכת בדרכיו", "ולדבקה בו".

זו מהות הנפש - במבט כללי מאוד.

במבט פרטני יותר: נפש האדם הכללית מורכבת ממספר חלקים, שכל אחד מהם משמש אף הוא ככלל. כלומר, לכל חלק מחלקי הנפש יש סיבה ותכלית בפני עצמו, והוא מורכב מפרטים רבים המביאים אותו מסיבתו אל תכליתו.

כל אחד מחלקי הנפש, מחד הינו פרט - אמצעי המביא אל התכלית, ומאידך הינו כלל - בעל סיבה ותכלית לעצמו. ובהגיע כל חלק מחלקי הנפש אל תכליתו, ובהצטרפם יחד, תבוא הנפש - "חלק אלוה ממעל", אל תכליתה.

בחלוקה ראשונית, נפש האדם מחולקת לששה חלקים - לשש מדרגות - לששה רבדים. ששת חלקי נפש אלו מולבשים זה בתוך זה, מדרגה למעלה ממדרגה, ורובד לפנים מרובד. ולכל חלק מחלקי הנפש ישנו שם בפני עצמו, המעיד על תפקידו ומהותו.

להלן שמות חלקי הנפש, מהעליון והפנימי - עד התחתון והחיצוני שבהם:

- א. יחידה.
- ב. חיה.
- ג. נשמה.
- ד. רוח.
- ה. נפש אלקית.
- ו. נפש בהמית.

ואף על פי שבאופן כללי נפש האדם אחת היא, וכל חלקיה נועדו להביאה מן הסיבה שלה אל התכלית שלה, באופן פרטני כל

אחד מששת חלקי הנפש הללו הינו "עולם" שלם בפני עצמו, עם מהות ותפקיד משלו, וצורת הבטה המיוחדת לו.

בחלוקה פרטנית עוד יותר, נפש האדם מחולקת לחלקים רבים, כפי שמובאות בדברי רבותינו ז"ל מספר מערכות של חלקי הנפש, כגון: עשרה חלקים, שלושה עשר חלקים, שבעים חלקים, ותרי"ג חלקים - רמ"ח איברים ושס"ה גידים רוחניים. וכמובן שהחלוקות הללו אינן נוספות על חלוקת הנפש לששה, אלא הן - הן הפרטים המרכיבים אותם.

וכאשר נפח הקב"ה את נפש האדם אל תוך גופו - "ויפח באפיו", הוא נפח את הנפש הכללית - "חלק אלוה ממעל", על ששת חלקיה, וכל פרטיה ופרטי פרטיה.

ובכדי להכיר את הנפש על בוריה, על האדם להכיר כל אחד מששת חלקי הנפש בכלל ובפרט. כלומר, עליו להכיר את סיבתו ותכליתו של כל אחד מששת חלקי הנפש, ואת האמצעים המביאים מן הסיבה אל התכלית. ועל ידי הכרת כל ששת חלקי הנפש על כלליהם ופרטיהם, יכיר האדם את נפשו הכללית - "חלק אלוה ממעל" - על כלליה ופרטיה. וזה - **כל האדם**.

... הכרה הדרגתית - ממטה למעלה ...

כאשר ניגש האדם ללמוד ולהכיר את הנפש, יש לדעת כי ישנו הבדל בין לימוד לשם ידע או בהירות כללית, לבין לימוד לשם עבודה מעשית של הכרה עצמית.

אם מטרת האדם הינה לימוד לשם ידע או בהירות כללית, פעמים ניתן להתחיל בלימוד השורשים ומשם להגיע ללימוד הענפים.

ולענייננו, ניתן ללמוד תחילה על היחידה, לאחר מכן על החיה, ולאחר מכן על הנשמה, וכן הלאה - עד הנפש הבהמית.

אולם, אם מטרת האדם הינה לימוד לשם עבודה מעשית של הכרה עצמית, הדרך המיוסדת, על פי הרוב המכריע, היא להתחיל בלימוד והכרת הענפים, ומשם להגיע ללימוד והכרת השורשים.

וזאת ממספר טעמים:

א. הדרך היותר נגישה ונוחה להכרה עצמית הינה, להתחיל במדרגה בה יכול האדם להזדהות עם מה שהוא לומד, ולהתחבר לעצמו, ומשם להמשיך הלאה. ועל דרך כלל, בתחילת הכרת הנפש, האדם נמצא במדרגת ענפי נפשו.

ומשום כך, יש להתחיל בענפים, ואט אט להתקדם אל השורש. ב. חלק נכבד מתכלית ההכרה העצמית הינו, לתפוס כל מדרגה כמציאות מוחשית, ולא רק לדעת שישנה מדרגה כזו או אחרת בנפש. אך בפועל, האדם מסוגל לתפוס כמציאות מוחשית, רק את המדרגה בה הוא נמצא באותה העת. וכל מדרגה הגבוהה ממנה, נתפסת אצלו כדבר מופשט ובלתי מציאותי. שהרי כל חלק תחתון וחיצוני בנפש, מלביש, מכסה ומעלים את שאר החלקים העליונים והפנימיים ממנו.

ואשר על כן, רק לאחר שמכיר האדם היטב מדרגה אחת בנפשו ותופס אותה כמציאות מוחשית, ביכולתו להכיר ולתפוס מדרגה נוספת, גבוהה יותר, כמציאות מוחשית.

ג. אדם שמנסה להכיר את נפשו בחלקיה הגבוהים, עלול

להשתמש במושגים גבוהים למקומות נמוכים יותר בנפש, ועל ידי כן ליצור בלבול ומבוכה פנימית, ולגרום לעצמו ולסובביו נזקים רבים.

ד. מצבי חיים רבים מצריכים את האדם להשתמש דווקא, או גם, בחלקי נפשו התחתונים. אך אם האדם אינו מכיר חלקים אלו לעת עתה, הכיצד יעבוד עימם בעתות הנצרכים!?

ה. כאשר מכיר האדם את חלקי נפשו ממטה למעלה, אם מסיבה כל שהיא, הוא אינו יכול לאחוז במדרגה גבוהה, ביכולתו להיעזר ולהשתמש במדרגות נמוכות ממנה. אך אם הוא אינו מכיר את חלקי נפשו התחתונים, בבוא הירידה עלולה לבוא גם נפילה, חלילה.

דומה הדבר לאדם שבונה סולם על מנת לעלות עליו.

אם הוא בונה סולם עם כל שליבותיו, אזי העליה עליו תהיה נוחה וקלה, וגם כל שליבה יכולה להיות תועלתית בפני עצמה. וכאשר הוא עולה לרום הסולם, אם הוא נופל, חלילה, מהשליבה העליונה, ביכולתו להיאחז בשליבות התחתונות.

אך אם הוא בונה סולם רק עם השליבה העליונה, אזי העליה עליו תהיה קשה מאוד, וגם התועלת ממנו יכולה להיות רק בגובהי מרומים. ואם הוא נופל, חלילה, משליבה זו, החבטה בקרקע עלולה להיות קשה וכואבת, ואף מסוכנת.

אם כן, הדרך היותר נכונה ומיוסדת להכרה עצמית הינה, על פי רוב, דרך ההדרגתיות - שלב אחר שלב, החל בענפי הנפש וכלה בשורשיה.

ורמז לדבר: "סֵלֶם מצב ארצה - וראשו מגיע השמימה". תחילה הסולם מוצב ארצה, ובסוף - מגיע השמימה.

... • "נפש בהמית" של בעלי חיים • ...

התבאר אם כן, כי ראשית על האדם להכיר את נפשו הבהמית, שהיא החלק התחתון והחיצוני של הנפש, ורק לאחר מכן להתקדם להכרת שאר חלקי נפשו - ממטה למעלה.

מה היא "נפש בהמית"?

מבואר בתורה פעמים מספר כי כאשר ברא הקב"ה את בעלי החיים, הוא ברא אותם עם נפש - "נפש חיה". נפש זו, היא הכח הרוחני המחיה את גופו של בעל החי. ועל אף שנפש זו הינה רוחנית, היא אינה מרוממת ומזוככת, אלא נמוכה ושפלה עד למאוד, עד כדי כך שהיא מתחברת לגופו של בעל החי אותו היא מחיה.

בנוסף לכך, לנפש זו ישנן תכונות הזהות לתכונות החומריות והגשמיות של אותו בעל חי.

וכיון שנפש זו מחיה את אותו בעל חי, מחוברת לגופו, ויש לה תכונות הדומות לו, חז"ל קראו לה "נפש בהמית".

... • "נפש בהמית" של בני אדם • ...

בתחילת הפרק התבאר כי הנפש הינה "עצם" האדם, וגופו אינו אלא "מקרה" המלווה אותה לצורך תכליתה - המשמש שלה. אך בכדי שיוכל הגוף לעשות את מלאכתו ולשמש את הנפש, הוא נצרך למקור חיות. ומקור חיות זה הינו הנפש, וביתר דיוק -

חלקה התחתון של הנפש.

אלו הם יחסי הגומלין שבין הנפש לגוף: חלקה התחתון של הנפש מחיה את הגוף, והגוף משמש את הנפש.

וכמו שנפש הבהמה מחיה את גופה, כך חלקה התחתון של נפש האדם מחיה את גופו.

ברם, חלקה התחתון של נפש האדם שונה מנפש הבהמה. וכמו שגוף האדם הינו מרומם ומזוכך יותר מגוף הבהמה, כך חלקה התחתון של נפשו הינו מרומם ומזוכך יותר מנפש הבהמה.

ובאמת, אילו היה העולם מתוקן, אזי היה גוף האדם עומד על מתכונתו המדוייקת - מלווה לנפש - כלי שרת המשמש את הנפש, ואף נפשו הייתה עומדת על מתכונתה המדוייקת - מציאות של "חלק אלוה ממעל" הנמצאת במהלך תמידי של גילוי. ואם כך היה, לא היו נמצאים בחלקה התחתון של נפש האדם תכונות חומריות כנפש הבהמה.

מלכתחילה, היה העולם החומרי והגשמי - בו חיים אנו לעת עתה - מיועד בעיקרו לבעלי חיים, ולא לבני אדם. וכיון שכן, הטביע הבורא יתברך בנפשותיהם של בעלי החיים תכונות חומריות וגשמיות, בכדי שיוכלו להתנהל היטב בזה העולם. העולם שהיה מיועד מעיקרא לבני אדם היה רוחני, ותפקידם המקורי, מצד ה"עצם" שלהם, היה להתעסק בעניינים רוחניים. רק כיון שהיה צורך ב"מקרה" - בכלי שרת, נברא הגוף כמלווה על מנת לשמש את הנפש.

ולפי תכנית מקורית זו, לא הייתה נפש האדם אמורה להכיל, אף

בחלקה התחתון, אלא תכונות רוחניות, ולא חומריות וגשמיות. אולם כעת, לאחר חטא עץ הדעת, העולם אינו עומד על מתכונתו המדוייקת, ולא גוף האדם עומד על מתכונתו המדוייקת, ואף נפשו אינה עומדת על מתכונתה המדוייקת. בנוסף לכך, חיים אנו במציאות בה רמת החיבור לחומריות ולגשמיות הינה יתרה על המידה - בלשון המעטה.

ומשום כך, נוצר מצב בו חלקה התחתון של נפש האדם מחובר לגופו בחוזקה, ו"מקבל ממנו" תכונות חומריות וגשמיות, עד כדי כך שהוא נקרא בפי חז"ל "שיתופא דגופא" - השותף של הגוף.

ונמצא כי כל עוד חיים אנו בעולם בלתי מתוקן, ישנו מכנה משותף בין נפש הבהמה ובין נפש האדם בחלקה התחתון: שתיהן מחוברות לגוף, ושתייהן בעלות תכונות חומריות וגשמיות. וכיון שהעולם הזה מיועד בעיקרו לבעלי חיים, קראו חז"ל בלשון מושאלת לחלקה התחתון של נפש האדם: "נפש בהמית".

ברם, על אף "הירידה הרוחנית" שחלה בחלקה התחתון של הנפש, וגרמה לו להיקרא "נפש בהמית", חלק זה עדיין הינו "עצם" האדם. כלומר, היחס שבין הנפש הבהמית לבין הגוף, היה ונשאר, היחס שבין "עצם" האדם לבין ה"מקרה" שלו.

ואם רצונו של האדם להכיר את עצמו, עליו להתמקד בנפשו הבהמית, באשר היא ה"עצם" שלו, ולא בגופו - שהוא ה"מקרה" שלו, כנ"ל בתחילת הפרק.

••• הכרת הנפש הבהמית •••

בבוא האדם להכיר את הנפש הבהמית שלו, עליו לעשות זאת בעיקר לפי מצבה כיום, ולא לפי מצבה המתוקן. הוי אומר, כל עוד חיים אנו בעולם בלתי מתוקן, ובחלקה התחתון של הנפש קיימות תכונות "בהמיות", יש להכירן כפי שהן ולא להתעלם מהן.

בתחילת הדרך, אל לו לאדם לנסות להכיר את נפשו כרוחנית, מתוקנת, מרוממת ומזוככת - כנפש אלקית, אלא דווקא כאחת שמתגלות בה תכונות חומריות וגשמיות, דווקא כאחת שאינה מזוככת ומרוממת - דווקא כ"נפש בהמית".

אין כוונת הדברים שבנפש הבהמית לא קיימים כוחות חיוביים, ועל האדם לחפש רק כוחות שליליים. בנפש הבהמית קיימים כוחות חיוביים לרוב, והדרך הנכונה בהכרת הנפש, על פי רוב הינה להתחיל דווקא בכוחות החיוביים ולא באלו השליליים. אלא כוונת הדברים היא, שבין בכוחות החיוביים ובין בכוחות השליליים ישנן תכונות חומריות וגשמיות, ובכל כח שעוסק האדם, עליו לחפש היכן מתגלה החלק החומרי והגשמי שלו.

כאשר יגיע האדם לשלב הכרת הנפש האלקית, מגמתו תהיה להכירה בצורתה המתוקנת. אך כל עוד הוא נמצא בשלב הכרת חלקה התחתון של הנפש, עליו לנסות להכיר חלק זה כנפש המחוברת לחומריות וגשמיות - כ"נפש בהמית".

ספר דע את עצמך עוסק בכוחות הנפש הטבעיים
ופענוח שורשיהם בנשמת האדם.

הספר מדריך את האדם כיצד להכיר את נפשו
ולאזנה, ולאחר מכן - מתוך איזון הנפש כיצד
לעצב ולבנות את נפשו הטבעית על כל כוחותיה
ומרכיביה, כמבוא לעבודה פנימית.

ספר זה מיועד בראש ובראשונה לכל אדם
שמחפש להכיר את נפשו.

כמו כן - פסיכולוגים, אנשי חינוך ואנשי מקצוע
בתחומים טיפוליים או יעוציים יוכלו להפיק
ממנו תועלת רבה.

דע את עצמך

הדרך לאני האמיתי שלך

נערך משיעורים שנמסרו בתל אביב
הדפסה ראשונה - תש"ע 2009
ספר "דע את עצמך"
26 פרקים / 254 עמודים

תוכן הספר דע את עצמך

חלק א - איזון הנפש (6 פרקים)

חלק ב - נקיון הנפש ובנייה (11 פרקים)

פרק א • פתיחה

פרק ב • אני נשמה

פרק ג • הרע - רק לבוש

פרק ד • ביטול הרגשות שליליות

פרק ה • דימוי עצמי חיובי מכח נשמת האדם

פרק ו • שמחה וביטול הדאגות מכח ביטול הרצונות

פרק ז • ניקוי המחשבות השליליות

פרק ח • הדרך לאחדות פנימית עם כל הנבראים

פרק ט • כיצד לאהוב גם את השונה והשנוא

פרק י • דרכי החיבור לאני הפנימי

פרק יא • גילוי עצם הויית האני

חלק ג - מהות הבית היהודי (9 פרקים)

אני נשמה

מקור היניקה - רק מהתורה הק'

ראשית ברצוני להודות לקב"ה שזיכני לדבר בפני אנשים הצמאים ומשתוקקים להרחיב את העולם הרוחני הפנימי שלהם, ויהי רצון שיהיו הדברים לתועלת.

אקדים ואומר, בדרך כלל כשאדם מנסה להעביר דברים, כל זמן שהדברים הם בגדר מקובלים, ידועים, מוכרים - אין השומעים מרגישים צורך לחפש מקורות. אבל כשיש איזושהי נקודת חידוש בדברים, באופן טבעי האדם צמא לדעת מבטן מי יצאו הדברים, מהיכן.

אומר, אפוא, במילים ברורות: גדלנו על ברכי התורה הקדושה, וזולת זה אין לנו מקור אחר! לא קראתי, לא שניתי ואיני יודע ספרי חכמי אומות העולם, וגם לא חכמים אשר זה מקרוב באו והוציאו ספרים. אמונים אנו עלי התורה הקדושה שניתנה לנו בהר סיני, וכל יניקתנו אינה אלא ממנה, כי הכל נמצא שם.

אלא שצריך עינים לראות ואוזניים לשמוע, אבל עצם דברינו - אין בהם שום תוספת על מה שנכתב בספרים הקדושים ע"י חכמינו ז"ל.

העולם הפנימי - מציאות מוחשית

קשה לבטאות את מה שייאמר בביטוי של הרצאה, ואגדיר מדוע.

הסיבה שמחמתה הגעתי לדבר, היא מחמת יעוד פנימי, הכרה שיש עולם מסוים שהוא קיים, ובמילים יותר אמיתיות: הוא יותר קיים מהעולם שאותו אנחנו מכירים באופן המוחשי, אבל הוא נעלם מאוד מאוד מבני האדם. העולם הפנימי הוא עולם קסום, עולם של עונג, עולם של חיבור. הוא לא עולם של דמיונות, הוא עולם ממשי וברור יותר מהעולם המוחשי המוכר לנו: השולחן, הכסא, המנורה וכדו'.

לפעמים כשמנסים להיכנס לעולם פנימי יותר, נוטים לחשוב בתחילה שהעולם הפנימי פחות ידוע, פחות מוכר, וא"כ אולי זה דמיון, הזיות של בני אדם הרוצים לחוות כל מיני דברים, ולכן הם מדמים בדמיון המצטרף לדמיון ובונים לעצמם בנין שלם.

צריך לדעת שהעולם הפנימי הוא יותר מוחשי מהעולם בו אנו חיים! מי שאינו בטוח בכך, דומה הוא לאותו עיוור שאינו רואה מה שנמצא לנגד עיניו. הוא פונה לעומדים מסביבו ושואל: "האם בטוחים אתם שהשולחן קיים? אולי לא?..."

"מאה אחוז שהוא קיים! אין אפילו צד קטן שלא", עונים לו כולם. הם נדים לו בראשו על שאינו רואה, ומפטירים בעצב מהול ברחמים: "רחמנות עליו! שה' ישלח לו רפואה שלימה ויוכל לראות. או אז יראה נכוחה שכל שאלותיו חסרות כל בסיס".

ברור לכל בן אדם שרואה שולחן שיש שולחן, ואם בן אדם עומד לנגד שולחן ושואל האם אתם בטוחים שיש כאן שולחן, במילים ברורות: הוא עיוור, ולכן יש לו ספיקות.

העולם הפנימי הוא עולם ברור, מוחלט, וְדָאֵי. איננו באים לדבר כאן על דברים שיש בהם אפילו צד קטן של ספק. אלו הם דברים מאומתים, לא בשבעים אחוז, לא בשמונים וגם לא בתשעים אחוז. מאה אחוז, לא פחות!! **לכן**, הביטוי של הדברים אינו ללמד אנשים, ודאי לא לגלות רעיונות חדשים, אלא לגלות עולם קיים, עולם מציאותי, קסום ומופלא.

לפני שגילו את אמריקה לא ידעו שהיא קיימת. לאחר שגילו שהיא קיימת, הרי שיש שם קרקע וכולם עומדים עליה. כיום אלו אינן רעיונות על אמריקה, זוהי מציאות, יבשת מציאותית!

כך גם הדברים עליהם נדבר, הם גילוי של מציאות, לא גילוי של רעיונות כלשהם, ולכן ברצוננו להעניק לשומעים הבחנה של מישוש בדברים, הבחנה של ידיעה בלבד. המטרה היא לתת לאנשים לחוות עולם אחר, לנשום עולם אחר, ולא ללמד אותם ידיעות שהם עדיין לא ידעו. אף שבודאי גם בידיעות טמונה תועלת גדולה, אבל המטרה הנכספת היא הכרת עולם אחר.

ננסה בעז"ה לבאר את הדברים בלשון פשוטה, בשפה קלה, שיהיו ברורים לשכון בשכלו של האדם, ולאחר מכן עליו לנסות לחיות אותם, לנשום אותם.

האם אדם מזוהה עם החלק הרוחני שבו?

ברור לכל אחד מאיתנו, שהאדם איננו רק עצמות, עור, גידים ובשר. בתוכו חבוי כח רוחני שמחיה אותו. כאשר הכח הרוחני מסתלק מן האדם - האדם מת.

הדברים הללו מוכרים היטב לכולם. בשעה שהאדם מת - העצמות, העור הבשר והגידים בתחילה עדיין קיימים,

ואעפ"כ הוא כבר איננו מסוגל להתנועע. זהו מופת ברור ומוחלט שמציאות האדם איננה רק הרכבת חומר, אלא היא מציאות המורכבת מחומר ורוח.

כולנו יודעים את הדברים ואין בהם שום חידוש לשום אדם. אלא, שזו ידיעה בעלמא, ונתבונן נא: אותו כח רוחני שאנו יודעים שקיים בנו, אותו כח החיות הפנימית שקיים בנו - האם מרגישים אנו אותו, חווים אותו, משתמשים בו? ואם כן, במה?

בודאי שאנו משתמשים באותה חיות, כי עצם כך שאנחנו מתנועעים, מדברים, חושבים וכו', אין זה אלא מכוחה, אבל האם השימוש הוא שימוש מודע שאדם יודע שהוא משתמש כעת עם כח פנימי, או שהוא משתמש בו מתוך הרגשה שהוא חלק מחלקי הגוף?

לדוגמא: אדם הולך. בודאי שהוא הולך ברגליו, אבל הרי רגלים לבד אינן יכולות ללכת, והראיה כמו שאמרנו: אדם מת איננו יכול ללכת. א"כ בשעה שהוא הולך, הכח המוליך אותו הוא הכח הרוחני שבו. האם בשעה שאדם הולך הוא מזוהה עם הכח הרוחני, או שרגליו ממהרות ללכת ליעד אליו הוא רוצה להגיע, בלי להתבונן כיצד בדיוק נעשה הדבר?

כלומר, בודאי שיש באדם כח רוחני המוליך אותו, השאלה היא האם הוא מודע לכך, האם הוא מזדהה איתו בגילוי או לא. אם אדם מזדהה עם הכח הזה, הרי שכח זה נמצא אצלו בגילוי והוא חווה אותו, נושם אותו. אם האדם לא מזדהה איתו - הרי שבאופן טבעי הוא חש שהוא הולך עם רגלים העשויות מבשר, עור, גידים ועצמות, הוא מזוהה עם החומר, ואם הוא מזוהה עם החומר - העולם הפנימי הרוחני נעלם ממנו, הוא אינו מכיר אותו.

על אף שבודאי הוא מאמין בקיומו ואף יודע שהוא קיים, אבל דומה הוא לאדם שיש לו בביתו כספת ובתוכה מיליון דולר, אלא שלו אין את קוד המנעול של הכספת. הוא עשיר מופלג, אך בפועל אין לו את האפשרות המעשית להשתמש בעושרו.

כולנו עשירים מופלגים, גנוזה בנו נשמה שהיא חלק אלו-ק ממעל. האם יש לנו את ה'קוד' להגיע ל'כספת', לפתוח אותה ולהשתמש בשלל הרב הנמצא בתוכה? בודאי שיש לנו, השאלה היא אם אנו לומדים אותו ומשתמשים בו.

ה'יהודי' במיוחד, יתר על שאר הנבראים, הכח העיקרי שנמצא בו הוא נשמתו, הכח הרוחני הגנוז בקרבו,

ובעיקר איתו צריך ללכת, אותו בעיקר צריך לנשום. המודעות שלו, הזיהוי שלו, הוא לא זיהוי של חומר, של ידיים, רגלים, בשר, עור, גידים ועצמות. הוא צריך להיות מזוהה בכל רגע כפשוטו עם מציאות הנשמה שבו.

אין זה דבר קשה להיות מזוהה עם הנשמה, זהו רק שינוי של תפיסה.

נישואין - שינוי בזיהוי העצמי

ניתן כמה דוגמאות כדי להבין עומקם של דברים.

נצייר לעצמנו אדם רווק, אשר כל ימיו היה רגיל לסדר יום מסוים, לצורה מסוימת של חיים. הוא חש משוחרר כביכול, ברשות עצמו, אין מי שכובל אותו. בשעה טובה הוא בא בברית הנישואין, ואז החיים מקבלים אצלו סדר אחר. הוא משועבד ל"עזר כנגדו", ושוב איננו משוחרר כפי שהיה.

זהו שינוי של תחושה. אפילו בזמן שהוא מחוץ לבית, אבל במחשבתו הוא יודע שבשעה מסוימת עליו לחזור הביתה. הוא לא רווק שיכול להגיע מתי שהוא רוצה. הוא מזוהה את עצמו כבר כאדם נשוי.

הזיהוי הזה ודאי מוליד הרבה תולדות, אבל זו לא רק ידיעה שהוא נשוי, אלא זיהוי נפשי. כשהוא קם בבוקר הוא כבר מראש לא יקבע פגישה עם מישהו לשתיים בלילה, כי הוא צריך לבדוק מה קורה בבית, ואם הוא קבע פגישה לשעה זו ללא חשבון - זהו סוג של ליקוי נפשי. אדם שהתחתן מבין שהוא חייב להיות מציאותי ולדעת שהוא לא חי לבד. החיים משעבדים אותו להכיר שיש עוד מישהו איתו הוא חי חיים משותפים.

הידיעה הזו שאדם יודע שהוא התחתן, אף אחד לא צריך ללמד אותו. זהו חלק מהתודעה העצמית שלו. הוא מבין לבד: התחתנתי, יש לי מערכת משותפת שאיתה עלי להתמודד.

השינוי, אם כן, הוא בזיהוי, איך הוא רואה את עצמו. הוא לא צריך ללמוד את הדבר, אלא עצם ידיעתו את הדבר יוצרת אצלו תפיסה אחרת לחיים.

השינוי יוצר זיהוי עצמי חדש

כשנתבונן, כל המערכות בחיים נבנות בצורה הזו. אנו עוברים הרבה שינויים.

לדוגמא: אדם נמצא בבית חולים. הוא נצרך לשהות שם שבוע או שבועיים, מכל סיבה שלא תהיה.

ביום הראשון שהוא קם בבוקר, מיד כשפותח את העיניים הוא שואל את עצמו: "היכן אני נמצא, מה קורה כאן"... פתאום הוא נזכר: בלילה הלכתי לישון בבית חולים, אז כנראה קמתי בבית חולים. אף אחד לא לקח את מיטתי באמצע הלילה והוציא אותה מבית החולים... כך ביום הראשון.

ביום השני והשלישי, מיד כשהוא קם בבוקר, הוא כבר זוכר היכן הוא נמצא - בבית חולים. ויש לכך משמעות רבה, שכן סדר היום שלו בבית החולים וסדר היום שלו בבית איננו אותו סדר.

לוקח לו איזשהו פרק זמן לעכל את השינוי הזה, להכיר שהוא כבר לא נמצא בביתו, אלא במקום אחר, ולפי זה באופן טבעי הוא מסדר את סדר יומו.

אלו שני משלים, ועתה נתבונן בנמשל.

האדם - נשמה שמתלבש עליה גוף

מציאות האדם מורכבת מחומר ורוח, גוף ונשמה. באופן טבעי, העולם אותו אנו מכירים מזוהה עם הגוף, מזוהה עם החומר. התפקיד שלנו, עוד לפני העבודה המעשית, הוא לזהות את עצמנו באופן שונה, לזהות את עצמנו כמציאות רוחנית, כמציאות של נשמה.

איך הכוונה שאין לנו גוף. ודאי שאנו בעלי גוף. אנו חיים כאן בעולם הזה, בעולם החומר, ולא בגן עדן, אבל באפשרותו של האדם לזהות את עצמו באחת משתי הנוסחאות הבאות:

נוסחה ראשונה - גוף שבתוכו נשמה, כלומר עיקר הזיהוי הוא עם הגוף, אלא שבתוך הגוף נמצאת גם נשמה. נוסחה שניה - נשמה שמולבש עליה גוף, כלומר האדם מזוהה עם הנשמה, אלא שעל נשמתו ישנו לבוש בשם "גוף". ונתבונן נא: האם ישנו אדם המזהה את עצמו עם החולצה שהוא לובש? הרי בלילה היא כבר נמצאת בכביסה ובבוקר הוא לובש חולצה חדשה...

בודאי א"א לומר שאדם לגמרי לא מזדהה עם הלבושים. הרי אם הוא לובש חליפה יפה או בגדים קרועים, הוא מרגיש שינוי בתחושת הנפש, אבל בין זה ובין לזהות את עצמו שהוא חליפה - הדרך רחוקה מאוד... הוא מזהה את עצמו כאדם לבוש.

כשנסתכל על עצמנו כמציאות של נשמה המולבשת בתוך גוף - הזיהוי הנפשי שניתן לעצמנו הוא שונה שינוי תהומי ביחס לזיהוי בו אנו מורגלים - גוף שבתוכו נשמה.

הקדמנו ואמרנו בתחילת דברינו, שאלו לא רעיונות. כאים אנו לבטאות עולם שאפשר לממש אותו, להרגיש אותו ולנשום אותו, ושהוא יהיה ודאי לא פחות - ובאמת אף יותר - מהעולם אותו אנו מכירים.

יש באדם נשמה וגוף. הנשמה היא מציאות רוחנית והגוף הוא מציאות גשמית. מישהו מאיתנו מסתפק האם הגוף איננו מציאות מוחלטת? ברור לכולנו שהגוף הוא מציאות מוחלטת ממשית.

כשנשאל בן אדם: האם מסופק אצלך אם הנשמה היא מציאות מוחלטת ממשית, יענה: לא! אני יודע ומאמין שהיא מציאות ממשית. אבל אם נשאל אותו: האם אתה מרגיש את הנשמה כמציאות ממשית? - כאן התשובה בדרך כלל תהיה אחת מהשתיים: או "לא" או "הלואי"...

"חיבוט הקבר" - למי שזיהה עצמו עם הגוף

כאן היא נקודת השינוי שצריך לקבל בחיים!

בעצם, כל אחד מאיתנו יעבור את השינוי הזה. מתי? בשעה שאדם מת והנשמה יוצאת מן הגוף, הוא לא יכול לזהות את עצמו כגוף, כי אין שם מציאות כזו, היא פשוט איננה קיימת. אבל אם האדם ממתין רק לשעת מיתתו,

התהליכים של שינוי זיהוי זה הם תהליכים קשים, והם נקראים בלשון חכמינו ז"ל "חיבוט הקבר".

מה הכוונה "חיבוט הקבר"?

שינוי הזיהוי של הנפש הוא יסורים לבן אדם, וניתן דוגמא פשוטה. הזכרנו לעיל דוגמא של אדם שהיה רווק ולאחר מכן התחתן ב"ה. הזיהוי הזה, כל מי שעבר אותו יודע שהוא זיהוי נעים, יש בו קצת קושי אבל הוא די מהיר, לא לוקח הרבה זמן.

יש זיהוי הפכי שהוא מאוד קשה. אשה שהיתה נשואה ורח"ל נהייתה אלמנה, הזיהוי שלה במציאות שנהייתה אלמנה בודדה הוא תהליך קשה מאוד. כל מי שמכיר זאת מקרוב יודע, כי על אף שבשכל האלמנה יודעת: אין בעל, ומהקבר הוא יקום רק בתחיית המתים, אבל בחיי היום יום קשה לה לזהות את עצמה כאשה שחיה לבד. היא התרגלה כבר עשרות שנים לחיים משותפים עם מישהו, ועקירת הרגל זה של חמשים או ששים שנה - הוא קשה מאוד! זהו דבר בדוק ומוכר לכל מי שהכיר אלמנה מקרוב.

כשהנשמה והגוף נמצאים ביחד, ויום אחד האדם מת, במילים אחרות הם כמו בעל ואשה שאחד מהם הלך לעולמו. הפרידה הזו היא קשה מנשוא. אדם שזיהה את

עצמו כל החיים בזיהוי של גוף, בשעה שהוא מת, לפתע הנשמה יוצאת מהגוף והוא מרגיש בלתי מזוהה, נלקחה ממנו כל מציאותו. בשעה שהנשמה יצאה מהגוף - עם הנשמה הוא לא מזוהה, כי הוא לא הרגיל את עצמו לזהות את עצמו עם הנשמה. עם הגוף הוא מאוד מזוהה, אבל אין לו אותו. הוא כמו אדם שלקחו לו את הכל.

זהו עומק משמעות המושג "חיבוט הקבר". יש בזה עוד משמעויות, אבל לענייננו החיבוט הוא ההכרה הנפשית של האדם שכל המציאות שהיתה לו נגמרה, ואין לו תחליף למציאות זו!

אם בשעה שאדם חי יש לו זיהוי עם נשמתו, והגוף הוא בבחינת לבוש - בשעת מיתתו הוא לא יסבול חיבוט הקבר. כמו שאדם הפושט כלילה את בגדיו, שם אותם בכביסה, ומכין בגדים נקיים למחר - אין לו במעשיו קושי נפשי כלל. אדרבה, הבגד של אתמול כבר מלוכלך קצת ומאוד נעים ללבוש בגד נקי למחרת בבוקר. אין לו קושי להחליף לבושים. ק"ו אם החולצה שהוא לבש היום היא ישנה והחולצה שילבש מחר היא חדשה.

אדם המזהה את עצמו כנשמה המולבשת בגוף, נשמה שיש עליה לבוש הנקרא גוף - תהליך המיתה שלו הוא כאותו אדם הפושט חולצה ישנה ולובש חולצה חדשה. בשעה שאדם יוצא מן העולם מלבישים אותו בגדים, רק

לא בגדים הנקראים "גוף", אלא סוג לבוש רוחני, כעין ה"כתנות אור" שהיו לאדם הראשון. הרי שלקחו ממנו חולצה ישנה ונתנו לו חולצה חדשה, תהליך קל ומאוד נעים.

למי כן קשה תהליך המיתה? כמו שאמרנו, לאדם שהזיהוי שלו במשך חייו היה - גוף שבתוכו נשמה, והזיהוי שלו עם הנשמה הוא קלוש מאוד. אדם כזה, בשעה שהוא מת, כל הזהות העצמית שהיתה לו נלקחת ממנו. הוא מרגיש: איבדתי את הכל! ובמקום זה נותנים לו נשמה שהיא באמת אוצר עליון, אבל מחמת שלא זכה להכירה עדיין, הוא איננו יודע איך משתמשים בה, ולכן הוא מרגיש את עצמו אבוד לחלוטין.

הרי, שאת שינוי הזיהוי הזה, מאדם החש את עצמו כגוף שבתוכו נשמה לאדם החש את עצמו כנשמה מולבשת בגוף - כל אחד ואחד מאיתנו יעבור, אלא שיש לנו בחירה מתי לעבור זאת ואיך לעבור זאת: האם לעבור זאת בזמן שאנו חיים כאן בעולם הזה, או רק בשעת המיתה; האם התהליך יהיה תהליך הדרגתי, בנוי בצורה שאיננה כל כך כואבת, או לקבל זאת כמו מכת חשמל בבת אחת.

רשעים בחייהם קרויים מתים

יתר על כן, אם האדם מחכה לתהליך השינוי עד יום המוות, הרי שכבר עכשיו הוא מת! מדוע? כי הרי הכח המחיה את האדם הוא הכח הרוחני שבתוכו, נשמתו. כאשר האדם מזהה את עצמו כגוף, הרי שאיננו מזוהה עם הנשמה, וא"כ אפילו עכשיו הוא כמו מת.

על זה אמרו חז"ל: "רשעים אפילו בחייהם קרויים מתים" (קהלת רבה ט, א), כי הרי כל אדם בשעה שאין בו נשמה, רק גוף - הוא נקרא מת. אם אדם בשעה שהוא חי כאן בעולם אין לו זיהוי עם הנשמה שבו, הרי שהוא כאדם בעל גוף ללא נשמה - מת כפשוטו! גם אם חז"ל הקדושים לא היו אומרים זאת, היינו מבינים זאת לבד. הוא מת מחמת שאין לו חיות פנימית.

כשנתבונן סביבנו נראה, שהעולם כולו רדוף אחרי תענוגות החומר. כל אחד יש לו איזה סוג תענוג שהוא יותר נמשך אליו, מי בכה ומי בכה, אבל המכנה המשותף כמעט לכולם הוא, שעולם החומר שובה אותם, הם נמצאים בבית הסוהר של הרדיפה אחר החומר.

אדם שרדוף אחרי החומר ומזהה את עצמו עם החומר - חיייו הם חיי מוות! אנו יוצאים החוצה ורואים אנשים. כולם מחפשים משהו, אף אחד מהם לא יודע בדיוק מה.

מרגישים רק שמהו חסר בתוכם. זה חושב שאם ילך ל'קונצרט' יתמלא החסרון, והשני חושב שטיול למקום אחר יועיל לו. אחרי שחוזרים, במקרה הטוב היתה תועלת לאותו רגע, אולי ליום או ליומיים, הטיול בחו"ל הוסיף עוד שבוע, ואחרי זה - משהו בתוכו עדיין יבש, משהו בתוכו חסר.

מה חסר שם בתוך תוכו?

לא משהו חסר, אלא הכל חסר, אין כלום! האדם הוא נשמה המולבשת בגוף, וכשהוא מזהה את עצמו עם הגוף, חסר לו הכל!

אם אדם לא הצליח לגמור את החודש כי יש לו שמונים אחוז מהמשכורת, הרי שעוד איכשהו הוא שורד. אבל אם אין לאדם פרוטה אחת להתחלת החודש - הוא אבוד לחלוטין!

המציאות של אדם המזוהה עם החומר היא מציאות של אדם מת. כמו אדם שנמצא בנהר והוא עומד לטבוע, הוא מרגיש שאלו הן הדקות האחרונות שלו עלי אדמות, הוא מנסה בכל כוחו לחיות.

עולם במצב 'גסיסה'

מצב דורנו הרדוף כולו אחרי החומר, הוא כמצבו של חולה אנוש הנקרא בלשון חז"ל "גוסס". אין כמעט חיות היום. חומר רודף חומר, עוד ועוד חומר, ללא קץ וללא גבול. יש פרסומים, יש מודעות ואדם נגרר לעוד ועוד דברים. הוא עובד בשביל לקנות, קונה בשביל לאכול וכו', הוא רדוף אחר החומר. מצב כזה הוא מצב של מת!
במצב הזה כולנו צריכים תחיית המתים. זה לא משל, זו לא מליצה, זו מציאות!

מהי תחיית המתים? - שהנשמה תחזור בחזרה לגוף. בשעה שאדם מת נשמתו יוצאת מן הגוף, ובתחיית המתים הנשמה תחזור אל הגוף. אבל מה החילוק בין לפני שהוא מת לאחרי שהוא מת?

לפני שהוא מת הוא זיהה את עצמו כגוף, והנשמה היתה בתוכו, וכיון שלא זיהה את עצמו עם הנשמה באופן מוחלט, היא חייבת לצאת משם, זה לא המקום שלה. דומה הדבר לאדם ששכר דירה, וכעת נגמר החוזה ועליו לפנות את הדירה. כשהנשמה נמצאת בגוף, היא מרגישה שם כמו שכירות. נגמר הזמן, הגיע תאריך הפינוי, חייבים לצאת.

אבל אם אדם מזהה את עצמו עם הנשמה - הרי שכאן המקום שלו, מדוע שהוא ילך, הוא הבעלים! במקרה הטוב מחליפים בגדים, אבל למה ללכת מכאן!?

זהו החילוק בין האור של תחיית המתים שיהיה לעתיד לבוא לבין האור שאנו נמצאים בו היום. לעתיד לבוא, כשהנשמה תחזור לגוף, היא תחזור עם זיהוי של נשמה מולבשת בגוף, וגם לעתיד לבוא תהיינה החלפות של לבושים, אבל המציאות שהיא מציאות הנשמה, היא מציאות מוחלטת, קיימת, היא איננה צריכה להסתלק.

המצב העכשווי של העולם הוא מוות פיזי כפשוטו, החיים שיש לנו הם אפילו לא אחד חלקי אלפית האחוז של החיות הטמונה בנשמה. זהו ניצוץ של ניצוץ. זה מה שנשאר היום.

שינוי זהות כגוי המתגייר

ככדי שלא נמות לגמרי, מוכרחים אנו להעמיד מבנה של חיים באופן שונה, ליצור בתוכנו זיהוי עצמי שונה, וכדי להבין תוכנו של זיהוי זה, נתבונן במשל נוסף.

בשעה שעמדו רגליהם של ישראל במעמד הר סיני, נקבע מיהם יהודים בעולם ומיהם גויים. אבל בזה לא נחתמה הפרשה, שהרי ביד כל גוי [כמעט כל גוי] לשנות

את הזיהוי שלו מגוי ליהודי ע"י שיתגייר [כמובן עפ"י כל דיני גרות]. אם הוא מל וטובל ומקבל עליו לקיים את כל התורה כולה ככל הלכותיה, משפטיה ודקדוקיה - הרי שבזה משנה הוא את הזיהוי העצמי שלו מגוי ליהודי.

זהו תהליך שהופך אותו לאישיות אחרת לגמרי. מתחילה היה גוי ועכשיו יהודי. זהו שינוי זהות מוחלט.

כשנתבונן במשל, נבין שהנמשל לא פחות מזה! צריכים אנו לעבור שינוי זהות ממשי. כמו גוי המתגייר שעובר שינוי של זהות מגוי ליהודי, כך גם כשרוצים אנו לשנות את הזיהוי שלנו מזיהוי עם עולם החומר [שהוא עולמו של אדום, עשו נטל אותו ולא יעקב] לזיהוי עם עולם רוחני - זהו מעין התהליך של גר שמשנה את הזיהוי שלו מגוי ליהודי.

המעשים שהגוי עושה כדי להשתנות להיות יהודי אורכים כמה דקות: ברית מילה, טבילה, ותוך חצי שעה הוא אחרי הכל. אבל זהו מעשה שהופך אותו לגמרי.

אם אנחנו סבורים שתפקידנו בחיים הוא לתקן מעשה פלוני או מעשה אלמוני, צריך לדעת שזו טעות! אין הכוונה שכל מה שאנחנו עושים בסדר. בודאי שלא. לב יודע מרת נפשו כל אחד אלו מעשים אינם רצויים ועליו לשנותם, אבל משל למה הדבר דומה, לגר שבמקום

להתגיייר החליט: אני אלך בהדרגה, אקיים היום מצוה אחת, למחרת מצוה שניה וכו', שפשוט וברור שהמצוה הראשונה שיקיים אין לה תוקף של מצוה, כי הוא עדיין גוי, וממילא מצוותו איננה מצוה.

ודאי שהמשל אינו דומה לנמשל, כי יהודי שמקיים מצוה תמיד יש בה אור רוחני. באנו רק לחדד את הדברים שנבין: התהליך שנדרש מאדם בזמננו אינו תהליך של תיקון זוטא, אלא מהפך בכל צורת החיים!

משל למה הדבר דומה, אדם נוהג ברכבו, ובאמצע הדרך מגלה שיש פנצ'ר בגלגל. הוא עוצר בצד, מפרק כמה ברגים, מחליף גלגל וממשיך לנסוע. אבל מה קורה אם הוא ח"ו עבר תאונה עם משאית והרכב נמחץ לקיר? חוץ מלמכור את השלד אין מה לעשות עם הרכב, אי אפשר לתקן אותו. באפשרותו לבקש פיצויים מהביטוח. אם יספיק - שיקנה רכב חדש, אם לא - שיקח הלוואה מהבנק, אבל הרכב הקודם - נגמר! כאן עליו להתחיל מנקודה חדשה!

נבין שהמצב בו אנו נמצאים הוא כמו אדם שעבר תאונה עם משאית או נמחץ לקיר, לא נשאר כלום!

אלא שכל כך נשחקנו במציאות העכשווית של העולם, שאפילו לא שמים לב לנעשה איתנו. כל המציאות היא

כל כך חומרית. אדם מסתפק בקריאת עלון תורני טוב בשבת, ואולי גם מזדמן לו לשמוע שיחה מוסרית פעם בשבוע, אבל היכן מונחים כל החיים שלו? היכן הזיהוי שלו? האדם הממוצע רחוק מרחק רב ממה שעליו להיות!

תירוצים לא נותנים חיים...

יאמר אדם: אין לי זמן, אני עסוק, יש לי אשה, ילדים, צריך פרנסה. הכל נכון, אבל משל למה הדבר דומה, אדם נמצא בבית חולים, חולה במחלה קשה בכליה. הרופא מסביר לו: או השתלת כליה שעלותה שלושים אלף דולר, או תוך חודשיים הכל נגמר, אתה מת!

אומר החולה לרופא: המצב שלי קשה, אין לי אפשרויות...

אומר לו הרופא: אין אפשרויות אז מתים! אין גמ"ח שמחלק שלושים אלף דולר, המדינה לא מתקצבת, זה מה שיש! תחליט: או שאתה משיג את הסכום וממשיך בעז"ה לחיות, או שחלילה תמות!

כל ההתנצלויות, כל התירוצים, אפילו שהם צודקים במאת האחוזים - להחיות אותו הם לא יחיו! אפשר

להוציא ספר של תירוצים, אבל חיים מתירוצים - אף אחד לא יכול לקבל!

אפילו אם יהיה לאדם צרור של תירוצים מדוע החיים שלו מזוהים עם החומר, ואפילו בי"ד של מעלה יחתמו עליהם, אבל בסוף החתימה הם יוסיפו: מת ביושר...! הוא צודק בכל מה שעשה, אבל במציאות אין לו חיים.

א"י אפשר לקנות את החיים בצורה שהיא היפך המציאות. אדם ינסה ללכת על הראש חצי דקה, אולי יצלח. אבל קבוע ללכת כך - אף אחד לא מעלה על דעתו. המציאות שלנו היא פשוט חיים הפוכים. ובלשון חז"ל נקרא דבר זה: "עולם הפוך ראיתי" (פסחים נ ע"א), הכל כאן הפוך. במקום שהנשמה תהיה מרכז החיים, והגוף יהיה איזה לבוש דק שאיתו משתמשים, המציאות היא הפכית לחלוטין. אנחנו מזוהים כל הזמן עם החומר, ומרגישים שעושים טובה לבורא עולם כשבאים פעם בשבוע להשתתף בשיעור תורה...

זה הפוך לגמרי מהמציאות! לא ראיתי אדם האוכל ביום חמישי בלילה פרוסת עוגה ואומר: "יצאתי ידי חובת אכילה לכל ימות השבוע..". מדוע? כי הוא רעב! זה לא יעזור שהאדם יאמר יצאתי ידי חובה, הבטן מרגישה תחושת רעב ועליו לאכול משהו.

אם נרגיש רעב רוחני כמו שאנו מרגישים את הרעב הגשמי - פתרנו את כל הבעיות של החיים. הבעיה של החיים היא הזיהוי עם החומר. אנשים חושבים שהבעיה שלהם היא בעיה פרטית. זה יש לו בעיה בזה, השני יש לו בעיה בדבר אחר. הכל נכון, אבל מאחורי כל זה עומדת בעיה שורשית, והיא: שהמציאות שלנו אינה המציאות האמיתית שצריכה להיות.

"יתומים היינו ואין אב"

התחלנו בצורה נכונה, התרחקנו לאט לאט, עד שבסוף שכחנו לגמרי מי אנחנו. נאמר בפסוק: "יתומים היינו ואין אב" (איכה ה, ג), וכבר עמדו המפרשים על כפל הלשון - "יתומים היינו" וגם "אין אב", הרי אם אין אב בודאי שהילדים יתומים?

אלא, שכאשר האבא נפטר, היתום זוכר היטב את אביו, כואב לו, אבל לאט לאט הוא שוכח אותו יותר ויותר. אם אדם הגיע למצב שהוא יתום ואפילו לא זוכר שמעולם היה לו אבא - זהו "יתומים היינו ואין אב", כלומר אנחנו אפילו לא זוכרים שהיה לנו אב!

היינו במצב תקין של אדם שנברא עם נשמה שניתן לה לבוש זך, לבוש טהור - גוף, ובמשך הזמן הפכנו את היוצרות: עשינו את הנשמה לטפל ואת הגוף לעיקר.

לאט לאט התחלנו לשנות את האחוזים. בתחילה העיקר היה שבעים אחוז והטפל שלושים. לאט לאט 'הוזנו' את יחס האחוזים: שבעים ואחד - עשרים ותשע, שבעים ושתיים - עשרים ושמונה וכו', עד שבסוף הגענו למאזן של תשעים ותשע נקודה תשע גוף, ואפס נקודה אפס אחד נשמה...

תפיסת החיים צריכה לקבל שינוי גמור, שינוי מוחלט, זיהוי של מציאות לגמרי שונה.

שינוי הזיהוי - תהליך הדורש זמן

הזיהוי הזה עליו אנו מדברים, אינו יכול להיות קיים באדם ע"י שמיעה חד פעמית של הדברים. הוא חייב לעבור תהליך נפשי על מנת לעכל מי הוא באמת!

לדוגמא: בשעה טובה נולד לאדם בן. באמצע הלילה הוא מתעורר ושומע מישהו בוכה. בלילה הראשון שהוא ישן עם התינוק הוא לא קם בכלל. לוקח לו שביב שניה לקלוט שנולד לו בן לפני כמה ימים וכעת הוא בוכה. הוא רגיל שאם הוא שומע בכי, כנראה שהוא מגיע מהשכן מלמטה או מהשכן מלמעלה, אצלו אין כזה דבר. כשעוברים עשרים שלושים שניות והשינה מעט שקעה, הוא קולט שודאי זה בנו שבוכה כאן.

כלומר, לוקח לו זמן לעכל את השינוי, כמו שדיברנו והזכרנו.

גם בנוגע לשינוי הזיהוי של האדם, נדרש לכך זמן. אין שינויים קיצוניים. שינויים קיצוניים הם רק חורבן ואסון. שינוי אמיתי צריך להיות מובנה, בהדרגה, עליו לבוא מתוך תהליך נפשי של האדם.

משל למה הדבר דומה? אדם נכנס למשרד למכירת דירות ומבקש לראות תוכניות של דירות. מראים לו תוכניות שונות במשך חצי שעה, שעה, בודק מה מתאים לו לפי הצרכים שלו. מביא את אשתו, מראה לאביו, הולך, חוזר, עד שסוף סוף הגיע להחלטה: זו הדירה בה אני רוצה!

הוא שואל את הפקיד כמה משלמים, וכשנאמר לו הסכום, מיד הוא רושם צ'ק ושואל: "אפשר לקבל מפתח..?".

"איזה מפתח", תמה הפקיד, "אלו בסה"כ תוכניות. הבנין עדיין לא עומד, על מה אתה מדבר?! אתה כעת חותם על החוזה, וכשנמכור שליש מהדירות - אז רק נתחיל לבנות את הבנין, ובעז"ה תוך שנתיים הדירה תהיה מוכנה".

אבל לו אין סבלנות, הוא רוצה את המפתחות יחד עם התוכניות, מיד...!!

כשנביט בדברים נבין ששמיעת דבר והבנתו - היא בגדר תוכנית. יכול להיות שזו תוכנית אדריכלית טובה מאוד, אך מתוכנית אין עדיין בנין. ברגע שיש תוכנית, עכשיו צריך להביא קבלני עבודה ולהתחיל במלאכת הבניה.

אם מבינים אנו שידיעת הדברים היא רק בגדר תוכנית, נבין כי השלב הבא הוא להתחיל לבנות מערכת של חיים פנימית, ובניית מערכת, כמו במשל של הבנין, לוקחת שנתיים לפחות, תלוי כמה קומות רוצים לבנות. ואם בונים מגדל בן שלושים קומות, הבניה תימשך הרבה יותר זמן.

נפש האדם קצת יותר עמוקה ויותר גבוהה מבנין בן שלושים קומות, ממילא תהליך הבנין העצמי עשוי לקחת זמן רב.

צורת העבודה המעשית

כמו שהגדירו כאן בהתחלה, זוהי "הרצאת מבוא". מה כוונת הדברים?

בדברים הללו העמדנו נקודת בסיס, נקודת הסתכלות נכונה היכן האדם צריך להעמיד את עצמו, אבל כמו

שאמרנו זה בגדר תוכנית, וכאשר אדם מגיע להסכמה שזו התוכנית, הרי שהוא מתחיל לבנות מערכת של עבודה מעשית.

העבודה המעשית היא ענין של הדרגה וענין של זמן וענין של תהליך. כמו בגשמיות, יכול אדם לראות תוכנית של דירה שתמצא חן בעיניו, אבל מחיר הדירה הוא פי שתיים ממה שתכנן לשלם. תוכנית כזו הוא עדיין לא ראה בשום מקום, אבל גם מחיר כזה הוא לא ראה בשום מקום... יש לו תכנונים טובים, רעיונות טובים, אבל הוא לא מוכן או לא רוצה לשלם עליהם את מחירם...

אם יש אנשים שהחליטו שזו התוכנית שלהם - השלב הבא הוא להחליט להוציא את התוכנית מהכח לפועל, וזאת ע"י נכונות והסכמה לעבוד.

אני אגדיר את הדברים במילים ברורות: כולנו חיים בעולם של חומר. כמו שהארכנו וביארנו, מזוהים אנו עם עולם החומר, ועם העולם של הרוח אנו הרבה פחות מזוהים.

כשנתבונן בעולם של החומר, ברור לכל אחד מאיתנו, שאם אדם רוצה לפרנס משפחה בכבוד, הוא לא יקנה כרטיס לוטו פעם בשבוע, יזכה בפרס, ומזה תהיה לו פרנסה לשבוע. גם אדם שקונה כרטיס לוטו, עובד הוא

בעבודה מסודרת, רק בנוסף יש לו כמיהה אולי יקרה איזה נס, ולכן בתוספת לעבודתו קונה כרטיס בכמה שקלים, ואם יקרה הנס - יפסיק לעבוד.

אבל כל זמן שלא זכה, הוא אמנם מחזיק את הכרטיס ביד, אך לא מגיש עדיין מכתב התפטרות למעסיק שלו...

אדם מבין שאף אם לפעמים ישנן כל מיני זכויות, אבל הצורה הנורמלית של החיים היא שבשביל לפרנס משפחה קמים מוקדם בבוקר ועובדים מהבוקר עד הערב. יש כאלו ששעות העבודה שלהם קצת שונות, אבל זהו תהליך יומי, עבודה מעשית, חיים שכוונים אותם.

אדם לא יכול לבנות מערכת עבודה שתהיה תלויה במצב הרוח שלו: אם הוא נרדם בלילה - יגיע לעבודה, ואם התינוק העיר אותו או אחד מבני משפחתו הכעיס אותו - לא יגיע... שום מקום עבודה לא יחזיק עובד כזה!

כולנו מבינים שעולם החומר בנוי בצורה כזו, שאם אדם רוצה לעבוד במקום מסודר עליו להגיע לעבודה בזמן. יש לו ימי מחלה, ימי חופשה במשך השנה, אבל יש תבנית, עובדים! הדבר הזה הוא ברור לכל בר דעת, אין בו שום צל של ספק.

כשבאים לדבר בעולם רוחני, שם נראה לאנשים שהדבר שונה לחלוטין. עם עולם החומר אנו מזוהים, ולכן אנחנו מרגישים את מציאותו, וברור לנו שבכדי לבנות מערכת פשוטה של חיים נורמליים, לא בשביל להתעשר אלא בשביל שתהיה פרנסה ולחם לאכול ובגד ללבוש, צריך לחיות ולעבוד.

אלא שבעולם הרוח הדברים הללו לא כל כך ברורים, מחמת שעולם הרוח הוא הרבה פחות מוחשי אצלנו, אנחנו פחות נושמים אותו, ולכן נראה לנו שאפשר לרכוש דברים משיחה כאן, מרעיון שם, מאיזו הרצאה בחג, מאיזה סופשבוע באיזה מקום... הכל טוב, הכל נפלא, אבל כל אלו הם בבחינת 'מגדנות' המוגשות בסוף הארוחה. מהן אי אפשר להיות שבע.

אם רוצים באמת לבנות מערכת תמידית של הרצאות, על השומעים לדעת כי זו איננה מערכת של הרצאות, זו מערכת של עבודה! אין בעיה להרצות ולהרצות, והדברים נשארים בגדר תיאוריה, אפשר גם להוציא מהם ספר ולשלוח אותו בכל העולם כולו, ואף אחד לא מיישם את הדברים!

בדברים הללו מונח תהליך של עבודה, תהליך של התקדמות. אם יש נכונות מצד האנשים, אם הם מתחברים

אל הדברים ומרגישים שברצונם לבנות את חייהם על פיהם - נשתדל להמשיך ולדבר כפי הכוחות שהבורא יתן בעז"ה.

אבל ההמשך הוא מותנה, לא בגדר של תנאי חיצוני, אלא זהו המבנה של הדבר, שכאשר האדם רוצה שהדברים יהיה להם בנין אמיתי, הרי שנצרך תהליך של בניה, תהליך עקבי. כשרוצים לבנות בנין, כל בוקר מגיעים הפועלים, מניחים עוד לבנה ועוד לבנה. לא פעם לבנה בצד הזה ופעם לבנה בצד הזה, ולא מתחילים בבניית המרפסת של הקומה השלישית... הכל עובד בצורה מסודרת, אריח על גבי לבנה ולבנה על גבי אריח.

כך גם לענייננו. ברצוני שהדברים יהיו ברורים: לא מדובר כאן על הרצאות, אלא על בנין של חיים, ולשם כך מוכרח שאנשים יקדישו לכך את החיים.

יתן ה' יתברך, שהדברים יהיו לתועלת, שיתקבלו על לב השומעים, ונזכה כולנו להגיע למצב שהעולם שלנו יהיה עולם של נשמה, איתה נחיה בגילוי, אותה ננשום, אותה נחווה, נקדיש את חיינו ליעוד שלמענו שם אותנו הקב"ה בעולם, ונבין שאיננו עושים בזאת טובה לאף אחד, אלא בונים אנו את עצמנו לטוב לנו כל הימים - בעולם הזה ובעולם הבא.

"קרבת אלוקים לי טוב", זה אינו ענין של ידע או אימרה, אלא זו מציאות החיים. זה אינו ענין ששייך רק לחג הפסח או לחג השבועות או לחג סוכות, אלא זהו ענין ששייך לכל רגע ורגע מחיי האדם ממש...

"קרבת אלוקים לי טוב".

בודאי שבכדי לחיות בצורה זו, צריך דרך ברורה בעבודת ה'. כיצד מגיעים לכך, להיות דבוקים בבורא ית"ש בכל רגע ורגע ממש? לפני שנבאר את הדרך לכך, ראשית צריך שיהיה ברור לאדם בירור גמור שאין בו צל של ספק כלל, מהו תכלית חייו.

(מתוך בלבבי משכן אבנה חלק א')

בלבבי משכן אבנה

הדרך שלך לבורא עולם

משיעורים שנמסרו בחולון
הדפסה ראשונה - תשס"ד 2004

ספר "בלבבי משכן אבנה" - חלק א'
8 פרקים / 174 עמודים

תוכן הספר בלבבי משכן אבנה

פרק א: בירור תכלית החיים

פרק ב: אמונה - שיש בורא לעולם

פרק ג: אמונה - בורא ונברא

פרק ד: אמונה - השגחתו ית"ש

פרק ה: יראה

פרק ו: אהבת ה'

פרק ז: קרבת ה'

פרק ח: התכללות בו ית'

בירור תכלית החיים

א

ראשית עבודת האדם לברר לעצמו מה התכלית של חייו.

נקדים הקדמה קצרה לדברים. כל יהודי יודע דבר פשוט, שיש בורא לעולם שברא את העולם, וברא אותו, ומחיה את כל העולם כולו, ובכללם אף אותו.

הבורא עולם אומר לכל אדם מה הוא מבקש ממנו. אלא ששורש הבעיה נעוצה בכך שהאדם לא ברור לו מה הקב"ה רוצה ממנו, מה בדיוק הקב"ה שואל ומבקש ממנו לעשות בימי חייו. ואם ישאל השואל, וכי עסקינן באדם שאינו יודע שתורה מן השמים, וכבר קיבלנו את התורה שבה מבואר שתכלית האדם בימי חייו לקיים את כל התרי"ג מצוות?

אבל באמת, העולם נקרא עולם מלשון העלם, וכאן בעולם הבלבול גדול מאוד. כי כך רצונו ית"ש, שכל זמן שאדם לא משתוקק ועמל מאוד לברר בדיוק "מה ה' אלוקיך שואל מעמך", לא ידע זאת, וחייו יהיו במהלך

של ערבוב והעלם, ולא יהיה לו דרך ברורה כיצד עובדים את הכורא ית"ש.

כלומר, בודאי שאדם יודע שצריך לקיים את התרי"ג מצוות, אולם עבודת ה' היא איננה רק קיום של מצוות נפזרות כל פעם מה שמזדמן לו לאדם, אלא התרי"ג מצוות, צריך שהאדם יקיימם בצורה של בנין, שהמצוות יבנו את האדם כראוי. ולכך צריך דרך ברורה, כיצד קיום המצוות נעשה בצורה של בנין, מהו הראשית של הבנין, מה ההמשך, ומה התכלית של כל קיום המצוות. כלומר, על האדם לברר כיצד קיום המצוות בונה את נפשו, וכיצד המהלך של קיום הדברים. מהו הראשית, מה ההמשך, ומה התכלית.

התרי"ג מצוות נתנו לאדם, אולם על האדם לברר לו, איזה מצוה יש להתחיל בה (כמובן שיש מצוות של כל יום, ושל זמנים שפשוט סדר קיומן, ולא בזה עסקינן), אהבת ה', יראת ה', דבקות בה' וכו', מצוות רבות, וצריך לעשות סדר בדברים. אי ידיעת הסדר הברור, הוא העלם. וכשיש העלם, קשה להשיג את תכלית המצוות.

ב

ראשית כל, לפני שניגש לבירור הדברים, צריך שיהיה רצון אמיתי לברר את הדברים. צריך להסתכל על החיים

בצורה נכונה, להבין מה מעמדינו כאן בעולם, שכל חיינו אינם אלא כדי לעבוד אותו ית"ש. וחובתינו וזכותינו הוא שעלינו לברר את כל צורת החיים כאן. עלינו להבין ולהרגיש שמקום המנוחה והעונג שייך לעולם השכר, גן עדן וכד', וכאן כל תכליתינו הוא לעבוד אותו ית"ש, ועלינו לברר מהי הדרך המוצקת שבה אנו נדרוך לעבוד אותו ית"ש.

הדברים שאנו עוסקים בהם כאן, הם אינם רעיונות וכד', אלא דרך חיים פשוטו כמשמעו, צורה כיצד לחיות חיים אמיתיים עלי האדמות, חיים שמביאים את האדם לידי התכלית הרצויה. נשתדל לברר את הדברים מן הקל אל הכבד, שלב ע"ג שלב, שיהיה סולם ברור ככל שניתן, שנראה לנגד עינינו עולם ברור כיצד הדרך המיוסדת לעבוד אותו ית"ש.

1

אם נתחיל ונשאל בן אדם, מה נראה לו בהשקפה ראשונה, באיזה ענין כדאי ונכון להתחיל בעבודת ה', מהי הנקודה הראשונה שנראית לו שכדאי עבורו להתחיל בה את עבודת קונו לפי מצבו עתה. האחד ישיב שנראה לו שיש לו חלישות בהתמדת התורה.

ולפי מבטו, זוהי הנקודה הראשונה שראוי לו עצמו להתחיל לעמול בה ולתקנה. השני ישיב שלפי מבטו על מצבו, הנקודה הרפויה אצלו היא "לשון הרע". הוא מרגיש שהוא לא נזהר כראוי בשמירת לשונו, פה ושם יוצאים מפיו דברים שאין ראוי ומותר לאומרם. השלישי ישיב שלפי מבטו על מצבו, הנקודה הראויה לו לתקנה היא "שלום בית". זו נקודה שהוא חייב לשנות אותה ובמהרה. אין לו מספיק סבלנות כלפי בני הבית, הוא לא משתפם כראוי, ולא נותן להם את כל צרכי נפשם כראוי, וכו' וכו', תמצא תשובות רבות בין בנ"א. וא"כ ראוי להשיב לכל אחד תשובה פרטית לפי מצבו. אולם האמת איננה כן במדויק. אלא יש נק' שראוי להתחיל בה אצל כל אדם, כמעט ללא יוצא מן הכלל.

ד

כל אחד ואחד מאתנו נשלח מן העולם העליון לעוה"ז. מי שזכה, נשלח לכאן מגן עדן, ומי שלא זכה, נשלח לכאן מגיהנם. הצד השווה בכולם, שכולנו חזרנו לכאן, לעוה"ז, לעבוד את הבורא ית"ש. מהי הסיבה שלמענה האדם חוזר לעוה"ז? יש בנ"א ששנו וקראו בספה"ק, וראו את המבואר בהם, שכל אדם חוזר לתקן לפחות חטא אחד, ובחטא זה עיקר נסיונו, וזהו עיקר תיקונו בעוה"ז.

אבל האמת שעבודת האדם, אף אם נשלח לתקן חטא פלוני וכד', אין עבודתו מתחילה בתיקון החטא, אלא הרבה קודם לכן (לכל כלל יש יוצא מן הכלל וד"ל). תיקון שייך כאשר יש בית ומתקלקל בו דבר מה, כקיר, דלת וכד', אזי צריך קלקול זה, תיקון. אולם אם אין בית, אין כלל צורך לתקן. תחילה צריך בית ואח"כ צריך לתקנו.

כן הדבר בעבודת האדם בעוה"ז את קונו. אף אמנם אם ירד האדם לתקן חטא פלוני וכד', אין זאת אומרת שכל עבודתו רק לתקן חטא זה, ובזה מתחילה עבודתו, ובזה היא מסתיימת. אלא, כל אדם נצרך תחילה לבנות את עצמו, לבנות בנפשו בנין אמיתי של עבודת ה', ולאחר שיש לו בנין אמיתי, אזי עיקר עבודתו לתקן את החטא שמחמתו נשלח לעוה"ז. אולם תחילה צריך בנין אמיתי בנפש, בנין מוצק של עבודת ה' מתוקנת וברורה. זאת ועוד, פעמים שאדם מתקן את החטא בו פגם בגלגול הקודם, ברגעים ספורים, וכי כל חייו לבטלה? לא ולא! אלא ברור הדבר, שעל כל אדם לבנות את נפשו מרישא ועד גמירא, ובנוסף על כך עליו לתת שימת לב מיוחדת לחטא שמחמתו ירד חזרה להדין עלמא. נמצא אם כן, שאין הפרט היחיד הוא עיקר עבודתו בכל עת ובכל שעה, אלא יש סיבה כוללת לכל הנבראים מדוע הם ירדו כאן לעוה"ז. ראשית צריך לברר מהי הסיבה,

וכאשר הסיבה תהיה ברורה לאדם, נצרך שסיבה זו תחיה ותעמוד לנגד עיניו בכל עת ובכל שעה. וזאת מכיון שכל רגע ממש שהוא חי, סיבת החיים ברגע זה, היא הסיבה שצריך שתדריך את חיו. ולכך עליו לחיות עם הסיבה הזו יום יום, שעה שעה, לרגעים תבחננו ממש. כלומר ידיעת הסיבה אינה ידיעה בעלמא, אלא ידיעה שכל צורת החיים צריכה להיות תואמת לידיעה זו, ולכך בכל רגע ממש צריך להתאים את המחשבות, ההרגשות, והמעשים של רגע זה לסיבה. כשידע ויבין האדם את סיבת חיו, יבין שגם תיקונו הפרטי שייך לסיבה הכוללת, והתיקון הפרטי הוא חלק מן הסיבה הכוללת.

ה

ניתן משל לדבר: נגר לוקח בידו האחת מסור ובידו השנייה קרש, והוא מתחיל לנסר. אם בשעה שנגר זה עסוק במלאכת הניסור, מחשבתו שקועה בענינים אחרים ואין דעתו ומחשבתו נתונים למלאכתו, קרוב הדבר, או שהחיתוך יעשה לא כראוי, או שהקרש ישמט מתוך ידו, או שח"ו מסוגל לחתוך אפילו את ידו. וזאת מפני שכאשר לקח לידו את המסור, היה ברור לו מה מעשיו ומה תכליתם וכיצד ראוי להשתמש עם

מסור זה. אולם כאשר פועל למעשה בעשיית הניסור, הידיעה הזו נשכחה ממנו, ומחשבתו נתונה לעניינים אחרים לחלוטין.

הם הם הדברים שנמשל. כבר אמרו חז"ל שעל הדיין לראות את עצמו כאילו חרב חדה מונחת לו בין ירכותיו. וכבר אמר ר' ישראל מסלנט זצ"ל, שכל אדם הוא דיין של עצמו. והרי עבודת האדם בעוה"ז היא ממש נמשל של נגר, שאם יש ח"ו היסח דעת מן סיבת החיים ותכלית החיים, הרי האדם קרוב לסכנה בכל רגע. ולכך, לאחר שאדם מברר לו את סיבת ותכלית חייו, עליו לחיות עם ידיעה זו יום יום, שעה שעה, לרגעים תבחננו ממש כנ"ל. הידיעה של סיבת ותכלית החיים, היא איננה ידיעה שאדם שומע כל כך, רושם את הדברים, ומניח זאת לזכרון בין גנזיו, ומפסח לפסח מנקה את הנייר מאבק. ידיעה זו צריכה להיות ידיעה חושית שאדם חי אותה, נושם אותה, כל כולו תואם את הידיעה הלזו.

1

מה באמת תכלית האדם בעולמו? תכלית האדם הוא דבר ידוע ולא ידוע. ידוע, מפני שאדם קרא על כך, שמע

על כך וכו' וכו'. אולם באמת היא איננה ידועה. כי אילו באמת האדם היה יודע אותה בצורה נכונה (ידיעה מלשון חיבור), והיה מחובר לדברים ומחובר לידע שיודע, כל צורת חייו היתה צריכה להשתנות. אילו האדם היה נותן את כל כובד משקלו הנפשי לידיעה זו, ומדת האמת היתה חיה ובוערת אצלו, הוא היה לוקח דף ועט, ורושם לעצמו את תכלית חייו, והיה שם דף זה בכיסו, ואחת לרבע שעה לערך, היה מוציא דף זה מכיסו לזכרון בין עיניו, שהידע הזה לא ישכח ממנו, ויחיה לפיו.

ז

מהי באמת תכלית האדם בעולמו? ידועים דברי המס"י (פ"א) שכתב, "ובאמת כי השלמות האמתי הוא רק הדבקות בו ית"ש. והוא מ"ש דוד המלך ע"ה "ואני קרבת אלקים לי טוב" וכו'. כלומר, אם אדם רוצה לדעת מהו אדם שלם, מה דוד המלך הבין שטוב בשבילו, ואם הוא טוב בשבילו, הוא טוב בשביל כל יחיד ויחיד מאתנו. "ואני קרבת אלקים לי טוב". שולחן שבור, אף אדם אינו מעונין בו. כסא שבור, אף אדם אינו מעונין בו. מיטה שבורה, אף אדם אינו רוצה לישון עליה, לנום בה את שנתו. ק"ו בן בנו של ק"ו, שאף אדם בפנימיות נפשו

אינו רוצה להיות אדם שבור, אלא אדם שלם (יש בחינה של לב נשבר ואכמ"ל).

מה זה יהודי שלם? שלא חסר לו ידיים? שלא חסר לו רגליים? זוהי שלמות חיצונית, שלמות גופנית. אולם שלמות אמתית, שלמות נפשית, שלמות פנימית, היא שלמות של קרבת ה'. אדם שקרוב לה', וכמ"ש הרמח"ל "ובאמת כי השלמות האמתית (שלמות של כל יחיד ויחיד ללא יוצא מן הכלל הגמור) היא הדבקות בו ית"ש. וכמ"ש שם, "וזולת זה מה שיחשבהו בני אדם לטוב אינו אלא הבל ושוא נתעה". זה כל מה שיש ליהודי באמת בחיים, קרבת ה' ודבקות בה'. כל מהותו של היהודי זה להיות קרוב לה' ודבוק בה'. ולא רק בעוה"ב תכלית האדם להיות דבוק בכורא ית"ש, אלא אף כאן בעוה"ז, עבודת האדם ותכליתו להיות דבוק בכורא ית"ש. כל רגע ורגע שאדם אינו דבוק בכורא ית"ש, ברגע הזה הוא אינו אדם שלם. הוא נחסר מן השלמות האמתית, שהיא הדבקות בו ית"ש.

ח

אדם אמיתי, ששמע את הדברים וקיבל אותם בנפשו בצורה אמתית, הוא צריך לקחת את דברי הרמח"ל

הללו, לכתוב אותם על דף ולהניח זאת בכיסו, ואחת לרבע שעה לערוך (למען יעמדו הדברים הללו לנגד עיניו בכל עת ובכל שעה ממש), הוא מוציא את הדף מכיסו, ומתבונן בו היטב, ומזכיר לעצמו עוד פעם ועוד פעם, מה הסיבה שלמענה אני חי כאן, מה תכלית חיי? הדבקות בו ית"ש. הוא קורא את הדברים עוד פעם ועוד פעם, עד אשר הדברים הללו חיים לנגד עיניו ממילא ללא צורך להסתכל בדף, אלא מתוך הכרת הנפש הברורה בתכלית החיים והחיפוש המתמיד ליישם את הדברים.

ו

כמה זמן ביום שאדם זוכר את תכלית חייו, זהו הזמן שהוא באמת חי (זולת זמן עסק התוה"ק כפי שיבואר להלן בע"ה). שאר הזמן שהוא עסוק בשאר דברים, ללא זכירת הבורא ית"ש, זהו דימוי של מיתה. והאדם נצרך לתחיית המתים בכל עת ובכל שעה, תחיה שהוא יזכור מדוע חי, ומה תכליתו כאן בעוה"ז. גם בשעה שאדם מקיים מצוות, עליו לזכור שתכלית המצוות מלשון צוותא כמ"ש בספה"ק. כלומר, שכל תכלית המצוות היא להיות צוות לבורא, להיות קרוב ודבוק לבורא. לולי זאת נחסר עיקר פנימיות מהות המצוה, והרי זה כגוף בלא נשמה.

"קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא". כלומר, שהתורה, לימודה וקיום מצוותיה, צריכים להיות במהלך של **"חד"**, במהלך שהאדם דבוק בתורה ובבורא. וזה תכלית חייו, דבקות בתורה ובקב"ה.

י

"קרבת אלקים לי טוב". זה אינו ענין של ידע או אימרה, אלא זו מציאות החיים. זה אינו ענין ששייך רק לחג הפסח או לחג השבועות או לחג סוכות. אלא זהו ענין ששייך לכל רגע ורגע מחיי האדם ממש. שס"ה ימים בשנה, כ"ד שעות ביממה (למי שזוכה להיות דבוק בבורא גם בזמן שנתו), וס' דקות בשעה. זו כל מציאות האדם, להיות קרוב לבורא ודבוק בו, **"קרבת אלקים לי טוב"**. בודאי שבכדי לחיות בצורה זו, צריך דרך ברורה בעבודת ה', כיצד מגיעים לכך להיות דבוקים בבורא ית"ש בכל רגע ורגע ממש. אולם עוד לפני שנבאר את הדרך לכך, ראשית צריך שיהיה ברור לאדם בירור גמור שאין בו צל של ספק כלל, מהו תכלית חייו.

צריך שיהיה ברור לאדם שתכלית החיים היא להיות קרוב ודבוק לבורא ית"ש בכל רגע ורגע ממש. דבקות פנימית בכל נימי הנפש ממש. כלומר, לפני שנתחיל

לחפש ולבאר את הדרך לכך, מוכרח שתחילה יהיה ברור לחלוטין איזה דרך אנחנו מחפשים, לאן אנו רוצים שדרך זו תוביל אותנו. ולכך ברור הדבר, שצריך ברירות גמורה בתכלית, שהיא "קרבת אלקים לי טוב". זו הנקודה שכל יחיד ויחיד צריך לברר לו בירור גמור, עד שירגיש בנפשו ממש שנקודה זו של תכלית החיים ברורה לו בצורה שאין בה ספק כלל.

אם בשעה שאדם בירר לעצמו זאת שתכלית חייו היא ה"קרבת אלקים לי טוב", נראה לו ומחשבתו מהרהרת, שבכדי להיות דבוק בבורא ית"ש, צריך להיות פרוש כמשה רע"ה ולהתנתק מכל עניני העוה"ז התנתקות גמורה, ידע שמחשבה זו היא מפרי עצתו של היצה"ר, שרוצה להרחיק את האדם מן האמת, מן הבורא ית"ש. ולכך, הוא מנסה לצייר לו את קרבת ה' בצורה שחורה, בצורה שכביכול זו דרך רק ליחיד סגולה, אבל לאדם כמותו אין מה לדבר על כך. אולם באמת, מפורשים הדברים ברמח"ל להיפך. הרמח"ל שיסד את ספרו מס"י על הברייתא של רבי פנחס בן יאיר, המתחילה מן המדרגה התחתונה, תורה מביאה לידי זהירות וכו', עד רוח הקודש ותחיית המתים. ובסוף ספרו, לאחר שהוא מדריך את האדם עד להשגת מדרגות רמות ונעלות אלו, הוא כותב בלשון הזו, "ואתה קורא נעים, ידעת שכמוני

תדע, אשר לא כיליתי בספרי זה את כל חוקי החסידות וכו'. וזה פשוט, כי כל אדם לפי האומנות אשר בידו, והעסק אשר הוא עוסק, כך צריך לו הישרה והדרכה. כי דרך החסידות הראוי למי שתורתו אומנותו, אינו דרך החסידות הראוי למי שצריך להשכיר עצמו למלאכת חברו. ולא זה וזה דרך החסידות הראוי למי שעוסק בסחורתו. וכן כל שאר הפרטים אשר בעסקי האדם בעולם, כל אחד ואחד לפי מה שהוא, ראויים לו דרכי החסידות. לא לפי שהחסידות משתנה, כי הנה הוא שוה לכל נפש ודאי הואיל ואיננה אלא לעשות מה שיש נחת רוח ליוצרו בו. אבל הואיל והנושאים משתנים, אי אפשר שלא ישתנו האמצעים המגיעים אותם אל התכלית, כל אחד לפי ענינו. וכבר יכול להיות חסיד גמור, איש שמפני צורכו (כלומר שזה באמת צורכו, ולא עצלות מללמוד בתוה"ק, וזה נצרך לשיקול דעת אמיתי מאד שלא יהיה ח"ו בכלל עוזבי התוה"ק, וצריך להתייעץ בכך עם אדם גדול) הוא בעל מלאכה פחותה, כמו מי שלא יפסוק מפיו הלימוד". כלומר, מבואר לנו בדבריו היטב, שאדם יכול להיות חסיד ודבוק בקונו עד כדי רוח הקודש ותחיית המתים, ואינו שייך למה שהוא עוסק בו, אם תורה ואם מלאכה. כל זאת בתנאי שכל מעשיו לש"ש באמת, והוא עוסק בתורה כפי כוחותיו וזמנו, וכל מלאכתו אינה אלא באופן המוכרח לגמרי,

וגם זאת לש"ש. מ"מ למדנו, שכל אדם יכול להיות דבוק בבורא ית"ש, ואין זה שייך ליחידים שפרושים מכל עניני העולם.

למדנו א"כ, שראשית, האדם צריך לברר לו היטב שתכלית החיים היא קרבת ה'. ולאחר מכן, עליו להיות בטוח שהדברים אמורים ממש כלפיו, והוא עצמו ראוי ומסוגל לכך בודאי, ללא כל צל של ספק.

יא

לפני שביררנו מהי חובת האדם בעולמו ותכליתו, הקדמנו וכתבנו, שכאשר יבואר לאדם מהי חובתו ותכליתו, עליו לזכור את תכליתו לאורך כל היום. לרשום לעצמו את התכלית, ואחת לרבע שעה לערך, עליו להוציא רשימה זאת מכיסו, ולקרוא בה, למען יעמוד לנגד עיניו תכליתו כל ימיו. א"כ עתה שביררנו שתכלית האדם בעולמו הוא קרבת ה' ודבקות בה, א"כ על האדם לרשום על גבי פיסת נייר, שתכליתו להיות קרוב לבורא ית"ש, ולנסות לזכור זאת כל היום כנ"ל.

הידיעה הזו, היא ידיעה של חיות, של עצם החיים, ולא ידיעת דבר מה בעלמא. ניתן משל לדבר. אדם עולה על גבי עץ, ומתישב ע"ג אחד מן הענפים. לפתע הענף

קרס ונפל, הרי האדם מיד אוחז עצמו בגופו של עץ. האדם חש שעליו להחזיק בכל רגע ממש בגופו של עץ, שאם לא כן ח"ו הוא עלול ליפול ולמות ח"ו ח"ו. נמצא שהידיעה שהאדם יודע שהוא צריך לאחוז בעץ, היא איננה ידיעה בעלמא, אלא האדם מבין שבידיעה זו תלויה כל חיותו. אילו הוא ישכח את הידיעה, הרי הוא באופן טבעי לא ידחוק בעצמו לאחוז בעץ, ובכך הוא מסכן ח"ו את כל חייו.

יב

הם הם הדברים שנמשל. על האדם להבין שכל חיותו תלויה בכך, שלנגד עיניו יעמוד תחילה הידיעה הפשוטה, שתכלית חייו הוא להיות קרוב לבורא עולם. שהידיעה הזו לא תהיה ידיעה בעלמא, אלא שיבין שכל חיותו תלויה בידיעה זו, ואילו הוא שוכח את הידיעה הזו, הוא מסכן בכך את כל חיותו. עוד טרם שידע האדם את הדרך להדבק בקונו, ראשית צריך שיעמוד לנגד עיניו הידיעה הברורה, שכל חיות האדם תלויה בו, שכל תכליתו להיות קרוב ודבוק לבורא עולם.

יג

"עץ החיים" נקרא כן (כ"כ הרמח"ל) ע"ש בחינת הפסוק, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום.

מציאות החיים היא, "ואתם הדבקים בה' וגו'". זה נקרא חיים, כאשר אדם ח"ו לא דבק בקונו, על מעין בחינה זו אמרו חז"ל, "רשעים בחייהם קרוים מתים". וזאת מפני שאע"פ שיש להם חיות חיצונית, חיות גופנית, מ"מ חסר להם את עיקר חיות האדם, שהיא הדבקות בבורא ית"ש. וכיון שנחסר להם הדבקות בבורא ית"ש, לכך הם מוגדרים כמתים. "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום". כאשר יש "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם", יש את הבחינה של "חיים", וכאשר הבחינה של "ואתם הדבקים בה' אלקיכם" איננה מתקימת ח"ו, הרי החיים גם אינם חיים ח"ו.

יד

נתבונן בדברים ונבין אותם היטב, ונפנים אותם עמוק עמוק לתוך הלב. אנו עסוקים בכל מהות האדם ותכליתו, תכלית האדם היא, "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום". וזהו כל מהות האדם, כמ"ש ברמח"ל "ואני קרבת אלקים לי טוב". וזולת זה מה שיחשבהו בנ"א

לטוב, אינו אלא הבל ושוא נתעה. נפנים את הדברים, שאין באמת דבר אחר בחיים חוץ מקרבת ה' ודבקות בה', וכל התרי"ג מצוות אינו אלא דרך להגיע לתכלית זו. ודאי שצריך דרך כיצד להשיב את הדברים אל הלב, מ"מ תחילה נברר את הדברים בשכלנו בירור גמור, שיהיה ברור לנו בירור גמור ממש שזה כל מהות החיים קרבת ה' ודבקות בה', וזולת זה תו לא. וכל מעשי האדם הן הגשמיים הן הרוחניים הם אינם אלא כלי לדבק את האדם בקונו, והכלי החזק ביותר לכך הוא התוה"ק.

טו

הרי היוצא לנו מכל הנ"ל, שהאדם צריך לצאת עם שאיפה ברורה להיות דבוק בקב"ה בכל רגע ורגע ממש, ולרצות בכך באמת. ואזי, כאשר יש לאדם שאיפה ברורה בכך, עתה עבודתו לחפש דרך כיצד אפשר להגיע לצורת חיים כזו של דבקות בכורא עולם בכל רגע ורגע ממש. אבל מוכרח שתחילה יהיה לאדם הכרה ברורה שזה תפקידו בחיים, ושאיפה ברורה להשגת הדברים, ככל ששאיפת האדם לחיות באופן זה של דבקות ב"ה ית"ש בכל רגע ורגע תהיה גדולה יותר, כן יהיה בכוחו לעמול ולהסיר מעליו את כל המפריעים המונעים את האדם מדבקות אמתית בקונו. וככל ששאיפת האדם ורצונו

לכך חלשים, כן כל מפריע קל וקטן ימנעוהו מהשגת הדבקות האמתית בקונו.

טז

יש פתגם ידוע, ש"מרוב עצים לא רואים את היער". והנה כל דבר בבריאה נועד לצורך רוחניות, ונשתמש בפתגם הזה לעניננו, לביאור צורת החיים, דבקות בה' ית"ש. יש תרי"ג מצוות, ועיקרם ת"ת, כמ"ש חז"ל "ות"ת כנגד כולם". והנה התרי"ג הם רק שורשים, ופרטי המצוות הם רבים עד למאוד. וידועים דברי הזוה"ק, שהתרי"ג מצוות הם "תרי"ג עיטין", תרי"ג עצות לאדם, עצות לשם מה? עצות כיצד ידבק האדם בקונו! כלומר, כל מהותם של המצוות, הם אינם ענין עצמי, אלא מפה, מראה מקום מעט, כיצד יגיע האדם לדבקות בקונו. א"כ המצוה מורכבת מב' חלקים, מחלק המעשי שבה או דיבור וכד'. ונוסף על כך חלק התכלית של המצוה, שהיא לקרב ולדבק את האדם לקונו. נמצא א"כ, שמצד החלק המעשי של המצוות, הם רבים, וזה העצים הרבים של היער (עץ ועצה שורש אחד להם, וזהו ענין עמוק מאוד, ואכמ"ל). אולם מצד פנמיות הדברים, מצד תכלית הדברים, כל המצוות כוונה אחת להם, קרבת ה' ודבקות בה'.

יז

נתבונן וניתן דוגמא ממצוה אחת, והיא עטיפת האדם בטלית. אדם קם בבוקר והולך לבית הכנסת ומתעטף בטלית, הרי האדם מקיים עתה מצות עשה דאורייתא. מהי מחשבתו של האדם בשעה שהוא מתעטף בטלית? באמת השאלה הראשונה היא לא מהו חושב, אלא האם הוא חושב, או שמא מעשיו נעשים כמעט ללא מחשבה (כלומר מחשבה עיונית, אולם מחשבה מעשית, בודאי שיש), נצא מנקודת מצב של אדם שחושב. עתה נתבונן מהו חושב בשעת עטיפתו בטלית? אם מחשבתו ראויה, לכאורה מחשבתו צריכה להיות כדלהלן. כיון שקי"ל בדאורייתא שמצוות צריכות כוונה, א"כ על האדם לכוון שבעטיפתו בטלית מקיים מצות עשה דאורייתא.

נתבונן בדבר, הרי הזוה"ק (שהבאנו לעיל) כתב, שהתרי"ג מצות הם תרי"ג עצות כיצד להתקרב לבורא, א"כ כיון שאדם מתעטף בטלית יום יום, שבוע שבוע, זה שנים רבות, א"כ מדוע אין הוא מרגיש את קרבת ה' שהיתה צריכה להוולד בו מרוב קיום מצות עטיפה בטלית? הרי דברי הזוה"ק דברי אמת ודברים מציאותיים, וא"כ צריך היה שכל אדם שמכוון בכל יום לקיים מצות עשה דאורייתא בשעת עטיפתו בטלית, לאט לאט בכל יום

ויום יחוש יותר את קרבת ה' בלבו? מדוע אנו רואים שלא רבים זכו ע"י עטיפתם בטלית יום יום לקרבת ה' מוחשית? בהכרח שקיום עטיפת הטלית יש לו צורה פנימית אמתית. כיון שאנו רואים שעטיפת הטלית של כל יום לא מביאה את האדם לדבקות בקונו, דבקות מוחשית, בהכרח שאנו צריכים לבדוק מה חסר בצורת עטיפה זו של הטלית, שהתכלית הפנימית שהיא קרבת ה' מוחשית, לא נאצלת מעשיית המצוה אצל רבים וטובים?

יח

נבין את הדברים, נקטנו דוגמא בעלמא של עטיפת טלית, אולם זוהי רק דוגמא בעלמא. הרי אנו לומדים תורה ומקיימים מצוות לרוב, מהי הנקודה שמונעת מאתנו, לחוש את קרבתו. אולי יש לנו את החיצוניות של התורה והמצוות, אבל את פנימיות המצוות, שהיא תכליתם, קרבת ה', נחסרת לרבים. וצריך בירור, כיצד הדרך ללמוד תורה ולקיים מצוות, ולזכות על ידם לקרבת ה' מוחשית. "בלבבי משכן אבנה" וכו'. זהו תפקידו של כל יהודי, שהמצוות יביאו אותו למצב שהקב"ה יהיה אצלו בלב, שהקב"ה ישכון אצלו בלב, והאדם יחוש זאת ממש.

יט

א"כ מה שמוטל עלינו עתה לברר, כיצד האדם ממשיך ללמוד תורה ולקיים מצוות, ומוסיף בכך בכל כוחו, ויחד עם זאת שתורתו ומצוותיו יקבלו פנים של דרך לקרבת ה' מוחשית ממש בלבו. כלומר נחפש דרך כיצד האדם מקרב את עצמו לקונו, וכיצד המעשים שהוא כבר נוהג לעשותם עד הנה, יקבלו צורה פנימית יותר, ויקרבו אותו לקונו קרבת ה' אמתית. והכל נכלל בדברי המס"י, שיש בחינת משמוש ופשפוש, שיש מעשים שצריך לחדול מעשייתם, ויש מעשים שצריכים להמשיך לעשותם, אולם בצורה פנימית ואמתית יותר.

כ

נסכם א"כ את הדברים שנכתבו עד עתה: ראשית העמדנו שתכלית האדם בעולמו זה להיות דבוק בבורא ית"ש. מהי דבקות האדם בבורא ית"ש? להרגיש את הבורא ית"ש בלב, לחוש אותו ית"ש (ועוד יבואר בהמשך בהרחבה). כמה זמן ביום האדם צריך להיות קרוב לבורא ית"ש? בכל יום ויום ובכל שעה (חוץ מן הזמן ששקוע בת"ת כמ"ש בנפש החיים, ועוד יבואר). האדם צריך להרגיש שכשם שאינו יכול לפרוש מן האויר לנשימה, דאל"כ ח"ו ימות,

כן ממש עבודת האדם להרגיש שכל חיותו היא קרבת ה', ובלי זה הוא ח"ו בבחינת מיתה ה"י.

עוד כתבנו, שעלינו לברר מדוע התורה הק' שבה אנו עסוקים רבות, והמצוות הרבים שאנו מקיימים, מדוע הם אינם מולידים בלבותנו את ההרגשה הפשוטה של קרבת ה' והדבקות בו ית"ש, מה חסר לכאורה בלימוד התורה וקיום המצוות שלנו שהם אינם מולידים בנו קרבת ה' חושית.

נא

נתחיל לברר בצורה רחבה את המושג קרבת ה'.

מיהו הבורא ית"ש? מי שהוא ראה אותו פעם? מקרא מלא מעיד, "כי לא יראני האדם וחי!" ואפילו על כבודו ית"ש שביקש משה רע"ה ("הראני נא את כבודך") לראותו, אמר לו הקב"ה "וראית את אחורי ופני לא יראו". אבל את הבורא בעצמותו א"א לראות כלל, וזה ברור ופשוט.

כשאנו מדברים על קרבת האדם לבורא ית"ש, בבחינת "ואני קרבת אלקים לי טוב". מהי הכוונה להיות קרוב לבורא? מהו המושג קרבה לבורא? ידועים דברי חז"ל, "שלית אתר פנוי מיניה". כלומר שהקב"ה נמצא בכל מקום ממש. וא"כ, אם נבין את המושג קרוב לבורא

במובן הגשמי, כדוגמת שולחן שקרוב לכסא, א"כ כולנו קרובים לבורא, שהרי בכל מקום שאנו נמצאים בו גם הבורא עולם נמצא, וא"כ כולנו קרובים כל הזמן לבורא. וא"כ מה צורך בעמל האדם כל ימי חייו להשיג קרבת ה', והרי ברגע שנולד הוא מיד קרוב לבורא ית"ש, ומה עבודתו כאן כל ימי חייו?

אולם ברור לכל אחד שלא זה המושג קרבת ה'. אני יושב ליד השולחן, אזי אני קרוב לשולחן. אני יושב על הכסא, אזי הנני קרוב לכסא, קרבה מן הסוג הזה, לא זו הקרבה לבורא ית"ש.

נב

המושג קרבה לבורא ית"ש, הוא מושג שונה לחלוטין, אם בררנו לעצמינו כפי שבורר לעיל, שכל תכלית חיי האדם היא להיות קרוב ודבוק בבורא ית"ש, א"כ שומה עלינו לברר תחילה מהו המושג קרוב לבורא? איזו סוג של קרבה היא זו. כל זמן שלא ברור לאדם מהי המהות של קרבת ה', באיזו סוג של קרבה מדובר, כיצד ידע האדם את הדרך למצוא את הקרבה הזו? אם התכלית שהיא קרבת ה' היא איננה ברורה, בהכרח שהדרך להשגתה לא תהיה ברורה. בשביל הנקודה הזו לבד, אדם היה

צריך להיות נכון לשלם מיליונים, את כל רכושו, וכל זאת למה, כי אם לא ברור לאדם מהי קרבת ה', א"כ לא ברור לו כלל מה תכליתו בחיים, לא ברור לו כלל מה הוא רוצה להפיק מכל ימי חייו. וא"כ למה לו חיים, אם הוא אינו יודע מה הם חיים ומה תכליתם ומהי עבודתו בימי חייו. וכי מהעדד ידיעה של המושג קרבת ה' אדם יזכה לקנות קרבת ה'? וכי הוא דבר הנקנה מאליו שאין צורך לדעת כלל את מהותו ואת הדרך לקנותו?

ראשית עבודת האדם לאחר שהוא בירר לעצמו שתכלית החיים היא קרבת ה', עתה עבודתו לברר מהו המושג האמתי שנקרא קרבת ה'. ורק לאחר שיבורר לאדם להיכן בדיוק הוא רוצה להגיע, אזי עבודתו לברר כיצד הוא יגיע לשם. ניתן משל לדבר. אדם נוסע מירושלים לבני-ברק, אם הוא אינו יודע כלל שהוא רוצה להגיע לב"ב, כיצד הוא ידע את הדרך שהוא צריך לנסוע בה? אין לו טעם לנסות לברר את הדרך מפני שאולי הוא איננו מעונין כלל להגיע לב"ב אלא לצפת, ואזי עבודתו לברר את הדרך לצפת. א"כ תחילה על האדם לברר להיכן הוא רוצה להגיע, ואזי עבודתו לברר את הדרך המובילה ליעד המבוקש.

אילו נאמר שא"א לברר את המושג קרבת ה', וכי הקב"ה תובע מאדם דבר שא"א להשיג אותו? בהכרח שהוא יכול להיות מושג לכל אדם, וא"כ עבודתנו לברר מהו המושג קרבת ה'.

נג

אילו האדם לא זכה עדיין לידע בברור מהי קרבת ה' אמתית, הרי שחוסר ידיעה זו איננו חוסר ידיעה פרטי בתחום מסוים, אלא זהו חוסר ידיעה בכל מהות החיים. מכיון שתכלית כל חיי האדם בעוה"ז, ותכלית כל מעשי האדם בעוה"ז, הן לימוד בתורה והן קיום המצוות, והן מעשי הרשות של האדם, הם אינם אלא לדבק אותו בקונו. נמצא, שאם אינו יודע דבקות בה' מהי, אין לו ידיעה ברורה מהי תכלית חיו, ואין לו ידיעה ברורה מה מהותם ותכליתם הפנימי של כל מעשיו. הוא יכול ללמוד תורה ולקיים מצוות, אולם הוא אינו יודע להיכן לימוד התורה וקיום המצוות צריכים להוביל אותו.

נד

ניתן משל לדבר. אדם חסר דירה, חסך לעצמו במשך כעשרים שנה בכל חודש וחודש סכום מסוים, עד שלאחר

כעשרים שנה נתקבצו בידו סכום של מעות שאפשר לקנות עמם בית דירה. לאחר שכל הסכום בידי האדם, האדם הולך עם הסכום בידו על מנת לקנות לעצמו בית דירה, אולם הוא אינו יודע היכן מוכרים דירות. הוא יושב וחושב היכן מוכרים דירה, ולא עולה במחשבתו שום כיוון היכן מוכרים דירה. הוא מתייעץ עם ידידים, והם מפנים אותו לאנשים שמתמצים בנידון. האדם הלז אינו מקשיב לעצתם לפנות לאנשים שעסוקים בתחום זה, והוא יושב ומשער לו השערות היכן מוכרים, אולי כאן ואולי כאן, וכך הוא הולך ממקום למקום ולא מעלה כלום בידו. האדם הלז כל סכום הדירה בידו, ודירה אין לו, כי הוא אינו יודע היכן מוכרים דירה.

דומה הוא האדם שמקיים מצוות ולומד תורה לאדם הלז. יש לו לאדם ת"ת ומצוות, אולם הוא אינו יודע כיצד קונים עם תורה ומצוות אלו את ה"בלבבי משכן אבנה". לקנות בית פנימי בנפש שבו ישכון אור ה', וה' ית"ש ידור בלבבו.

כה

היצה"ר נותן לאדם ללמוד תורה ולקיים מצות, אולם הוא מעלים ממנו את הנקודה הפשוטה, מה התכלית

של כל זה? הוא מונע מן האדם אפילו לחשוב על כך מה התכלית. הוא מעמיד את האדם במעין מלומדה כזה, שלומדים תורה ומקיימים מצוות, ולא חושבים כלל מה התכלית של כל זה? זהו כוחו של היצה"ר, הוא נותן לאדם את הכל, חוץ מן העיקר. התכלית של הכל נחסרת ח"ו. ואם הוא כבר נותן לאדם לחשוב על כך שהתכלית היא קרבת ה', אזי הוא מעלים ממנו את המהות של קרבת ה'. או שהוא מראה לו שקרבת ה' היא בכל מיני צורות והגדרות, ועי"כ הוא מרחיק אותו מן ההבנה האמתית מהי קרבת ה'. או שהוא משכנע את האדם שלקרבת ה' זוכים רק בג"ע ועוה"ב, ובעוה"ז זה למעלה מן השגת אנוש להבין מהו קרבת ה'. והוא מכניס במחשבתו של האדם, שלא צריך כלל לדעת מהי קרבת ה', וזהו דבר שבא ממילא לכל מי שעמל בתורה ומקיים מצוות, שמיד בשעה שהוא יוצא מן העוה"ז ועולה לשמים, אזי מיד הוא מרגיש פתאום קרבת ה' גדולה ונפלאה כל אחד לפי מדרגתו, אולם זה אינו ענין כלל שצריך לעסוק בו בעוה"ז. אין צורך שאדם יעסוק בנסתרות מה קורה בשמים, כך היצה"ר משכנע את האדם, שזהו תשוקה לדעת את העתיד ואת הנעלם. והוא אומר לאדם, שבמקום לעסוק בסקרנות וחיפוש הנעלם העתידי, עדיף שבזמן זה יעבוד את

הבורא בתורה ומצוות בפשיטות, ולא יכניס את ראשו במהות הבנת קרבת ה'. זאת ועוד רבות כהנה טענותיו של היצה"ר, והם רבים לאין ספור, אולם הצד השווה שבהם, שהוא מרחיק את האדם מן הרצון והתשוקה להבין מהי קרבת ה', ולהשיג השגה חושית גמורה בלב את קרבתו ית"ש. ה' יהיה בעזרינו שלא נשעה לעצותיו של היצה"ר, ונחליט לברר בירור גמור מהי קרבת ה' אמתית, ומהי הדרך להשיגה.

נו

עתה ננסה לבאר במילים פשוטות מהי המהות של הדבקות בבורא ית"ש, מהי אותה קרבת ה' שעליה אמר דוד המלך ע"ה, "ואני קרבת אלקים לי טוב".

השאלה הראשונה שצריכה להשאל היא היכן נמצא הקב"ה? כשאני רוצה להיות קרוב לאדם, ראשית עלי לברר היכן הוא נמצא, וכאשר הנני יודע את מקום המצאו, הריני הולך לשם, והנני יכול לשהות במחיצתו, ולהיות קרוב אליו. כמו כן כאשר האדם מחפש ורוצה להיות קרוב לקב"ה, ראשית מוטל עליו לברר היכן הבורא עולם נמצא. אילו האדם לא יודע את מקום המצאו של הקב"ה, כיצד יתכן שהוא יהיה קרוב אליו?

דברים ברורים בזה אמרו חז"ל "לית אתר פנוי מיניה" (אין מקום פנוי ממנו ית"ש). כלומר שהוא נמצא בכל מקום, וכמ"ש "אתה הוא עד שלא נברא העולם, ואתה הוא משנברא העולם". שכשם שקודם בריאת העולם הקב"ה היה בכל מקום, כן ממש גם לאחר שנברא העולם, אע"פ שיש עולם ונבראים, הקב"ה נמצא בכל מקום ממש, ואין דבר שמונע מן הקב"ה להיות בכל מקום. א"כ הובהר לנו, שהקב"ה נמצא בכל מקום ממש, ואין צורך בכדי להיות קרוב אל הקב"ה לנסוע לחוץ לארץ, ואף לא לחוץ לעיר, ואף בתוך העיר אין צורך כלל לנסוע, "כי קרוב אילך הדבר מאוד", הקב"ה נמצא בכל מקום! ולכך אדם יכול למצוא את הקב"ה בכל מקום, ולהיות קרוב אליו בכל מקום.

מי שמתבונן בדברים, היה לו מקום לשאול שאלה פשוטה, על דברי דוד המלך ע"ה שאמר, "ואני קרבת אלקים לי טוב", מדוע אמר דוד המלך ע"ה בלשון "קרבת", הרי מכיון שהקב"ה נמצא בכל מקום, א"כ הקב"ה נמצא גם במקום שהאדם נמצא, ואף במקום שגופו נמצא. הרי שאינו רק קרוב לאדם, אלא שהקב"ה והאדם ממש ביחד. לשון קרבה שייך בדבר שנמצא ליד השני, אולם דבר שנמצא ממש ביחד, לא כל כך נופל בו לשון קרבה. אולם באמת, השאלה הזו נובעת מהגדרות

שכליות שאדם מגדיר היכן הקב"ה נמצא, והיכן הוא, ואזי עולה בידו שלשון קרבה לא ממצה את החיבור שיש בין הקב"ה לאדם מבחינת מקום. אולם מכיון שקרבת ה' ודבקות בה' הוא לא ענין ששייך למושגי מקום גשמיים, לכך אין מקום לשאלה זו, והדברים יבוארו בהמשך, אולם עצם השאלה צריכה לעורר את האדם לברר מהי קרבת ה' באמת, רק לאחר שאדם מבין בבירור ומשיג בנפשו מהי קרבת ה', אזי יש מקום להשכיל ולהשיג את החילוק בין קרבת ה', לאחדות עם ה', יזכנו ה' ית"ש להשיג את הדברים השגה גמורה.

כז

הדבר שבורר לנו מכל הנ"ל, שקרבת ה' היא איננה קרבה מבחינת מקום, אלא מהות קרבה פנימית יותר. נתבונן תחילה מהו מושג קרוב בעוה"ז, ומשם ננסה להבין פנימה יותר, בעולם הרוחני, קרבת ה'. נפתח בדוגמא: אדם יושב בביתו ומשוחח בטלפון, תוך כדי שיחתו בטלפון, נכנס ידיד לביתו, בעה"ב מסמן לאורחו שימתין מעט עד לאחר שיגמור לשוחח בטלפון. לאחר שהוא גמר לשוחח, הוא מתנצל בפניו על כך שהוא הוצרך להמתין עד אשר נתפנה אליו, והוא מתנצל שהוא שוחח עם קרוב שלו בטלפון. האורח מתעניין מי הוא הקרוב?

היכן הוא גר? והבעה"ב משיב ששמו פלוני בן פלוני, והוא גר בחו"ל. תמה האורח ושאל, אם הוא גר בחו"ל, כיצד אמרת שהוא קרוב שלך? השיבו בעה"ב, לא אמרתי שהוא קרוב אלי בבחינה של מקום, אלא קרוב שלי, הוא בן דוד שלי, כלומר בעולם הגשמי יש ב' מיני קרבה. א' קרבה מבחינת מקום. ב' קרבה משפחתית, אב, בן, דוד, בן דוד וכו', הקרבה הזאת של בן דוד וכו', איננה ביחס למקום כלל, אלא מכיון שהם קרובי משפחה, יש להם קרבה פנימית מצד התולדה, ועי"כ יש להם קשר נפשי פנימי. כלומר שם הקרבה הוא יחס פנימי יותר ממקום, הוא יחס של מקור, יחס של שורש. ומכיון שבמקורם ושורשם הם אחד, הרי נוצר מכך קרבה נפשית פנימית. נמצא שיש ב' מיני קרבה: א. קרבה במקום, ב. קרבה בנפש, עד כדי התקשרות נפשית.

כח

והנה לאחר שבורר לנו שבהגדרת קרבה בעוה"ז יש ב' הבחנות, א. הבחנת קרבת מקום. ב. קרבת משפחה המולידה קרבה נפשית והתקשרות. עתה נמשיך ונתבונן, האם ב' קרבות אלו תלויים זה בזה. ברור הדבר שקרבת מקום אינה מכריחה קרבה משפחתית, וקרבה משפחתית איננה מכריחה קרבת מקום. כלומר, אדם

יכול לעמוד ליד אדם אחר, וצמוד אליו ממש, אולם אין שום הכרח שהוא קרוב אליו נפשית כלל. ואף יתר על כן, פעמים שהקרבה במקום גורמת לריחוק נפשי, שעיי"ז יש חילוקי דעות שיוצרים ריב בין השנים. וכן להיפך, קרבה משפחתית המולידה קרבה נפשית, או קרבה נפשית לעצמה, אינם בהכרח שיבואו עם קרבת מקום. פעמים שהקרוב ביותר לאדם, אביו, או בנו, או ידיד הטוב ביותר, הם במרחק מקום גדול מאוד, ואין זה סותר כלל לקרבתם הנפשית. הרי שקרבת מקום איננה מכריחה קרבה נפשית, וקרבה נפשית איננה מכריחה כלל קרבת מקום.

והנה יש חילוק בין קרבת מקום לקרבה נפשית. קרבת מקום: בשעה שאנו אומרים שהוא קרוב, הרי הקרבה ממשית עתה. אולם בקרבה נפשית, אף שבודאי בתוך הנפש יש קרבה בין השנים, אין בהכרח שבכל רגע יש לקרבה זו גילוי. הוא אוהב את קרובו או ידידו, וקשור אליו מאוד, אולם קשר זה אינו בגילוי בנפש בכל עת ובכל שעה, אלא יש זמנים שקרבה זו באה לידי גילוי, כגון בזמני שמחה או ח"ו להיפך, שאז האדם משתף עצמו במצבים אלו עם הקרובים אליו.

נט

והנה לאחר שבורר לנו מהות הקרבה בעניני עוה"ז, עתה נשוב להתבונן בקרבת ה', האם יש דימוי מילתא לקרבה המוכרת לנו כאן בעוה"ז.

מצד קרבת המקום, כבר הוזכר לעיל שאין קרוב לאדם כמו הקב"ה, מכיון "שלית אתר פנוי מיניה". נמצא שהקב"ה והאדם כל הזמן נמצאים ממש ממש ביחד, ואינם נפרדים כלל. מצד קרבה בעוה"ז, אין דבר שאדם קרוב לו תמיד. ואף אם קרוב לו, הם אינם ממש באותו מקום. משא"כ אצל הקב"ה, האדם והקב"ה קרובים תמיד זה לזה, ורמת הקרבה מבחינת המקום אין לה אח ורע, והיא הגבוהה ביותר בעוה"ז. מצד קרבת משפחה או ידידות, מקרא מלא הוא, "בנים אתם לה' אלקיכם", וכתוב "רעך ורע אביך על תעזוב". הרי שאנו בניו של הבורא וידידיו, "רעך".

נמצא שהאדם קרוב לבורא עולם גם מצד המקום (לית אתר פנוי מיניה), גם מצד המשפחה (בנים אתם לה' אלקיכם), וגם מצד ידידות (רעך ורע אביך אל תעזוב).

אלא מאי, מה חסר בקרבה הזו? העיקר חסר מן הספר! כלומר בעוה"ז אדם שקרוב במקום לדבר מסוים, הוא מרגיש בחוש שהוא קרוב אליו. אדם שקרוב משפחה

של אדם אחר, אביו, בנו, דוד, בן דוד, הוא מרגיש את הקרבה המשפחתית, הוא מרגיש שהוא בן, הוא מרגיש לו שהוא אב, הוא מרגיש שהוא דוד, וכו'. אדם שיש לו ידיד, הוא מרגיש שיש לו ידיד, והנפש מרגישה זאת היטב בבירור. אולם בקרבתנו לקב"ה בכל מיני הקרבות שזכרנו, קרבת מקום, קרבת משפחה, קרבת ידידות, השאלה הגדולה היא, האם אנו מרגישים כן שהקב"ה קרוב לנו בכל הקרבות הנ"ל. כשאנו אומרים "לית אתר פנוי מיניה", האם אנו יודעים שלית אתר פנוי מיניה, או שאנו מרגישים בחוש גמור שלית אתר פנוי מיניה, והקב"ה נמצא עמנו ממש בכל מקום? וא"כ היינו צריכים להרגישו כל הזמן, מכיון שהקב"ה נמצא עמנו כל הזמן ממש כנ"ל. הקרבת משפחה. האם אנו יודעים שאנו נקראים בנים למקום, או שאנו חשים זאת בלב בבירור שאנו בניו של מקום, ואהבתנו אליו מושרשת וקבועה כאהבת בן לאביו? בקרבת ידידות, "רעך". הקב"ה נקרא רע שלנו, האם אנו יודעים שאנו ידידים ורעים שלו, או שזו ידידות מורגשת בנפש בגילוי?

ל

נמצא שאנו קרובים לקב"ה בכל סוגי הקרבה, אולם אנו רק יודעים שאנו קרובים. מה שחסר אצל רוב בני

אדם, שהקרבה, זו רק ידע שיש כזו קרבה, אולם לחוש זאת בברור, שאנו קרובים, לחוש שאנו קרובים לקב"ה במקום, לחוש שהקב"ה ניצב בכל עת ובכל שעה ליד האדם, ובתוך האדם, לחוש שאנו בניו של מקום ממש, לחוש שאנו רעים של הקב"ה, זה מה שנחסר, הרי שאנו קרובים, אולם נחסרת הרגשת הקרבה באופן מוחשי. בגשמיות הקרבה שלנו היא מוחשית ומורגשת, אולם ברוחניות, אנו יודעים שאנו קרובים, אולם לא תמיד חשים זאת כל כך.

לא

ככדי להמחיש את הדברים, נתבונן ונראה, כיצד אף בעניני גשמיות, בעוה"ז, לא כל קרבה היא קרבה מוחשית. ניתן דוגמא לדבר בב' הסוגים של הקרבה, קרבה של מקום וקרבה של משפחה, כיצד קרבה זו, אפשר שאינה גלויה לאדם.

טרם הומצא המיקרוסקופ, אילו ניגש לאדם ונשאל אותו האם יש חיידקים שקרובים אליו ועומדים במרחק של כמה ס"מ ממנו? הוא ישיב לא באופן הנחרץ ביותר, ואף הוא מסוגל להשבע על כך ללא נקיפות מצפון כלל, שבקרבתו אין שום חיידקים. אף שברור הדבר, שאדם

זה טועה, ובקרבתו ממש יש חיידקים, אולם מכיון שעין האדם איננה יכולה לקלוט זאת, והאדם מתבונן ומתבונן ואינו רואה זאת, לכך הוא בטוח שהדבר לא קיים. אולם באמת זו טעות ברורה. הרי לנו שאדם יכול להיות קרוב מאוד לדבר מבחינת מקום, והוא איננו מודע כלל שהוא קרוב לו.

לב

ניתן עוד דוגמא בקרבת משפחה: אנשים רבים באו לא"א לאחר השואה כמעט ללא נצר של משפחה, והבדידות ללא משפחה העיקה על רוחם, והיו בנ"א שעמלו לחפש נצר וזכר למשפחתם. דוגמא לדבר. אדם גר בבנין ושכן על גביו, ובלשון המעטה, אין קשרי ידידות שוררים בין השנים. כל אחד מהם מחפש את קרובו זה שנים. לאחר כעשרים שנה, מתברר להם באופן אקראי ששניהם קרובים, בני דודים, וזולת זה אין להם קרובים בארץ ובעולם, אלא שניהם בלבד קרובים זה לזה. הרי האדם יכול להיות סמוך ממש לקרוב היחיד שיש לו בכל העולם, והוא אותו אדם המוכר לו היטב וגר בסביבתו, אולם מכיון שנעדר ממנו הידע שהוא קרובו, נחסר לו הרגשת הקרבה הנפשית אליו.

הרי לפנינו ב' דוגמאות ברורות באופן של קרבת מקום וקרבת משפחה, שהאדם קרוב מאוד לדבר, אולם רחוק ממנו, מכיון שהוא אינו יודע שהוא קרוב לדבר.

לג

כן הדבר דומה בקרבת האדם לקב"ה, בכמה מיני קרבות שזכרנו האדם קרוב לבורא במקום, אולם מכיון שאינו רואה את הבורא לידו, כדכתיב "כי לא יראני האדם וחי", לכך הוא אינו חש שהוא קרוב לבורא עולם. הוא יודע שהקב"ה אבא שלו, אולם הוא אינו מרגיש זאת היטב בלב. הוא יודע שהקב"ה רע שלו, אולם אינו חש זאת בלבו. אילו היו מספרים לאדם שסבור זה שנים שאביו נסתלק מן העולם, ולפתע מודיעים לו שעוד אבינו חי, ובידו לראות את אביו, כל לבו היה מתמלא גיל ושמחה על כך שיש לו עוד אפשרות לראות ולהכיר את אביו, ומחשבתו שיותר לא ידע אבא מהו היתה טעות מוחלטת.

לד

כל מי שלא עמל רבות להכיר את הקב"ה, את האבא האמתי שלו, הוא אינו מכיר את אבא שלו. אולי הוא יודע שהוא קיים, אבל הוא לא מכיר את אביו. כדוגמת

אדם שיודע שאביו בחו"ל, ואף פעם לא ראהו. כן הדבר, אדם שלא עמל רבות להכיר את בוראו, לא הכרת השכל בחקירות, אלא הכרת הלב, הרי הוא יודע שיש לו אבא, אולם הוא אינו מכיר את אביו כמעט כלל. אדם שעמל באמת, וזוכה להכיר את בוראו, את אביו שבשמים, הוא נוכח לדעת שלא רק שהוא לא הרגיש שהקב"ה ניצב לידו, אלא הוא לא ידע כלל מה זה אבא שבשמים. לא היה לו שום כלי הבחנה להבין מהו הקב"ה, מה מבטאים המילים "בנים אתם לה' אלקיכם", מה טמון בהגדרה בן של הקב"ה. זהו לא ענין של ידע שכלי, זוהי השגת הנפש.

כל משל של בן ואב לא ימצה את עומק המהות של הרגשת בן של הקב"ה, זהו דבר שלמעלה מהכרת אנוש וגדרים שכלים, זוהי הכרת הנשמה את אביה. צריך להבין, כשהתוה"ק אומרת "בנים אתם לה' אלקיכם", והאדם קולט את הדברים כפשוטם גרידא, בנים, כשם שיש לי אב גשמי כן יש לי אב רוחני (ה' יזכה את כולם להרגיש לפחות כך), הוא תופס רק את שטחיות הדברים, ולא את פנימיותם. פנימיות ההשגה של המהות בן של הקב"ה, יכול האדם להשיגה רק כאשר הוא מרגיש כן בנפשו, ולא כאשר ינסו להסביר לו את זאת בהגדרות.

לה

נתבונן בפגישה המוזכרת בתורה בין אב לבנו, בין יעקב ליוסף. בשעה שנפגשו יעקב ויוסף כתיב, (בראשית מו, כט) "ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו גשנה, וירא אליו ויפל על צואריו, ויבך על צואריו עוד". נתבונן, כמה זמן המשיך יוסף בצורת נפילתו "ויפל על צואריו"? הרי חז"ל אומרים (הובא ברש"י שם) "שיעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו, ואמרו רבותינו, שהיה קורא את שמע". כמה זמן לקח ליעקב קריאת שמע? חצי שעה, שעה, אולי יותר, מ"מ לאחר זמן זה, אף שיוסף ויעקב לא נפגשו זמן רב, מ"מ כל צורת ההתקשרות הזו, בצורה של "ויפל על צואריו" היתה לזמן מועט. הם לא חיו י"ז שנה בצורה של התקשרות זו. כלומר, בודאי שלאחר מכן יעקב היה קשור אל יוסף, ויוסף היה קשור ליעקב, אולם תוקף גילוי ההתקשרות היה לזמן מועט.

אם אדם רוצה משל מהי התקשרות של בן לאביו שבשמים, ילמד מן המשל הזה. אולם בבן אצל אביו שבשמים, הבן כל הזמן יכול להיות במהלך של "ויפל על צואריו", זוהי צורת חייו שהוא דבוק וקשור לקב"ה (בודאי שיש נפילות, אולם זהו צורת החיים הכללית). את אב גשמי, א"א לאחוז כל הזמן וליפול על צואריו. אולם עם

הקב"ה, אבינו שבשמים, אפשר להתקשר בכל עת ובכל שעה ממש. כשאדם זוכה ל"ושכנתי בתוכם", כלומר שהקב"ה שוכן אצלו בלב בגילוי ממש, הוא קשור לקב"ה כל הזמן במעין הבחינה שהוזכרה בפגישת יוסף עם יעקב אביו, ואף יתר על כן. זוהי התקשרות פנימית של הנפש לקב"ה. זוהי צורת חיים של יהודי שחי בצורה הפנימית האמתית.

לו

נצייר לעצמנו, בשעה שיוסף נפגש עם אביו, אילו הפלאפון שלו היה מצלצל באמצע, הוא היה מרים אותו? או שבאותו רגע לא היה מעניין אותו כלום? יוסף נמצא במצרים, בנכר, שנים רבות בבדידות, ומגיע הרגע שהוא יוצא מן הבדידות, ונפגש עם אביו, וכי בזמן פגישתו עם אביו יש לו זמן להתעסק בדברים אחרים? כן הצורה שיהודי אמת חי, הוא דבוק כל הזמן ממש בבורא עולם. סוף כל סוף הוא חי בעולם החומר, והוא מוכרח להתעסק עמו לפחות עסק פורתא, אולם הנפש קשורה כל הזמן לבורא עולם. הן בזמן עסקו ברוחניות, והן בזמן עסקו בגשמיות, לעולם הנפש לא מתנתקת מן הבורא עולם. גם בזמן שהוא מרים פלאפון, הוא דבוק

בבורא עולם, והוא לא מסיח את הדעת ואת ההתקשרות הפנימית לבורא עולם בכל עת ובכל שעה, זו הצורה שיהודי צריך לחיות בה.

זה הקשר האמתי והיחידי שיש לאדם בעולם. את המשפחה האדם עוזב יום אחד ונשאר לבד, הקשר היחידי שיכול האדם להחזיק הן בעולם הזה והן בעולם הבא, קשר שאין התנתקות ממנו, הוא רק הקשר עם הקב"ה. בגן עדן אין שום הכרח שהאדם ישב עם אבא שלו, ועם הבן שלו, ועם הדוד שלו וכו', רק עם הקב"ה. זהו הקשר שהאדם צריך ליצור לעצמו בעולם הזה ובעולם הבא. הקשר עם המשפחה הוא קשר, אבל יבא יום והוא ינתק. אולם הקשר עם הקב"ה, הוא נצחי, ואף פעם הוא לא ינתק. מי שרוצה ידיד אמתי, שיקח את הקב"ה לידיד שלו, והידיד הזה, הקב"ה, יהיה ידיד שלו בכל מקום, הן בעוה"ז, הן בגן עדן, והן בעוה"ב, והוא לא יעזוב אותו אף לרגע קט.

לז

כל זמן שאדם לא קשור קשר אמתי לקב"ה, מעין בחינת קורבה של משפחה שהזכרנו לעיל, הוא לא יכול לחוש כראוי את הקרבה מבחינת מקום. כלומר שהקב"ה קרוב אליו מצד המקום, והוא ניצב לידו. ככל שהאדם קשור

לקב"ה יותר ויותר בפנימיות לבבו, הוא יכול לחוש בחוש גמור פנימי בנפש שהקב"ה ניצב לידו ממש ממש בכל עת, ובכל שעה, ובכל מקום ומקום. ככל שקרבת הנפש של האדם יותר גדולה לקב"ה, והאדם מקושר אליו עמוק עמוק בנימי הלב, כן האדם יחוש שהקב"ה ניצב לידו, וח"ו להיפך.

לח

לאחר שבורר לנו מהי תכלית החיים שהוא קרבת ה', וכיצד נראה (בערך) צורת חיים של אדם שדבוק בקונו, שדבקות זו היא איננה נקודה קטנה בחיים, אלא כל חיי האדם הם במהלך של התקשרות בקב"ה. עתה מוטל על האדם לברר לעצמו האם הוא רוצה לחיות בצורה זו? או שמא נח לו להמשיך לחיות בחיים של דמיון שנראים לו כחיים שקטים בלי טרדת הדבקות כביכול? על כל אדם ואדם לברר לעצמו, האם באמת הוא מעונין להיות דבוק בקב"ה כל ימיו. אם בירר האדם לעצמו והוא רוצה בכך, אשריו. ואם בירר ועדיין הינו רואה שאינו רוצה, הוא צריך להתפלל על כך לקב"ה שיעזור לו לרצות חיים אמתיים, שיעזור לו לצאת מן חיי הפקר שנראים כחיים, ולרצות להכנס לחיים אמתיים, לחיים שעליהם נאמר,

"ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום" (עדיין איננו מדברים על הדרך כיצד להיות קרוב ודבוק לקב"ה, אלא על רצון להיות קרוב ודבוק לקב"ה).

לט

ננסה לקרב את האדם לכך שירצה להיות קרוב ודבוק לקב"ה.

כל אחד מאתנו יודע, שיבא יום והוא יעזוב את העוה"ז, "סוף כל האדם למיתה". והנה כל אחד רוצה לאחר מיתתו להנצל מן גיהנם, ולזכות בגן עדן. מה יעשה האדם בג"ע? כתב הרמח"ל בריש ספרו מס"י, "שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו". וזהו עיקר התענוג בג"ע. יוצא, שאם אדם אינו דבוק בקב"ה באמת, גם בג"ע אין הרבה מה לעשות. ג"ע אמתי ענינו, דבקות בקב"ה. ואם אדם אינו רוצה דבקות כבורא ח"ו, מה יעשה בג"ע. ואם אמר יאמר האדם, שבעוה"ז רוצה להנות מן העוה"ז, וכאשר יצא מן העולם אזי ירצה להיות דבוק בקב"ה. יש לידע שזו מחשבת הבל, שכבר כתבו בספה"ק, שהיכן שמחשבתו ולבו של אדם קבועים בעוה"ז, כן ממש יהיה בעוה"ב. נמצא, שאם בעוה"ז מחשבתו ולבו לא דבוקים לקב"ה, אלא לדברים אחרים,

כן יהיה הדבר ממש בעוה"ב. ואף אם ירצה להיות דבוק שם בבורא עולם, לא יוכל, כי בעל כרחו יהיה דבוק במה שדבק בעוה"ז.

כלומר, האדם לא יכול לחלק את הדברים, בעוה"ז לא להיות דבוק בקב"ה, ובעוה"ב כן. אלא או גם בעוה"ז דבקות בקב"ה וגם בעוה"ב, או שניהם לא ח"ו (ודאי שיש תיקון לאדם שלא ניצל חייו כראוי, ואכמ"ל). נמצא שעל האדם להבין, שאם בעודו גם כאן בעוה"ז הוא אינו דבוק בבורא, בהכרח שאף שם בג"ע ובעוה"ב הוא לא יהיה דבוק בבורא עולם, וא"כ לא יהיה מה לעשות שם.

על האדם להתבונן בכך רבות שהוא מאבד את הנצחיות שלו על ידי כך שהוא איננו דבוק בקב"ה בעוה"ז. העוה"ב נקרא "עולם שכולו טוב". מהו הטוב שיש שם? כבר כתב הרמח"ל, "ואני קרבת אלקים לי טוב. וזולת זה מה שיחשבהו בנ"א לטוב אינו אלא הבל ושוא נתעה". הרי שאין טוב אחר אלא קרבת ה', ואם אדם אינו קרוב ודבוק בקב"ה, אין לו שייכות לעולם שכולו טוב. ובהכרח, בכדי לזכות לטוב בג"ע ובעוה"ב, ל"קרבת אלקים לי טוב", בהכרח שאף בעולם הזה יחיה האדם עם הטוב הזה, עם "קרבת אלקים לי טוב", עם דבקות בקב"ה.

ת

כשם שבעניני עוה"ז, במסחר, עושים יום בשנה ספירת מלאי, וסוגרים את החנות ובודקים מה מכרו ומה לא וכו' וכו', כן ממש צריך האדם לעשות עם עצמו. לא חשבון נפש של רבע שעה, חצי שעה, שעה, אלא לעצור¹ את כל מהלך חייו, ולבדוק האם אני רוצה להיות קרוב ודבוק לבורא עולם או לא? ואם כן, האם אני דורך בדרך שמקרבת אותי לקב"ה קרבה מוחשית כנ"ל. או שמא זו דרך של לימוד תורה בשכל וקיום מצות עם קצת התעוררות, אבל קרבת ה' אמתית, תורתי וקיום מצוותי אינם מבאים אותי. חייבים לצאת עם הכרה ברורה שרוצים קרבת ה' אמתית, כמה זמן שיקח לאדם עד שיגיע לכך שיקח, אולם שיצא עם הכרה ורצון ברור שכל החיים זה קרבת ה' ודבקות בה'. ואזי עתה עבודתו לחפש ולברר לו דרך ברורה כיצד זוכים לקרבת ה', אולם ראשית שיהיה ברור שזה כל פנימיות החיים, קרבת ה' ודבקות בה'.

¹ ראה את המובא בכריכה האחורית של החוברת משני צדדיה.

מא

לאחר שבורר לאדם כברירות גמורה שכל תכלית החיים הם קרבת ה' אמתית, והאדם חש רצון אמתי לחיות בצורת חיים של קרבת ה'. עתה ראוי לאדם להבין ולהתבונן בדרך המובילה את האדם לזכות לצורת חיים זו. האדם יכול להיות סבור, שכיון שהוא שקוע בלימוד התורה ובקיום המצוות, בהכרח שיבוא יום ופתאום הוא יחוש קרבת ה' בלבו. אולם זו טעות שרבים נפלו בה, הם סברו שקרבת ה' נופלת בלב כל אדם שלומד תורה ומקיים מצוות, אולם באמת זה אינו כלל.

מב

כבר אמרו חז"ל "אפילו ריקנין שבהם מלאים מצות כרמון". ונודע הקושיה, א"כ מדוע הם נקראים "ריקנין", הרי הם אינם ריקים כלל מכיון שיש בהם מצוות רבות כרימון? תירץ על כך הגאון ר' דוד פוברסקי זצ"ל, תרוץ נפלא. הוא אמר, שיכול להיות שאדם יש בו מצוות רבות מאוד, ת"ת, חסד, וכו' וכו'. אולם הוא עדיין מוגדר כריק, כל זאת למה? הרימון יש בו גרעינים רבים, אולם כל אחד עומד לעצמו. לא כמו תפוח, אגס, שהכל מקשה אחת, אלא כל גרעין קטן ולעצמו. כן הדבר במצוות

שאדם עושה, אדם יכול ללמוד תורה ולקיים מצוות רבים, אולם הכל בחינת ריק, מכיון שהכל נפרד אחד מן השני ואין חיבור אמיתי בין מצוה אחת לחברתה. צריך שהתורה והמצוות יהיו במהלך של מקשה אחת, מהלך של בנין, ולא תורה ומצוות מעולם הנפרדים ח"ו. האדם יכול לעסוק בתורה כל ימיו, ולקיים מצוות רבים, ועדיין הוא במהלך של ריקנין שבהם. הוא לא זכה לנקודה פנימית שמאחדת אל כל תורתו ומצותיו.

מהי אותה נקודה שמאחדת את כל התורה והמצוות? דבקות בקב"ה! התורה צריכה להיות במהלך של "קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא", וע"י התורה האדם צריך להיות דבוק בקונו. המצוות הם מלשון "צוותא" וחיבור לקב"ה, כנודע. נמצא שהן התורה והן המצוות, יש להם תכלית פנימית אחת, שהיא קרבת ה' ודבקות בה'. אם התכלית הזו מתקיימת, הרי כל התורה וכל המצוות קשורים זה בזה, כי כולם מובילים את האדם לתכלית אחת. אולם אם התורה והמצוות הם אינם מביאים את האדם לקרבת ה', הרי אין נקודה שמאחדת את כל תורתו ומצוותיו, וח"ו תורתו ומצוותיו הם בבחינת נפרדים. כאשר לבו של האדם ריק מהבורא עולם, ואין את ה"ושכנתי בתוכם", בתוך לבו של האדם, הרי נקודת האחדות של הכל נחסרת, יש תורה ויש מצות, אולם אין

לב אחד לאבינו שבשמים, אין את נקודת הלב הפנימית שדבוקה לקב"ה.

כל אדם ואדם מוכרח לעשות חשבון נפש לעצמו ולבדוק, האם המהלך של החיים שלי, התורה התפלה והמצוות וכו' וכו', הם במהלך שיביא אותי לדבוקת אמתית מוחשית בקב"ה, או שמא ח"ו המעשים שלי הם במהלך של ריקנין שבהם שנחסר נקודת האחדות הפנימית של כל התורה והמצוות.

מג

צריך זהירות גדולה בנקודה הזו. רבים סבורים ובטוחים, שדרכם דרך אמתית, ובדרך זו ברבות השנים הם יזכו לקרבת ה'. אולם זה לא תמיד אמת, לפעמים זה תרוץ מלעבוד בדרך קשה יותר ואמתית יותר, ונח לו לאדם לחשוב שדרכו נכונה ותביא אותו לקרבת ה' מוחשית. מה יעשה האדם אם בסוף ימיו יבורר לו שדרכו לא היתה נכונה ולא זכה ע"י להגיע לקרבת ה' מוחשית? אז כבר יהיה מאוחר מדי, ולא יהיה ביד האדם להחזיר את הגלגל אחורנית, ולנסות לחיות את חייו מחדש בצורה אחרת. בודאי שקשה להוכיח לאדם שדרכו לא בהכרח

תוביל לקרבת ה' מוחשית (ודאי שיש דרכים רבות שמובילות, ואנו עסוקים באלו שטועים בדרכם ולא בדרכים האמתיות).

ולכך על כל אדם לבדוק את עצמו היטב ולחשוד מאוד, שמא דרכו אינה דרך אמתית. ואל יתלה עצמו שזו דרך שדרכו בה רבים וכו' וכו' והצליחו, כי צריך לברר כל דרך מקרוב, מאדם בעל השגה, ולא לסמוך על מה ששומעים בסתמא מפה ומשם. אלא כל אדם צריך לברר את דרכו לעומק מאוד, ולהתחנן מאוד מאוד לקב"ה, שיעזור לו, ויכוון אותו לאמת, שיזכה לדרך אמתית שתקרב אותו לקב"ה. ואף אם הדרך אמתית, צריך להתפלל שיזכה להבין אותה כראוי. כי פעמים רבות הדרך אמתית, רק שהאדם אינו מבינה כראוי. סוף דבר, על כל אדם לבחור לו דרך ברורה שתביא אותו למצב של דבקות בקב"ה, ולבקש מהקב"ה מאוד מאוד שיזכה לדרך הראויה ומתאימה עבורו.

3 הכל נמצא בתוכך

החיפוש האמיתי בחיים

שיעור שנמסר בחיפה, בשנת תשע"ב 2012
מתוך דרשות "בלבבי משכן אבנה"

33 הכרה עצמית והעצמת הנפש

הדרך שלך להכרת עצמך

הכרה עצמית - מה היא?

משיעורים שנמסרו במודיעין - ניו יורק - פנמה
הדפסה ראשונה - תש"פ 2020
ספר "הכרה עצמית והעצמת הנפש"
17 פרקים / 416 עמודים

55 דע את עצמך

הדרך לאני האמיתי שלך

אני נשמה

משיעורים שנמסרו בתל אביב
הדפסה ראשונה - תשס"ט 2009
ספר "דע את עצמך"
26 פרקים / 254 עמודים

89 בלבבי משכן אבנה

הדרך שלך לבורא עולם

בירור תכלית החיים

משיעורים שנמסרו בחולון
הדפסה ראשונה - תשס"ד 2004
ספר "בלבבי משכן אבנה" - חלק א'
8 פרקים / 174 עמודים

הכל נמצא בתוכך
החיפוש האמיתי בחיים

3

5

שלושה מניעים של כח החיפוש

7

סיבת החיפוש אצל רוב בני האדם

8

בירור המניע והמילוי של החיפוש

10

הרגשת שלימות מהרובד השטחי שבנפש

11

סיבת החיפוש האמתית – תשוקה לגילוי רובד פנימי יותר

12

הטבה נכונה – מכח הכרת כל הרובדים

15

בכל רובד בנפש – הסתכלות שונה על כל החיים

16

מקום המילוי האמיתי

18

הכרת רובד יותר פנימי - שינוי גם בהכרת הדברים בחוץ

20

במה שונה כל אחד מרעהו

21

'לקנות' מבחוץ או 'לגלות' בפנים

23

דרך ההגעה למקום הפנימי

25

'אם אני כאן - הכל כאן'

28

חיי נשמה – חיים של הכל

29

הטבה מהעומק הפנימי

**הכרה עצמית והעצמת הנפש
הדרך שלך להכרת עצמך
הכרה עצמית - מה היא?**

- 33
- 35 פרק ב הכרה עצמית - מה היא?
- 35 פתיחה לפרק ב'
- 36 "עצם ומקרה"
- 37 הכרה עצמית - הכרת הנפש
- 38 הכרת הנפש - "לא בשמים היא"
- 40 כלל ופרט
- 41 מבט כללי ומבט פרטי
- 42 הכרת הכלל והפרט - תפיסת מציאות
- 45 הכרת הנפש בכלל ובפרט
- 47 הכרה הדרגתית - ממטה למעלה
- 50 "נפש בהמית" של בעלי חיים
- 50 "נפש בהמית" של בני אדם
- 53 הכרת הנפש הבהמית

דע את עצמך הדרך לאני האמיתי שלך אני נשמה 55

- 59 העולם הפנימי - מציאות מוחשית
- 61 האם אדם מזוהה עם החלק הרוחני שבו?
- 64 נישואין - שינוי בזיהוי העצמי
- 65 השינוי יוצר זיהוי עצמי חדש
- 66 האדם - נשמה שמולבש עליה גוף
- 68 "חיבוט הקבר" - למי שזיהה עצמו עם הגוף
- 72 רשעים בחייהם קרויים מתים
- 74 עולם במצב 'גסיסה'
- 75 שינוי זהות כגוי המתגייר
- 78 תירוצים לא נותנים חיים...
- 80 "יתומים היינו ואין אב"
- 81 שינוי הזיהוי - תהליך הדורש זמן
- 83 צורת העבודה המעשית

בלבבי משכן אבנה
הדרך שלך לבורא עולם
בירור תכלית החיים

125	לא	108	טז	91	א
126	לב	109	יז	92	ב
127	לג	110	יח	93	ג
127	לד	111	יט	94	ד
129	לה	111	כ	96	ה
130	לו	112	כא	97	ו
131	לז	113	כב	98	ז
132	לח	114	כג	99	ח
133	לט	115	כד	100	ט
135	מ	116	כה	100	י
136	מא	119	כו	104	יא
136	מב	120	כז	105	יב
138	מג	121	כח	105	יג
		122	כט	106	יד
		124	ל	107	טו

ספרי
'בלבבי משכן אבנה'
מטרתם לפתוח בפני האדם
את עולמו הפנימי,
כפי המשתקף מתוך
התורה הקדושה.

ספרי הרב הודפסו
לאורך השנים
מספר רב של פעמים,
ופונים למגוון רחב
של קוראים
בישראל ובהו"ל.

לחלוקה לזכוי הרבים
052.763.8588
bilvavi231@gmail.com

הינם

130 עמודים גודל כיס

לבירורים:

052.763.8588

bilvavi231@gmail.com

להזמנת ספרי המחבר עד הבית:

03.578.2270

ספרי אברזמוביץ